

[Formanden]

deles fra og med den 14. januar i henhold til forretningsordenens § 42, stk. 3, litra a, jfr. stk. 4, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Erhard Jakobsen.

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 19. januar i henhold til forretningsordenens § 42, stk. 3, litra c, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Forhandling

Tastesen (S):

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til 3 medlemmer og at indkalde stedfortræderne.

Som ordfører for udvalget til valgs prøvelse skal jeg herefter tillade mig at gøre indstilling om, at stedfortræderne godkendes som midlertidige medlemmer af folketetinget.

Hr. *Ellefsen* er valgt på Færøerne, og i anledning af hans orlov indkaldes 1. stedfortræder for sambandspartiet, lagtingsmedlem *Johs. M. Olsen*.

Fru *Anne Grete Holmsgård* er valgt i Nordjyllands amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for venstresocialisterne i denne amtskreds, stud. scient. pol. *Keld Albrechtsen*.

Hr. *Erhard Jakobsen* er valgt i Fyns amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes 1. stedfortræder for centrum-demokraterne i denne amtskreds, fru *Mette Brigsted Hansen*.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet disse sager, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

1. Lagtingsmedlem *Johs. M. Olsen* godkendes som midlertidigt medlem af folketetinget fra og med den 14. januar 1982.

2. Stud. scient. pol. *Keld Albrechtsen* godkendes som midlertidigt medlem af folketetinget fra og med den 14. januar 1982.

3. Fru *Mette Brigsted Hansen* godkendes som midlertidigt medlem af folketetinget fra og med den 19. januar 1982.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 137 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forhandling om statsministerens redegørelse af 12. januar 1982.

(Redegørelse nr. R 1. Redegørelsen givet 12/1 82).

Formanden:

Under denne sags behandling vil også den følgende sag på dagsordenen, nemlig første behandling af forslag til finanslov for finansåret 1982, kunne omtales.

Som bekendt er taletiden for ordførerne 20 minutter i første omgang og 10 minutter i anden omgang. For andre medlemmer, der måtte ønske ordet, 10 minutter i første omgang og i anden omgang 5 minutter.

Jeg skal give den praktiske oplysning, at det er min hensigt at afbryde mødet så tæt på kl. 12, som det nu kan passe, og holde frokostpause til kl. 13.30.

Jeg vil derudover også gerne ved starten af debatten anmode om, at jeg kan blive fri for undervejs at måtte appellere om ro i salen. Jeg beder medlemmerne tage det hensyn både til de øvrige medlemmer og til tilhørerne, at der er tilstrækkelig ro i salen, således at forhandlingerne kan høres.

Forhandling

Camre (S):

Valget den 8. december gav ikke socialdemokratiet den fremgang, som vi havde håbet, men det var alligevel efter valget åbenbart, at folketingets sammensætning åbnede visse

[Camre]

muligheder for at gennemføre vigtige dele af den politik, socialdemokratiet anser for rigtig og nødvendig.

Forhandlingerne med SF og de radikale førte ikke til en fast aftale, men gav os dog grund til at forvente, at de to partier ville være positive over for en lang række punkter i vores økonomiske politik.

Den socialdemokratiske gruppe fandt derfor, at det var ønskeligt, at statsminister Anker Jørgensen dannede en socialdemokratisk regering, og et klart flertal i folketinget pegede på en sådan regering.

Valget i december betød en afbrydelse af tingets arbejde, som socialdemokratiet helst havde undgået. Det var – og det er stadig – påtrængende nødvendigt at gennemføre nye økonomisk-politiske initiativer til bekæmpelse af arbejdsløsheden og den økonomiske stagnation i samfundet.

Det problem, som den økonomiske situation har gjort til det altafgørende, er ledigheden, som nu overstiger 300.000 mennesker, hvoraf op imod en tredjedel er under 25 år.

Det er 1980ernes største udfordring til os, at vi løser dette problem. Mennesker, som står uden arbejde, føler sig sat uden for samfundet. De føler, at der ikke er brug for dem, at det ikke er deres samfund.

Det betyder i mange tilfælde et tab af selvfølelse og selvtillid, som igen skaber problemer i mange lediges daglige liv, i familierne og i andre af de nærgrupper, hvor mennesker lever.

Det er både af menneskelige, sociale og samfundsøkonomiske grunde afgørende for socialdemokratiet at koncentrere den politiske indsats i denne samling om en politik, der skaber flere arbejdspladser.

Den samlede økonomiske politik, altså finansieringsreformen, erhvervsskattelettelserne, de statslige støtteordninger til udvikling af nye produkter og produktionsmetoder og fremrykningen af energibesparende offentlige investeringer, alt det, som kommer til udtryk i den nye finanslov, vil sammen med den særlige indsats på arbejdsmarkedsområdet øge beskæftigelsen, når vi samtidig sikrer, at vores konkurrenceevneforbedring fortsætter, således som det er regeringens erklærede mål.

Et meget vigtigt led i bekæmpelsen af ledigheden er en sænkning af renten gennem en finansieringsreform, som regeringen frem-

lagde skitsen til før valget. Vi vil fortsætte arbejdet med at realisere denne reform.

Det er simpelt hen uforståeligt, at de fleste af de borgerlige partier nægter at deltage i gennemførelsen af finansieringsreformen. Dels har de ikke selv noget som helst alternativ dertil, dels søger de fortsat at skræmme mennesker med private pensionsordninger ved at bruge urigtige og følelseladede udtryk som »tvangsindgreb« og »forgribe sig på pensionisternes penge«.

Lad os dog her i dag få frem i lyset, hvad sandheden er i disse påstande.

De forskellige pensionsordningers fonde køber i dag realkreditobligationer og statspapirer for at få den opsparede kapital forrentet. Denne forrentning er særdeles høj, omkring de 20 pct., og det er altså penge, som betales dels af dem, der låner penge til investering i byggeri, hvad enten det er til bolig, til industri eller til landbrug, dels af skatteyderne, som jo i sidste ende skal forrente og afdrage de statspapirer, som udstedes for at finansiere et budgetunderskud, der er nødvendiggjort af ledigheden og den økonomiske krise.

Vi ønsker, at en del af denne pensionsopsparing – 40 pct. – skal bruges til at finansiere boligbyggeriet og landbruget gennem særlige indeksobligationer, og det er denne plan, man søger at lægge for had. Man foregøbler pensionssparerne, at de vil få en høj pension bygget op af den høje forrentning, som skatteydere og ejere og lejere i byggeriet betaler. Men sandheden er, at pensionssparerne kun har én interesse, nemlig at deres opsparing placeres i produktionen, således at der bliver en real produktion at fordele. En 20 pct.s rente vil kun betyde en voksende inflation i de kommende år og en nedsat konkurrenceevne for hele det danske samfund. Derfor er det falsk tale, når bl.a. venstre og CD påstår, at de står vagt om privatpensionisternes interesser.

Arbejdsmarkedsindsatsen må rettes både mod uddannelsesområdet og mod antallet af job. Vi står med store årgange af unge, som det eksisterende uddannelsesapparat ikke kan rumme. Samtidig har vi overkapacitet i nogle dele af uddannelsessystemet, og på visse områder har vi mennesker med en endog ganske lang uddannelse, som er ledige. Det er vigtigt, at vi foretager en tilpasning af uddannelsessystemet og en vedvarende mo-

[Camre]

dernisering af uddannelserne. Det betyder også, at vi må nyttiggøre de ressourcer af menneskelig arbejdskraft og bygninger, som uddannelsessystemet rummer, ved videreuddannelse og ved ombygning og omflytning, således at vi snarest kan skabe uddannelsessteder nok for relevante uddannelser, især på de kvalificerede erhvervsfaglige områder.

Lære- og praktikpladserne udgør et særligt problem, som kan kræve lovgivning. Også i den forbindelse er det vigtigt, at vi sikrer en uddannelsesmæssig dimensionering, der imødekommer de behov, der er for arbejdskraft på de enkelte fagområder. Der må endvidere gennemføres en jobskabelsesordning, som muliggør, at de midler, der anvendes af staten til bistandshjælp og dagpenge, bliver anvendt i samfundsnyttigt arbejde, først og fremmest i de private virksomheder, men også i det nødvendige omfang i den offentlige sektor.

Socialdemokratiet betragter det som helt afgørende, at vi nu foretager de lovmæssige og andre indgreb, som er nødvendige for at sætte alle unge under 25 år i arbejde eller i uddannelse. Det er en meget stor opgave, men den skal og må løses. Det er uacceptabelt, at store dele af den unge generation er uden arbejde, ja, ofte går direkte fra skolen eller fra anden uddannelse ud til arbejdsløshed. Disse unge ledige får det indtryk, at de er overflødige og ubrugelige. De er berøvet den naturlige indgang til den aktive og produktive tilværelse, som er en nødvendig del af ethvert menneskes liv. Vi er dybt forurolet over de virkninger for det enkelte menneske og på samfundets funktion, som kan blive følgen af, at så mange unge lades i stikken af det samfund, de lever i, og derfor må ingen anstrengelse undlades og intet virksomt middel overses, for at alle unge kan gives en uddannelse og et arbejde.

Der vil ud over de direkte økonomisk-politiske virkemidler være behov for en lang række tilpasninger af administrative systemer o. lign., og vi hilser med tilfredshed, at folketinget inden længe får mulighed for en samlet debat og stillingtagen til alle de nødvendige ændringer. Der vil være behov for en lang række tilpasninger af administrative systemer o. lign., og det er nødvendigt, at vi ser på det i sammenhæng.

I socialdemokratiets politik indgår også de mange punkter, som var indeholdt i statsmi-

nisterens åbningstale den 6. oktober 1981, og af hvilke jeg blot skal fremhæve en forbedring af varnehjælpen til pensionisterne fra i år, en udvidelse af gifte kvinders skattemæssige ligestilling, en øget indsats i narkotikabekæmpelsen, en styrkelse af den kollektive trafik, en øget udnyttelse af spildvarme og eksisterende fjernvarmekapacitet, en styrkelse af indsatsen for at udnytte vore egne naturgas- og olieressourcer og en revision af uddannelsesstøtten. Jeg har blot nævnt disse initiativer i flæng, men jeg vil understrege, at socialdemokratiet anser dem for vigtige og vil søge dem realiseret i denne folketingsamling.

Vi må indstille os på at leve i et samfund under konstant, hastig forandring. Den krise, som vi midt i 1970'erne var tilbøjelige til at anse for at være noget korterevarende, er nok snarere udtryk for, at verden og ikke mindst den industrialiserede, højtudviklede del af verden er under vedvarende forandring. Hvis vi vil overleve økonomisk, socialt og kulturelt under den forandring, må vi sætte os i stand til permanent at forandre vore systemer og vore metoder, for gør vi ikke det, mister vi muligheden for at nå vore mål.

Vi ønsker et varmt, solidarisk, frit og lige menneskeligt samfund. Det kræver stadig nye midler og ny indsats at realisere det. Holder vi konservativt fast ved gamle, velkendte metoder, vil vi for sent opdage, at vi har mistet muligheden for selv at forme og styre vores tilværelse.

Som jeg gav udtryk for, er det finanslovsforslag, der nu skal behandles, et udtryk for den samlede økonomiske politik, selv om det endnu står tilbage at foretage de tilretninger på en række poster, som er en følge af de nyeste skøn og af vore seneste forslag til styrkelse af den beskæftigelsesfremmende og produktionsforøgende økonomiske politik.

Skønnet over underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet er nu for 1982 på 47,7 mia kr. Jeg finder anledning til at understrege, at den stigning i underskuddet, som kan forudses i forhold til skønnet fra oktober 1981, i alt væsentligt skyldes en nedgang i statens forventede indtægter. Det understreger klart behovet for en aktivitetsfremmende politik, og jo før den realiseres, jo bedre.

[Camre]

Socialdemokratiet vil medvirke til en så grundig og hurtig udvalgsbehandling af forslaget til finansloven for 1982 som muligt.

Om udenrigspolitikken skal jeg ikke føje vældig mange bemærkninger til dem, jeg gjorde under tingets åbningsdebat i oktober 1981. Jeg vil imidlertid understrege socialdemokratiets dybe bekymring over udviklingen i Polen, hvor en begyndende frihedsproces er blevet brutalt knust. Vi tror ikke, at menneskers friheds- og selvstændighedstrang i det lange løb kan knægttes, således som det sker i Sovjetunionen og de sovjetiske vasalstater. Vi håber, at forståelsen herfor vil brede sig helt til Moskva.

Udviklingen i Tyrkiet siden den militære magtovertagelse giver os tilsvarende anledning til bekymring. Situationen i Tyrkiet var på mange måder kaotisk, da militæret tog magten, men siden er den åbne politiske vold blevet afløst af en massiv organiseret undertrykkelse, som rammer militærregimets modstandere fra venstre til højre side af det tyrkiske samfund.

Tyrkiets situation bunder i årtiers, for ikke at sige århundreders, undertrykkelse af de nødvendige samfundsreformer og den herskende klasses totale mangel på indsats for at udvikle en moderne samfundsstruktur.

Tyrkiets politiske og sociale udvikling udgør en trussel mod landets befolkning, mod dets naboer og mod NATO, og socialdemokratiet ønsker derfor, at regeringen udnytter alle muligheder for at fremme en demokratisk social udvikling i Tyrkiet. Vi finder således, at regeringen bør arbejde for at få Norge og Sverige til sammen med Danmark at indklage den tyrkiske militærregering for overtrædelse af Europarådets menneskerettighedskonvention.

Jeg vil også gerne give udtryk for, at socialdemokratiet på trods af alle mørke udsigter fortsat på enhver måde vil støtte bestræbelserne på at skabe afspænding, afrustning og fred. Vi vil bruge alle vore muligheder for såvel gennem de internationale organer, vi er medlemmer af, som tosidedigt at påvirke stormagterne til aktivt at gå ind i afspændings- og fredsbestræbelserne.

Socialdemokratiet begynder den nye folketingssamling med håbet om, at der kan skabes et bredt samarbejde mellem tingets partier om løsningen af de store problemer, vi står over for. Der er begrænsede muligheder

for at vælge midler, der kan realisere målene. Jeg håber, at denne forståelse må brede sig, således at partipolitiske interesser ikke kommer til at stille sig hindrende i vejen for de vigtige forslag, vi vil lægge frem for folkettinget.

Palle Simonsen (KF):

Den 12. november endte en skarp debat her i folkettinget med, at regeringen kom i mindretal og statsministeren måtte udskrive valg. Det kostede socialdemokratiet 9 mandater. Ikke desto mindre skal vi i dag, to måneder og to dage senere, diskutere oplægget fra en regering, hvis leder stadig er Anker Jørgensen. Det er ikke så mærkeligt, hvis vælgerne har svært ved at følge med – det kan måske oven i købet være svært for mange af os, som er valgt til det nye folketing.

Statsministeren gik til valg med stort set alle partier i folkettinget imod sig. Selve valgkampen brugte statsministeren til på usaglig vis at angribe især det konservative folkeparti og venstre; hvad regeringen selv ville, fik vælgerne ikke meget at vide om.

For det konservative folkeparti var det klare mål at skaffe landet en borgerlig regering, og selv om vi er godt tilfreds med vort eget valgresultat – for det er vi, det vil jeg godt sige til statsministeren, som jeg har lagt mærke til på det seneste har talt om en lille fremgang for de konservative – måtte vi konstatere, at der ikke i det nye folketing var et flertal bag en borgerlig regering, men der var dog tale om en pæn fremgang for de fire partier tilsammen. Det synes jeg også skal understreges.

I betragtning af, at ingen af de to hovedgrupper i folkettinget havde et flertal bag sig, gav vi under dronningerunderne udtryk for, at som det nye folketing var sammensat, burde der skabes grundlag for en bred flertalsregering til løsning af de alvorlige økonomiske problemer, vi står over for. Men vi måtte også ved samme lejlighed konstatere, at statsministeren ikke havde noget som helst ønske om at føre forhandlinger herom. Det var en illusion.

Statsministeren var – det fremgik meget klart – bundet til alene at forhandle med det radikale venstre og socialistisk folkeparti. Disse forhandlinger mislykkedes også, og alle måtte da forvente, at statsministeren ville

[Palle Simonsen]

forlade regeringsbænken, men sådan skulle det heller ikke gå. Presset af den socialdemokratiske folketingsgruppe fik vi en ny socialdemokratisk mindretalsregering, som under den anden dronningerunde i virkeligheden alene kunne tælle socialistiske folkepartis og VS' stemmer med.

Det er i øvrigt heller ikke hver dag – det synes jeg også skal siges – at vi oplever en statsminister for en ny regering, som starter med at erklære, at han ikke vil udskrive valg, hvis han inden for en overskuelig periode skulle komme i mindretal. Vi vil komme til at opleve i den kommende tid, hvordan det vil tage sig ud. Det vil naturligvis være uhøfligt ikke også at byde en sådan regering velkommen, til trods for at dens fødsel har været lidt besynderlig – og det gør vi så.

Det afgørende bliver nu, hvilke politiske resultater der kan skabes. Statsministerens tale var jo en meget svag hilsen fra en meget svag regering. Stort set forelægger regeringen den samme politik, som den fik underkendt i det gamle folketing, og som vælgerne i realiteten forkastede ved valget i december. Der er intet mod, der er intet perspektiv, der er ingen nye ideer, og der er ingen reelle forsøg på at løse det danske samfunds grundlæggende problemer.

Statsministeren bruger mange ord på ungdomsarbejdsledsøshedsproblemet. Det er egentlig ikke så sært, for det er statsministeren faktisk også forpligtet til. Det er regeringer ledet af den nuværende statsminister, der har ansvaret for den situation, vi befinder os i, og som de unge befinder sig i. Vi er enige i, at vi her står med et meget alvorligt problem, og vi er derfor også mere end parate til at bidrage til løsningen af dette problem. Vi kan simpelt hen ikke være bekendt, at den unge generation ikke kan få job, når den melder sig på arbejdsmarkedet.

Men jeg tror også, det ville være klogt, hvis vi ville erkende, at dette problem ikke løses isoleret. Det er ikke muligt for regeringen at skabe beskæftigelse alene for de unge. Det, det drejer sig om, er jo at få hjulene i samfundet som helhed til at køre og dermed også få skabt en anden fremtidsmulighed for den nye generation.

Det er den overordnede økonomiske politik, vi skal have bragt orden på. Vi har sagt det meget klart, også under den netop overståede valgkamp, at der skal gøres en helt

ekstraordinær indsats for at forbedre konkurrenceevnen og dermed øge produktion, beskæftigelse og indtjening. Det kræver gennemførelse af en række erhvervspolitiske foranstaltninger, og for at vi kan opfylde det sidste mål – og for i øvrigt at forbedre den statsfinansielle situation – må der gennemføres meget omfattende besparelser på de offentlige budgetter.

Det skal naturligvis ske, uden at vi rammer de svage i samfundet, men vi må gøre det klart, som jo også nationalbankdirektøren gjorde det i en tale forleden, at der må gribes ind også over for det, man kunne kalde tabuområder. Besparelser er selvfølgelig altid ubehagelige, men lad os sige endnu en gang – vi har sagt det under tidligere debatter – at de besparelser, som er nødvendige, jo også er forudsætningen for, at det velfærdssamfund, vi har indrettet, kan overleve.

Hvordan forholder statsministerens redegørelse sig nu til den målsætning, som jeg har ridset op? Ja, statsministeren siger bl. a. i sin tale i tirsdags: derfor må vi i videreførelsen af den økonomiske stabilisering lægge forstærket vægt på erhvervenes konkurrenceevne og skabelsen af nye arbejdspladser i det private erhvervsliv.

Det er jo kloge ord, men problemet er imidlertid nøjagtig det samme i dag, som det var under debatten om regeringens handlingsplan den 12. november, og som det var det under åbningsdebatten i oktober. Den socialdemokratiske regering stiller ideelle målsætninger op, men den vil ikke de nødvendige midler. Der er enkelte forslag også i statsministerens redegørelse, som er direkte erhvervsfremmende. Dem vil vi naturligvis støtte, men til gengæld lægges der stadig væk op til jobskabelsesordninger, som vil overføre opgaver fra privat til offentlig regie. Der lægges op til kortere arbejdstid og en bedre fordeling af arbejdet. Der skal være betalt frihed til uddannelse, et projekt af milliardstørrelse, og så skal vi endnu en gang have obligatorisk og solidarisk overskudsdeling som betaling for en omkostningsdæmpende politik, som statsministeren udtrykker det.

Det er egentlig ufatteligt, at regeringen ikke vil erkende, at alle disse forslag vil ødelægge enhver mulighed for øget produktion og beskæftigelse i den private sektor. Det er kort og godt udtryk for en stagnationspolitik. Lad os dog nu for alvor prøve at finde frem

[Palle Simonsen]

til initiativer, som kan motivere de private virksomheder til øget produktion og dermed flere arbejdspladser.

Statsministeren giver også i sin tale udtryk for, at alle grupper i samfundet må vise tilbageholdenhed med hensyn til stigninger i pengeindkomsterne, og at finanspolitikken vil blive tilrettelagt sådan, at der sikres uændret disponibel realindkomst for alle med almindelige indkomster. Her vil jeg godt spørge statsministeren: hvad mener statsministeren egentlig med disse lidt kryptiske bemærkninger? Vi er ikke i tvivl om, hvad statsministeren burde sige netop på nuværende tidspunkt. Statsministeren burde sige: i denne overenskomstperiode har parterne på arbejdsmarkedet selv indgået overenskomster; dermed har man også ansvaret for deres overholdelse. Man har aftalt, at der ikke kan blive tale om mere end ca. 8 pct.s lønstigning pr. år. Det bør efterleves. Da omkostningerne og den disponible realindkomst ikke må øges, ville det være halsløs gerning at søge at overskride rammen.

Det er i virkeligheden, hvad statsministeren skulle sige til vennerne i Rosenørns Allé. Er det det, statsministeren mener? Det synes jeg var rart at få klaret op, for dette punkt bliver jo det afgørende i bestræbelserne på i de kommende måneder at forbedre konkurrenceevnen.

Regeringen fortsætter tilsyneladende også med de luftige finansieringsplaner, og jeg forstod på hr. Camre, at det i dag kunne være interessant at høre modargumenter mod disse planer. Jeg synes egentlig, det fremgik meget klart af den debat, vi havde den 12. november, men vi kan da godt tage debatten, og jeg er sikker på, at vi kommer tilbage til den senere i denne samling. Argumenterne over for regeringens tvangsforanstaltninger er ganske klare, og jeg skal da ikke skjule, at vi egentlig troede, at den finansieringsreform, som på mange måder har udviklet sig til en slags tvangstanke hos økonomiministerens, var aflivet efter regeringens fald og det valgnederlag, der fulgte efter. Men nej, sådan skulle det altså ikke gå, selv disse kendsgerninger har denne besynderlige tanke overlevet.

Vi indrømmer, at statsministerens bemærkninger i talen om dette emne er forsigtige, men hvordan vil regeringen kunne basere en sådan reform på frivillige aftaler og samtidig

sikre mod konkurrenceforvridning på pensions- og forsikringsområdet uden tvangsindgreb? Det synes jeg det var rart at få afklaret af statsministeren, af regeringen. Det virker som en illusion. Vi skal for en ordens skyld sige, at det konservative folkeparti ikke medvirker til tvangsforanstaltninger på dette område, som vi heller ikke har gjort det tidligere.

Det er naturligvis rigtigt, at vi skal stimulere landbrug og byggeri, som vi skal stimulere erhvervslivet som helhed. Vi har tidligere fremlagt konkrete forslag til forbedring af landbrugets omkostningssituation, og vi vil gøre det igen, og det samme for byggeriets vedkommende. Hvad dette specielle område angår, skal det siges meget klart til regeringen, at hvis den f.eks. ville standse den evindelige diskussion om fjernelse af rentefradragsretten, så ville der allerede herigennem være en stærk motivering til mere byggeri. Det, der alt i alt er kendetegnende for regeringens politik, er, at dens mange flyvske tanker bevirker, at ingen tør tage initiativer i den private sektor.

Statsministeren siger ingenting om den foruroligende udvikling i statens finanser. Det bliver blot fastslået, at den hidtidige udgiftspolitiske linje for de offentlige finanser vil blive videreført. Det vil med andre ord sige, at der ikke er én eneste tanke om yderligere besparelser.

Finansministeren genfremsatte i tirsdags forslag til finanslov for 1982. Det er chokerende, at det nu oplyses af finansministeren, at underskuddet på statsfinanserne er vokset med mere end 6 mia kr., siden finanslovsforslaget blev fremsat i oktober. Hvor mange nye udgiftskrævende forslag vil der blive fremsat for at dække de mange beskæftigelsestanker, statsministeren nævner i sin tale? Det har vi ikke hørt noget om, og det står der heller ikke noget om i finansministerens seneste rapport. Sandheden er, at der i dag ikke er overblik over, hvordan den nye finanslov, balancen mellem indtægter og udgifter, vil forme sig. Vi savner også på nuværende tidspunkt svar fra regeringen på, om man fortsat agter at genfremsætte afgiftspakken fra november med de negative virkninger for produktion, omkostninger og beskæftigelse, som knytter sig hertil.

Det er – det må jeg sige endnu en gang – en livsnødvendighed, at der bliver taget fat

[Palle Simonsen]

på gennemgribende besparelser. Det er klart, at det bliver svært at nå frem til det nødvendige beløb i et finansår, som vi allerede har taget hul på. Det gør det endnu mere nødvendigt, at der allerede nu bliver igangsat forhandlinger om finanslovsforslaget for 1983, så nye besparelser under alle omstændigheder kan få fuld gennemslagskraft i det nye finansår. Jeg synes, det ville være en værdig opgave for den nye finansminister at prøve at tage fat på en diskussion om disse problemer på et tidspunkt, hvor det er muligt at få tingene til at slå igennem i en finanslov. Vi er alt for ofte kommet alt for sent af sted med hensyn til at gennemføre forslagene, og de har dermed heller ikke fået de tilstrækkelige virkninger.

Selv socialdemokratiet bliver nødsaget til at erkende, at der skal ses nærmere på de såkaldte tabuområder. Det var jo dem, statsministeren var meget travlt optaget af i valgkampen, men det berettiger ikke statsministeren og regeringen til at konkludere, at den debat er slut.

Vi erkender – det skal siges meget klart – at der er forslag i den udgiftsreform, vi har lagt frem, som ikke kan gennemføres i dette folketing. Men diskussionen må fortsætte med henblik på at finde andre veje til udgiftsreduktioner, og her kommer vi vel nok til den mest markante forskel mellem regeringen og os andre, nemlig den, at regeringen stædigt fastholder den handlingsplan, som blev underkendt af vælgerne, medens vi andre er parate til at erkende, at dele af vor plan må udgå, og at vi så må drøfte, hvordan vi med andre forslag kan nå vore mål. Se, det kunne statsministeren godt lære en hel del af.

Vi har vel alle draget erfaringer af den overståede valgkamp. Den blev – det er nok en af de ting, der kan opnås enighed om – i for stor udstrækning en duel på tal. Statsministeren fik det alternativ, han så ivrigt efterlyste under åbningsdebatten i oktober. De, der var medlemmer af folketinget på det tidspunkt, vil huske, hvordan statsministeren sprudlende og engageret talte til folketingets medlemmer og efterlyste et alternativ. Statsministeren sagde: fortæl, fortæl, hvor bliver det af? Statsministeren fik sit alternativ. I dag forstår vi måske bedre statsministerens iver efter dette alternativ. Hvordan skulle statsministeren egentlig have klaret den valg-

kamp, hvis ikke han havde haft den alternative plan som skydeskive?

Den debat, vi har ført i valgkampen og fortsat vil føre, drejer sig naturligvis ikke alene om tal, den drejer sig også om politiske ideer. Vi har den klare opfattelse, at beskæftigelsesproblemet og dermed også ungdomsarbejdsløshedsproblemet alene klares, hvis initiativ og virkelyst bliver belønnet. Samfundet, virksomhederne og den enkelte familie har behov for fornyet optimisme. Det nås ikke ved stadig mere formynderi, ved de stadig flere bureaukratiske løsninger, der findes mellem linjerne i statsministerens redegørelse. Vi erkender blankt, at der ikke eksisterer nemme løsninger i dette øjeblik, men vi må også sige klart, at der er brug for en helt ekstraordinær indsats.

I dette folketing findes der et klart alternativ til den socialdemokratiske regering. Vi var allerede parate, da valgresultatet var gjort op. Det vil vi også være den dag, statsministeren må give op. Men indtil en sådan situation foreligger, er opgaven naturligvis at få dette folketing til at fungere. Det er op til statsministeren at gøre op, hvorvidt han vil stivne i et snævert flertal eller bidrage til de brede politiske løsninger. Som det største oppositionsparti vil vi naturligvis søge at opnå indflydelse, hvor dette er muligt. Vi ønsker ikke at sidde med hænderne i skødet.

Med andre ord – og lad det være den sidste bemærkning til statsministeren: vil statsministeren samarbejde og dermed vige fra det socialdemokratiske handlingsprogram, som blev forkastet af vælgerne, så kan der skabes brede løsninger. Denne afgørelse ligger i dette øjeblik hos statsministeren.

Christophersen (V):

De fleste debatter om en regeringsdannelse, om et folketingsvalg, plejer at være ganske tilbageskuende. Jeg vil i dag ikke gøre mange bemærkninger om, hvordan regeringen genopstod. Jeg tror, vi må konstatere, at den er der. Det, der er spørgsmålet nu, er: hvad vil den? Er der et flertal i folketinget for det, den vil, eller er der et flertal i folketinget for noget andet? Og hvilken konsekvens vil regeringen så drage af det?

Men inden jeg går over til at kommentere statsministerens åbningstale, vil jeg gerne sige et par ord om situationen i Polen, sådan

[Christophersen]

som den har udviklet sig siden valget. Jeg er helt enig med statsministeren i de 2½ linje, han bruger på at redegøre for regeringens syn på udviklingen i Polen, men måske fortjener den situation trods alt nogle flere ord.

Det er noget epokegørende, at der midt i Europas hjerte etableres et egentligt militærdiktatur. Det er en farlig udvikling i de kommunistiske landes historie. Det indebærer en risiko af hidtil ukendt karakter for, at stabiliteten i Europa forsvinder. Det er en krise i det østeuropæiske system, hvis konsekvenser vi endnu ikke kan overskue.

Derfor er det afgørende nødvendigt, at den udvikling ikke samtidig udløser en krise inden for rammerne af det vestlige samarbejde. Det synes jeg der er grund til at understrege netop i dag, og jeg håber, at den nuværende regering vil lægge afgørende vægt på at bidrage til, at samarbejdet mellem Vesteuropa og De Forenede Stater i denne situation ikke går i stykker, men at det tværtimod forstærkes. Stabilitet i Vesten er en grundlæggende forudsætning for, at den østeuropæiske krise ikke får lov til at udvikle sig til noget ukontrollabelt.

Men lad mig så vende tilbage til den åbningstale, statsministeren holdt forleden dag.

Jeg tror, at et af de spørgsmål, vi bør stille os selv, er: hvordan opfatter befolkningen egentlig den situation, vi befinder os i? Det er måske én lære blandt flere, vi kan drage af valgkampen – hvor megen politisk tale har drejet sig om betalingsbalance, om finanslov, om de meget store arbejdsløshedstal, og hvor de valgte og måske især ikke-valgte har forsøgt at imponere hinanden ved at tale om de meget store tal – at det for befolkningen i almindelighed har været meget u håndgribelige størrelser; det er i langt højere grad deres hverdagssituation, som har været afgørende. Det er ikke bare på det økonomiske område. Det er ikke bare, når vi taler om folks job eller deres virksomhed eller deres hus eller deres indtægt. Jeg tror også, det gælder, når vi taler om uddannelse, eller når vi taler om risiko for kriminalitet. Det er ikke de teoretiske eller lovgivningsmæssige betragtninger, der optager befolkningen. Det er deres frygt for, hvordan det går dem selv og deres familie.

Det, der er den politiske opgave, er naturligvis at oversætte denne menneskelige bekymring for hverdagen til noget, som ofte

må forekomme meget abstrakt og meget teoretisk, men som ikke desto mindre er meget nødvendigt, og som er forudsætningen for at genskabe befolkningens tillid til og tro på fremtiden. Jeg vil gerne understrege, at det vel egentlig må være både det nye folketings og regeringens allerførste forpligtelse at få tilvejebragt denne sammenhæng mellem den enkeltes problemer og det, der foregår i dette hus. Det kræver selvfølgelig, at vi alle tager landets situation alvorligt uden at være selvgivende.

Hvis man skulle stille et krav til en åbningstale, så måtte det vel være, at regeringen kunne præstere den fornødne balancegang mellem oprigtighed og selvtillid. Her vil jeg gerne sige to ting om statsministerens tale.

Først en venlig ting, talen var nemlig i sin form venlig og imødekommende, og så en kritisk ting: jeg synes ikke, den opfyldte de to krav, jeg her taler om. Den var ikke præget af den nødvendige oprigtighed. Den var mærkeligt nok heller ikke præget af den nødvendige selvtillid. Den blev i stedet en balance mellem, hvad jeg vil kalde en ubegrundet optimisme og en betydelig selvopgivenhed. Eksempelvis er det ubegrundet optimisme at tale om betalingsbalance og om statsfinanser, som man gør. Eksempelvis er det ubegrundet selvopgivenhed at tale om, hvordan man skal forsøge at begrænse arbejdsløsheden ved at feje den ind under gulvtæppet i form af forbud mod overarbejde og fordeling af arbejdet, og hvad ved jeg. Derfor kunne man godt, når man lyttede til statsministerens tale, drage den konklusion, at regeringens største problem muligvis vil blive, at den vil udrette for lidt og ikke for meget, at den vil kræve for lidt af folketinget i stedet for at kræve det nødvendige.

Jeg siger ikke hermed, at venstre absolut forlanger, at regeringen skal komme med et ubehageligt program. Men jeg mener, at regeringen har grund til som vi andre at være betydelig mere bekymret, end den er. Vi kan ikke vide, hvor længe regeringen vil blive siddende. Det afgøres i øvrigt heller ikke af venstre eller af de fleste andre partier. Det afgøres af socialdemokratiet, det afgøres af SF, det afgøres af det radikale venstre. Regeringen har jo selv lagt den afgørelse i disse partiers hånd ved at holde så stærkt fast på sit handlingsprogram. Men det er klart, at

[Christophersen]

folketinget og folketingets partier ud fra hver deres forudsætninger må søge at opnå indflydelse.

Regeringen og statsministeren taler om nødvendigheden af samarbejde. Jeg vil gerne om dette sige, at det godt kan undre lidt at observere, hvad socialdemokratiet egentlig forestiller sig ved det begreb. Sådan som jeg har læst åbningstalen, forestiller statsministeren sig ved samarbejde, at det skal bestå i, at regeringen først skal få den ene halvdel af sit program igennem med den ene halvdel af salen, så skal den kunne få den anden halvdel af sit program igennem med den anden halvdel af salen, derefter skal den med den første halvdel af salen kunne vælte den anden halvdel ønsker, og så skal den til sidst sammen med os andre kunne vælte, hvad SF måtte have af krav til det politiske arbejde. Denne tanke om at opnå det bedste af to verdener må selvfølgelig være skøn, men jeg tror, den er umulig i det praktiske politiske arbejde. Politisk samarbejde må bygge på gensidighed, på tillid, der er ikke ensrettet trafik i den gade, der må være færdsel i begge vejretninger.

Vi mener, at det politiske samarbejde er en nødvendighed, og jeg tror, at befolkningen forventer det af os, men det forudsætter, at regeringen ser i øjnene, at et samarbejde har sin pris, og at socialdemokratiet ikke i et folketing, hvor der er et ikke-socialistisk flertal, kan komme og kræve, at et socialdemokratisk handlingsprogram, der er skåret over en socialistisk læst og lavet i samarbejde med LO, skal kunne gennemtrumfes. Det er en urimelighed, og det er en umulighed. Hvis der skal samarbejdes, så må det bygge på gensidighed. Og her har vi jo nogle problemer, nogle områder, hvor vi ved, der er stor uenighed.

Regeringen har en række elementer af tvang i sin politik, som vi er modstandere af: tvangsindgreb over for pensionskasser, tvangsindgreb over for erhvervslivet med henblik på at få flere praktikpladser, tvangsindgreb over for lønmodtagerne ved at forhindre dem i at arbejde over, tvangsindgreb over for det økonomiske system ved at ønske en obligatorisk ordning med overskudsdeling og central fond gennemført. Alle disse tvangselementer vender vi os imod.

Vi tror, at det danske samfund i de kommende år har behov for større frihed. Vi tror,

at man har behov for i højere grad at appellere til den enkeltes ansvarlighed, den enkeltes lyst til selv at gøre noget og selv at træffe beslutninger uden ustandselig at skulle blive jaget til det eller tvunget til det af det offentlige. Vi ønsker derfor i stedet for det, regeringen stiller op, at erhvervslivet får en større selvfinansieringsgrad. Vi ønsker, at der skal gives incitament til flere lærepladser i erhvervslivet. Vi ønsker, at det skal være muligt for folk at bestille noget mere i stedet for at bestille noget mindre, og vi ønsker, at ejendomsretten skal udbredes ved gennemførelse af så mange frivillige begunstigende ordninger som overhovedet muligt. På hele dette store felt, hvor diskussionen er, om vi skal have mere tvang eller mere frihed, er det klart, at regeringen må gøre op med sig selv, hvilken vej den ønsker at gå, hvis den vil have oppositionen i tale, og her tror jeg trygt jeg kan tale på mange partiers vegne.

Et andet område, hvor regeringen også må gøre op med sig selv, hvilket valg den vil træffe, er naturligvis sammenhængen i hele den økonomiske politik. Regeringen kommer med udgiftskrævende forslag, og vi har samtidig et stærkt voksende underskud på finansloven. Det er i og for sig i sin orden, men forudsætningen må være, at regeringen fortæller, hvordan den vil løse de problemer, dette afstedkommer. Vil den gennemføre skatteforhøjelser? Så er det et valg, den kan træffe. Det har vi ikke hørt noget om, det hører vi måske noget om senere. Men det er et spørgsmål, regeringen nødvendigvis må besvare. Den kan også gå den vej, at den vil gennemføre udgiftsreformer. Så er det et andet valg, den dermed træffer, men den undgår ikke at svare på, om den vil noget sådant, for ellers er der ingen sammenhæng i den økonomiske politik, den fører. Efter vor opfattelse er skatte- og afgiftsforhøjelser at lægge gift for produktion, for investering, at skabe yderligere mismod. Den rigtige vej må bestå i fornuftige udgiftsreformer, som finansierer en økonomisk politik, som sætter gang i produktion og beskæftigelse.

Det tredje felt, hvor der også er en mod-sætning, hvor regeringen også må gøre op med sig selv, hvad den vil, er spørgsmålet om, hvordan den vil skabe mere beskæftigelse. Skal det ske, hvad den synes at være mest tilbøjelig til at mene, ved flere offentlige job, ved flere offentlige praktikpladser, ved selek-

[Christophersen]

tiv erhvervsstøtte, hvor man kun støtter de dårlige virksomheder, dem, der er i vanskeligheder, dem, som kan bidrage mindst til erhvervslivets udvikling, eller er regeringen indstillet på at støtte det brede erhvervsliv: landbrug, fiskeri, industri, håndværk, alle de virksomheder, der har mulighederne og fremtiden for sig? Er regeringen indstillet på at give generelle lettelser? Det er efter vor opfattelse grundlæggende nødvendigt, fordi en gammel lære siger, at det ikke er de dårlige virksomheder, man skal satse på, det er de gode, der skal trække de dårlige op. Derfor er en generel politik nødvendig, men det er klart, at også her må regeringen træffe et valg.

Endelig vil jeg nævne det, som med et lidt begrænsende ord kaldes besparelser. Jeg er ked af det ord, ikke bare fordi det kan misbruges til en uanstændig valgkamp finansieret af store organisationsmidler, som de uskyldige medlemmer tvangsmæssigt er forpligtet til at aflevere, men også fordi ordet besparelse siger for lidt om, hvad der er problemstillingen i hele den offentlige udgiftspolitik.

Det, som er den sande problemstilling, er naturligvis, om vi tør sætte spørgsmålstegn ved nogle af de grundlæggende indretninger, vi har i vores samfund, eller vi vil acceptere, at det samfundssystem og den velfærdsstruktur, vi har opbygget igennem de sidste 50 år, kun kan udvikle sig ved, at man får mere og mere af samme skuffe. Tør vi spørge os selv, om de sociale systemer er retfærdige, når de efterhånden skal omfatte alle, og når initiativ og arbejdsindsats efterhånden er uden belønning i sig selv? Tør vi spørge os selv, om omsorgen for og beskyttelsen af den enkelte er ved at udvikle sig til sin modsætning, efterhånden som tvang og forbud og formynderi sniger sig ind flere og flere steder? Tør vi spørge os selv, om det frie initiativ er ved at miste sin mening, når vi har så højt et skattniveau, som vi har, og når vi gennem tilskud øjensynlig efter socialdemokratisk opfattelse især skal begunstige dem, som har det og gør det dårligst? Tør vi spørge os selv, om vi virkelig har indrettet samfundsapparatet sådan, at de mindre virksomheder, de små i samfundet, behandles lige så godt som de store og velorganiserede? Og tør vi endelig spørge os selv – det er måske især et spørgsmål til socialdemokratiet – om organisationernes om-

sorg for deres medlemmer også er ved at udarte til sin modsætning, når f. eks. høje lønninger får lov til at forhindre unge i at få eller beholde et arbejde?

Jeg nævner disse ting, fordi de er langt mere grundlæggende end diskussionen om, hvorvidt man nu skal spare 2 mill. kr. på Det kgl. Teater, eller om man skal sætte posttaksterne op, eller hvad der ellers får lov til at præge diskussionen om offentlig besparelser.

Hvis man virkelig skal drøfte offentlige besparelser, slipper man efter min opfattelse – jeg har været med til at lave mange besparelser, både gode og dårlige, i tidens løb (Afbrydelse) . . . ja, ja, der ligger en større erkendelse i dette end den, SF er vant til at lægge for dagen, når man taler om partiets politiske indsats, men disse besparelser har alle sammen været fremtunget af en bitter økonomisk nødvendighed – i de kommende år ikke uden om disse grundlæggende spørgsmål. Det vil være nødvendigt at foretage principielle ændringer i vores samfund, ellers vil det ikke være muligt at løse vore økonomiske problemer.

Hvad jeg mener om regeringens muligheder, skal jeg her til sidst sammenfatte i nogle få, men enkle punkter.

Det er en mindretalsregering uden aftaler og uden fast flertal i folketinget. Den må selvfølgelig indrette sig efter folketinget og ikke efter sit eget handlingsprogram. Den kan lægge det frem, hvis den vil. Den kan også lade være, det er vi i og for sig ret indifferente over for. Men det er selvfølgelig en uvenlighed over for folketinget, at den lægger et program frem, som den ved den ikke har noget flertal for.

Hvis den ønsker et samarbejde med de ikke-socialistiske partier, så må den opgave sine planer om en særlig socialdemokratisk samfundsmodel med nye tvangsindgreb og yderligere formynderi, med selektive ordninger, skatteforhøjelser, og hvad vi nu ellers har fået af den skuffe igennem mange år. Den må derfor også på et eller andet tidspunkt vælge side. Så kan den lade SF sejle sin egen sø, eller den kan binde sin skæbne til socialistisk folkeparti.

Regeringen må nødvendigvis, hvis den vil have et bredt flertal i folketinget, tage sit udgangspunkt i et liberalt samfundssystem med privat initiativ og personlig frihed. Den må i øvrigt, hvis den skal kunne leve ret længe,

[Christophersen]

have sammenhæng i sin økonomiske politik, hvad den ikke har for øjeblikket, og anerkende, at der i folketinget er et flertal for fornuftige udgiftsreformer, men ikke noget flertal for store skatte- og afgiftsforhøjelser, og den må være parat i øvrigt til at lægge også de ubehagelige kendsgerninger frem i stedet for hele tiden at have paraderne oppe og prøve at bagatellisere vanskelighederne for bare kort tid efter at skulle erkende, at de alligevel var der.

Alle disse muligheder ligger i regeringens egen hånd. Den har selv ønsket at fortsætte. Ingen ud over SF har udtrykkelig bedt den om at fortsætte. Et enkelt parti har måske drømt om, at den kunne fortsætte, men, skal vi sige opfordringernes omfang har været yderst begrænset, jeg har endda forstået, at der selv i socialdemokratiet har været tvivl om, hvorvidt det havde noget formål. Men nu fortsætter regeringen altså, og derfor kommer den også selv til at afgøre, om den vil overleve. Det forudsætter helt, at den indretter sig på de nødvendige vilkår. Hvis ikke den gør det, så har den kun sig selv at takke for, at det går sådan.

Vi vil nu opmærksomt se, hvad regeringen lægger frem. Vi vil også lægge vores politik frem. Regeringen kender den opdeling, vi har i folketinget, og den ved, som hr. Palle Simonsen sagde, at hvis den giver op, så behøver det ikke være en ulykke for landet, tværtimod, så er der naturligvis andre, som er i stand til at løse de opgaver, som uundgåeligt presser sig på.

Gert Petersen (SF):

Forud for valget blev der talt meget om, at nu skyllede den europæiske højrebølge nok også ind over Danmark. Hvis den højrebølge eksisterer andre steder end i fantasiens verden, så var det i hvert fald ikke i Danmark, den gjorde sig gældende ved valget den 8. december. Det lykkedes ikke de borgerlige partier at erobre ét eneste mandat fra den anden side af salen. Derfor er der også blevet skrevet og sagt en hel del om, at valget ikke forandrede noget. Det mener jeg er forkert.

For det første aflivede valget myten om den vældige borgerlige fremmarch i befolkningen.

For det andet viste valget, at selv det borgerlige Danmark sagde nej til VK-planens af fremskridtspartiet inspirerede frontalangreb på de vigtigste tryghedsordninger. Jeg hører ikke til centrum-demokraternes beundrere, men jeg er helt overbevist om, at CDs fremgang på naboernes bekostning for en stor del skyldtes, at CD sagde nej til forringelsen af dagpengeordningen.

For det tredje viste valget, at tålmodigheden nu er bristende hos arbejdervælgerne, tålmodigheden med den borgerlige politik, socialdemokratiet har ført i de sidste seks år, og som jo har ført til, at den disponible real-løn så at sige er bombet tilbage til 1974 og arbejdsløsheden er af en størrelse, som vi skal tilbage til 1930'erne for at finde magen til.

Jeg er da ikke i tvivl om, det vil jeg godt understrege, at tingene havde set endnu værre ud, hvis VKZ-blokken havde haft magten i denne periode. Den har en recept, som vi har hørt om netop nu. Det, de kalder besparelser, angreb på tabuer, vil sige grove nedskæringer i de sociale ydelser, hvilket uundgåeligt vil ramme de mennesker, som i forvejen har det svært.

Det, der egentlig forarger mig mest ved de taler, vi netop har hørt, er, at man bilder sig ind, at det danske velfærdssamfund eksisterer nogenlunde, som det har eksisteret de sidste 10-15 år. Jeg er overbevist om, at der er hundredtusinder af mennesker i dette land, folkepensionister, uddannelsessøgende, enlige mødre, lavtlønnede arbejdere og funktionærer, som har det meget svært i dag, og for dem er det ikke længere - jeg siger udtrykkelig ikke længere, for der har været tendenser til, at det kunne blive det - et velfærdssamfund. Jeg er overbevist om, at hvis disse partier havde fået magt, som de har agt, så ville ikke alene de sociale landvindinger, arbejderbevægelsen har fået, være gået tabt, men arbejdsløsheden ville også være blevet endnu mere katastrofal, end den er. Vi kan studere skoleeksemplerne i praksis i Storbritannien og i USA, og de er ikke opmuntrende.

Så vidt har socialdemokratiet ikke villet gå, det ved jeg, men socialdemokratiet lod sig smitte af denne VKZ-filosofi, man gav efter for presset, og det skyldes vel igen, at det største arbejderparti i årevis har vænnet sig til at løse problemer i et samarbejde med borgerskab og kapital, i og for sig med den

[Gert Petersen]

hensigt at skaffe mest muligt hjem til lønarbejderne, men »mest muligt« var altid begrænset af, hvad den anden side godvilligt ville afstå. I vækstperioderne var det en del, men på krisens betingelser stiller det sig helt anderledes.

Derfor bliver et opgør med kapitalens kræfter mere og mere nødvendigt, hvis ikke alt det vundne skal gå tabt. Et sådant opgør er unægtelig noget, socialdemokratiet har vænnet sig af med. Det synes jeg vi fik næsten grafisk illustreret under forhandlingerne med A. P. Møller-koncernen om Nordsøolien.

I stedet har man ført en vigende vent-og-se-politik – vel i håb om, at den internationale krise snart ville blive afløst af opgang. Af og til har tilbageslaget næsten haft en flugtagtig karakter, tilbage til positioner, der aldrig tidligere har været arbejderbevægelsens. Jeg tænker her på de direkte angreb på almindelige lønmodtageres realløn både i form af destruktion af dyrtidsportioner og ved gigantiske afgiftsforhøjelser – en politik, som uundgåeligt måtte skabe arbejdsløshed.

Det var en krisepolitik, som fik mig til at tænke på den, der tilrådet af borgerlige nationaløkonomer og den tids nationalbankdirektører blev ført i begyndelsen af 1930'erne af Brüning i Tyskland og Hoover i USA, dengang den store krise satte ind – en politik, som netop et socialdemokrati, nemlig det svenske under ledelse af Wigfors, gjorde op med.

Når den socialdemokratiske regering i årene 1975–1981 lagde navn til denne krisepolitik, skyldes det også, tror jeg, pression fra EF. Det kan ikke overraske, at EF-Kommissionen og for den sags skyld vel også OECD bestandig er kommet med henstillinger i den retning. Der er tale om hovedkvarterer, der varetager kapitalens interesser under krisen.

Der er ingen udsigt til, at den internationale krise snart hører op. En vent-og-se-politik bliver derfor uanset hensigterne ensbetydende med, at man vælger en traditionel kapitalistisk løsningsmodel. Det vil igen sige, at krisens omkostninger skal betales af almindelige lønmodtagere og folkepensionister, de unge, uddannelsessøgende, småbørnsfamilier osv.

Hertil vil man sige fra socialdemokratisk side, at dette er ikke socialdemokratisk politik, og det er rigtigt, det er det ikke ifølge

principperne. For at citere den berømte anonyme socialdemokratiske skribent Altmann – hvem det så måtte være – som i sin sidste artikel skriver:

»Det kan ikke overraske nogen, at socialdemokratiet stadig mener, at det ikke kan nytte noget, at det kun er en del af befolkningen – og endda den største – der skal holde for.«

Jo, hr. Altmann – hvor han så måtte sidde. Det kan godt overraske, at socialdemokratiet stadig mener det, for i de sidste 6 år, I har haft regeringsmagten, har det i stigende grad været denne del af befolkningen, der alene har skullet holde for, når krisens omkostninger skulle betales. Men sen erkendelse er bedre end slet ingen. Det forudsætter imidlertid, at erkendelsen følges op af handlinger.

I den forbindelse vil jeg godt pege på inspirationskilder uden for vores eget land. Jeg tror, at den europæiske højrebølge er meget af en myte. Der, hvor arbejderpartierne har taget konsekvensen af krisen og vist vilje til at tage et nødvendigt opgør med kapitalmagten, dér har en venstre-bølge skyllet højre væk, og dér er der sket en ægte nyorientering, sådan som vi ser det i Frankrig og Grækenland.

Jeg mener – og jeg synes, det bevises netop i Frankrig og Grækenland – at den meget langvarige og dybtgående krise, vi oplever, som er kapitalens krise, men som så sandelig også rammer en række af de centralistisk dirigerede stater i Øst, at denne krise aktualiserer spørgsmålet om en demokratisk, socialistisk reformpolitik, sætter dette spørgsmål på dagsordenen. Jeg ved ikke, om det er gået rigtigt op for det danske socialdemokrati. Jeg tror det faktisk ikke. På den anden side har jeg også en fornemmelse af, at der er ved at brede sig en forståelse herfor, også i socialdemokratiet.

Når jeg siger, at jeg ikke tror, det helt er gået op for socialdemokratiet endnu, har det følgende årsager. Under forhandlingerne i december sidste år fremlagde socialistisk folkeparti sit forslag om en aftale for en flerårig krisepolitik. Forslaget tog hensyn til, at valget, hvor godt det end var for SF, ikke resulterede i et flertal for arbejderpartierne. Det var altså derfor ikke i denne omgang et forslag om en egentlig socialistisk reformpolitik, men skal vi sige om en menneskevenlig politik, der tog mindre hensyn til kapitalens egen

[Gert Petersen]

logik, end vi har været vidne til i årene siden 1975. Det overordnede synspunkt i planen var og er, at kampen mod arbejdsløsheden må have ubetinget førsteprioritet. Den økonomiske filosofi bag forslaget var bl. a., at samfundet kan tillade sig at bruge store midler på igangsættelse af arbejde, fordi det samtidig betyder besparelser på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, en post, der nu belaster statsfinanserne med op mod 18 mia kr. på årsbasis, plus øgede offentlige indtægter.

Vi ved, at en sådan politik for en tid vil indebære en forbigående øget belastning af betalingsbalancen, men i et samfund med udsigt til, hvis man bare lader stå til, 400.000-500.000 arbejdsløse inden for relativt kort tid, må den pris betales. Det kan man yderligere tillade sig, hvis man, som vi foreslog, satser stærkt på beskæftigelseeffekten i sektorer, som, når de bliver udbygget, på længere sigt netop fører til valutabesparelser – det vil sige større uafhængighed af udlandet. Det er sektorer som energibesparelser, vedvarende energi, kollektiv trafik, miljø og genbrug.

Hertil kommer naturligvis boligbyggeriet, som må have en central placering i enhver beskæftigelsesplan. Ad denne vej kunne SF anvise ca. 45.000 nye job i det første år og 60.000 i det andet, helt overvejende i industri- og byggesektoren, altså i det, der kaldes den private sektor. Derudover påpegede vi behovet for en udbygning af den offentlige service, daginstitutioner, plejehjem osv., med en beskæftigelseseffekt på ca. 20.000 nye arbejdspladser.

Den anden del af vores plan drejede sig om en anden fordeling af den eksisterende mængde arbejde, især baseret på forbud mod overarbejde, udvidelse af barselorlov, indførelse af betalt uddannelse i arbejdstiden og en drastisk udbygning af EFG-uddannelserne, inklusive genindførelse af løn i basisåret, og uddannelserne i social- og sundhedssektoren. Det ville alt i alt betyde, at der kunne skabes det første år, hvor en sådan plan fungerede, 125.000 nye job og det andet år 160.000 nye job.

Det indgik i vort forslag, at denne beskæftigelsespolitik skulle styres gennem en målrettet rente- og kreditpolitik, en målrettet afgifts- og tilskuds politik, variable afskrivningsregler, direkte påbud samt etablering af

offentlig produktion af nødvendige, holdbare og ressourceøkonomiske produkter, og at den skulle ledsages af en skattereform, en reform for finansiering af byggeri og en finansieringsreform for landbruget.

Den plan, beklager jeg at måtte sige, fejede socialdemokratiet af bordet som urealistisk og utopisk, og jeg synes egentlig, man var ganske skarp i sin argumentation. Den mindede mig næsten – næsten, siger jeg – om den konservative Giscard d'Estaings argumenter over for Mitterrand under den franske valgkamp. Det kan godt give stof til eftertanke, og det er i hvert fald åbenbart for mig, at behovet for en helt ny krisepolitik endnu ikke rigtig er gået op for det danske socialdemokrati.

Når jeg også sagde, at jeg tror, forståelsen er ved at brede sig, hænger det sammen med socialdemokratiets egen handlingsplan. Den afspejler også det synspunkt, at nu må kampen mod arbejdsløsheden prioriteres højest i den økonomiske politik. Svagheden, det, vi kritiserer den for, er, at den ikke prioriterer kampen mod arbejdsløsheden højt nok, at planen ikke er dristig nok, at der i for høj grad spares på de nødvendige midler.

Men: hvis vi ser på principperne, må jeg sige, at så er der på en række områder sammenfald mellem de principper, der er lagt til grund for SFs plan, og principperne i den socialdemokratiske plan. Det gælder ideen om ekstra investeringer i energibesparelser, vedvarende energi, kollektiv trafik og genbrugs- og miljøvirksomhed. Det gælder principperne om finansieringsreformen for boligbyggeriet, om udvidelse af boligbyggeriet, og det gælder en række af de landbrugspolitiske ideer. Det gælder grundtanken i den store finansieringsreform, skattereformen og kulbrintebeskatningen, og det gælder ideerne om tvungen afspadsring af overarbejde og betalt uddannelse i arbejdstiden. Endelig gælder det ideen om en omlægning af uddannelseslånene til statslån og om gældssaning.

Naturligvis bør man ikke overse forskellene. Vi mener, at investeringerne i de valutabesparende sektorer er for svage, udvidelsen af boligbyggeriet for ringe. Vi har principielt andre grundlæggende ideer om en finansierings- og skattereform, bl. a. mener vi, at man gradvis simpelt hen bør afskaffe rentefradraget. Og skal der være tale om erhvervs-

[Gert Petersen]

støtte, som jo også indgår i planen, må der efter vores opfattelse være tale om et styringsinstrument til fremme af beskæftigelse og andre samfundsmæssige interesser, og de ansatte bør have mulighed for at kontrollere, at dette er tilfældet.

Men socialistisk folkeparti er ikke noget alt-eller-intet-parti. Vi er indstillet på samarbejde, forhandlinger og kompromiser, der tager hensyn til alle parter synspunkter, hvis fællesnævneren, der udarbejdes, er med til at føre Danmark bort fra den katastrofale situation. Det bør naturligvis være ægte forhandlinger uden ultimative oplæg. Vi er villige til at vise imødekommehed, men så forventer vi også en tilsvarende imødekommehed over for vore synspunkter. Så tror jeg, at vi langs ad vejen kan nå til enighed om udmøntning af de initiativer, som regeringen har lagt op til. Såfremt det afspejles i de ændringsforslag, regeringen vil stille til finanslovsforslaget, vil vi selvsagt have en positiv stilling til finansloven.

Den holdning fra vores side skyldes bl. a. statsministerens åbningstale. Vi er ikke enige med ham i alt, hvad han har sagt. Således mener vi, at han bør overlade til de fagorganiserede arbejdere og deres organisationer at finde ud af deres egne lønforhold. De har ikke brug for formanende pegefingre. Men åbningstalen adskilte sig fra tidligere derved, at den rent faktisk afspejlede det beskæftigelsesprogram, som socialdemokratiet er gået til valg på. Det er også derfor, åbningstalen bliver så voldsomt kritiseret fra borgerlig side her i salen. Det er vel nok en begivenhed, der har noget med valgets udfald at gøre, men det er en positiv begivenhed. Vi har kritiske bemærkninger om programmet, vi synes ikke, det er godt nok, stærkt nok, men det er et fremskridt, og hvis regeringen vil tage socialdemokratiets handlingsprogram som udgangspunkt, således som det er sket i den tale, statsministeren åbnede arbejdet med, imødeser jeg et samarbejde om økonomisk politik, hvor kampen mod arbejdsløsheden er prioriteret højest. Vi opfatter åbningstalen som udtryk for en ny prioritering af de økonomiske opgaver, netop sådan at beskæftigelsen får førsteprioritet, og vi har naturligvis især med tilfredshed bemærket, at kampen mod ungdomsarbejdsløsheden rangerer højest inden for den ramme.

Til afslutning vil jeg gøre tre bemærkninger, idet jeg, hvad det udenrigspolitiske angår, vil henvise til, at hr. Pelle Voigt senere uden for ordførerrækken vil fremlægge nogle synspunkter fra SFs folketingsgruppe vedrørende den internationale politik, militærpolitik osv.

For det første skal ingen regering uanset farve regne med socialistisk folkepartis medvirken til såkaldte indkomstpolitiske indgreb, dvs. anvendelse af tvang over for de fagorganiserede arbejdere. Deres løn- og arbejdsforhold skal og må være deres egen sag. Det er efter vores opfattelse et grundlæggende træk i demokratiet. Vi SFere vil ikke have polske tilstande i Danmark.

For det andet lider statsministerens tale under en svaghed, nemlig at mens tonen i den er meget positiv, så er den jo ikke alt for konkret. Derfor vil jeg godt understrege, at det er en konkret politik, SF vil støtte. De hensigter, som åbningstalen giver udtryk for med hensyn til beskæftigelse og uddannelsesstøtte, må omsættes i handling – og helst så snart som muligt. Gode ord er naturligvis bedre end dårlige ord, men det er handlingerne, som er afgørende. Jeg håber og tror, at der vil blive sat handling bag denne åbningstale.

For det tredje. Vi ved godt, at der skal et flertal til for at lovgive. Jeg vil indstændigt, indtrængende advare regeringen mod at søge at skabe det flertal ved hjælp af partier til højre i salen. Så kan man på forhånd fra socialdemokratiets side – og for den sags skyld også fra vores side – sige farvel til finansieringsreform, olieskat, udvidet boligbyggeri, reform af uddannelsesstøtte og meget andet, som der er lagt op til i åbningstalen. Skal der skabes flertal for disse fremskridt, må det i det væsentlige bygge på regeringspartiet, SF, de radikale og – vil jeg mene – også VS. Det forudsætter meget stor fordomsfrihed hos disse partier, os selv inklusive.

Det gælder de radikale. Jeg må erkende, at deres politik forekommer mig egentlig mere og mere noget uigennemsigtig – og ofte ultimativ. Hvad side hører de radikale til på? Jeg tror og håber, at den sociale og humanistiske tradition, som har spillet en stor rolle i det radikale venstres historie, vil sejre, så at de uden forhåndsbetingelser vil lette og støtte gennemførelsen af den reformpolitik, der nu

[Gert Petersen]

er mulighed for, og en politik til fremme af beskæftigelsen.

Men jeg håber og tror egentlig også, at venstresocialisterne vil udvise fordomsfrihed. VS har som bekendt det princip, at de ikke vil være med til en give-og-tage-aftale, men, siger de, de vil dog støtte selv det mindste fremskridt. Man kan ikke komme uden om, at der i hvert fald ligger små fremskridt i regeringens oplæg, og det håber jeg at VS vil forholde sig positivt til. Til gengæld mener jeg så, at regeringspartiet og de radikale burde opgive deres fordomme og inddrage VS i forhandlinger om disse fremskridt.

Vi har i Danmark brug for en vending som i Frankrig og i Grækenland. Det er der ikke fuldt ud parlamentarisk basis for endnu; jeg tror, det skal komme. Der er under alle omstændigheder nu en spinkel mulighed for at sætte kurs i den retning, så der for alvor bliver gjort op med den massearbejdsløshed og den økonomiske katastrofe, der er sat ind for hundredtusinder af hjem her i vores land. Vi vil fra SFs side gøre vores yderste for, at den mulighed bliver udnyttet.

Dohrmann (FP):

Det, vi har oplevet i de sidste par måneder, er egentlig ganske fantastisk. I november måned stod landets statsminister, hr. Anker Jørgensen, heroppe på talerstolen og sagde: kære venner, vi kan ikke mere, socialdemokratiet er kørt fast, vi er brændt ud. Der blev udskrivet et folketingsvalg, og socialdemokratiet mistede godt 186.000 stemmer, 186.000 gamle socialdemokratiske vælgere var enige med statsministeren i, at dette parti ikke længere egnede sig til at regere Danmark. Hvad skete der så? Valget blev afholdt, socialdemokratiet tabte 9 mandater, og i dag sætter socialdemokratiet, ministrene, statsministeren sig i akkurat de samme stole og fremtræder med en mine, som om de nu lige pludselig kan klare det hele.

Det er flere gange blevet sagt heroppe, at vi skal værne om vort folkestyre. Det er jeg 100 pct. enig i. Men se på det, der er foregået under valgkampen og efter valget. Vi har f. eks. set det radikale parti suse ud og ind ad dørene og se meget betydningsfulde ud. De kunne ikke være i stue med den ene, de kunne ikke være i stue med den anden; til sidst kunne de heller ikke være i stue med

sig selv – og så pegede de altså på den nye statsminister. Jeg tror ikke, det har øget respekten for folkestyret nogen som helst steder. Tværtimod tror jeg, at folk uden for Christiansborg i dag er så skeptiske over for folketingset, som de nogen sinde har været. Det, der er foregået herinde med den sædvanlige bogstavleg og snak i kroene o. lign., det er absolut ikke noget, folk bryder sig om. De vil se nogle handlinger i stedet for, og dem er der ikke blevet snakket ret meget om.

Vi oplevede også under valgkampen, at den forholdsvis nye minister for offentlige arbejder lige pludselig fik forfærdelig travlt med at tage ud og se på digesikringen. Før valget havde han haft rigelig tid til at forhandle sig frem til en løsning med kommuner og amter, men der var ikke rigtig sket noget. Så kom der et stormvejr, og det kom tilpas, lige under valgkampen – og så ofrede ministeren altså det meste af sin valgkamp på at tage rundt derovre og kigge på diger og komme med udtalelser, som ingen steder havde hjemme.

Vi oplevede også under valgkampen, at landets statsminister sank så dybt, at han begyndte, om ikke direkte at sammenligne, så i hvert fald at komme med nogle hentydninger, som skulle antyde, at fremskridtspartiet var at sammenligne med det, nazisterne stod for i nazitidens Tyskland. Jeg synes, det var ord, som en statsminister skulle have ladet være med at komme med. Enhver, som har studeret de forslag, vi har fremsat, vil jo se, at i stedet for, som nazisterne gjorde, at sætte staten over den enkelte, så går vi 100 pct. den anden vej og sætter det enkelte menneske over staten. Det er i hvert fald ikke os, som optræder herinde som formyndere og forsøger på at få storebroder staten og det offentlige i det hele taget til at styre folks hverdag fra morgen til aften.

Som sagt, det er utroligt, at et folketingsflertal nu mener, at den gamle regering skal fortsætte. Fortsætter vi, som man har gjort hidtil – og der var intet som helst i statsministerens åbningstale, som antydede, at der var noget, der ville blive ændret – så ender vi alle sammen på bistanstkontoret.

For bare få år siden var Danmark et land, der stod respekt om ude omkring i udlandet. Det skyldtes først og fremmest danske håndværkere, det skyldtes folk fra danske firmaer, som rejste ud; de var respekteret alle steder,

[Dohrmann]

hvor de kom. Det skyldtes også den sociale forsyning, vi havde herhjemme. Vi så dengang, hvordan det hele blomstrede; folk arbejdede, der blev investeret, der blev bygget boliger, folk sparede op enten til deres alderdom eller i form af at betale gælden af på de boliger, de havde fået bygget.

Vi så, hvordan der blev investeret inden for landbrugssektoren. Vi så industrien. Vi så, at mindre erhvervsvirksomheder skød op som paddehatte, og der var mangel på arbejdskraft.

Lønmodtagernes indtjening steg, vi fik råd til at købe ting, som blot for få år siden var uopnåelige, såsom biler, køleskabe o.lign. Altså det, som kendetegner et velfærdssamfund. Unge mennesker kunne tage en uddannelse og havde vel at mærke begrundet håb om eller næsten 100 pct.s sikkerhed for, at de også kunne få et job, den dag de var færdige med deres uddannelse.

I dag er det hele så ødelagt. Hvorfor? Simpelt hen fordi man herinde fra folkettinget, hver eneste gang nogle har arbejdet sig til bedre forhold at leve under, har – det gælder først og fremmest skatteministeren, selvfølgelig bistået af folketingets flertal – hentet det meste af det hjem i skat. Man blev formynder, man kunne ikke have, at folk selv kunne afgøre, hvad de ville bruge deres penge til. Fik man en krone i lønforhøjelse, så skulle skatteministeren mindst have de 50 øre. Gik det en mindre eller større erhvervsvirksomhed godt, blev det nærmest gjort kriminelt. Det siger sig selv, at når lønmodtageren bliver plukket i skat, så har han kun ét sted at gå hen, og det er til sin arbejdsgiver og forlange noget mere i løn. Arbejdsgiveren eller virksomheden er så nødt til at forhøje sine priser. Dermed var man inde i spiralen, sådan at Danmark ikke længere kunne konkurrere, priserne blev for høje.

Vi ser også – og det er i dag så slemt som aldrig nogen sinde før – at hvis en eller anden har en idé og gerne vil sætte noget i gang, så skal han først igennem et bjerg af papirer, statistikker, formularer, kontrol, efterkontrol, og når han så endelig er sluppet igennem, så strandede det som regel på, at der er nogle enkelte ting, som på grund af miljøkrav eller andre krav alligevel ikke kan godkendes. Inden folk kommer igennem hele den rummel, bliver de som regel træt på af det, og så flytter de enten til udlandet og eta-

blerer sig, eller også opgiver de det hele og køber statsobligationer, for det er da langt bedre.

Læser vi vores danmarkshistorie, har vi jo mange sorte kapitler. Der var engang, vi havde én, som hed Sorte Grev Gert, som raserede. Vi havde krigen 1864, vi havde besættelsestiden. Hvis den historieskrivning, der skal skrives om vor tid, skal være helt korrekt, vil det, vi har oplevet i de seneste år her i Danmark, faktisk kunne være lige så mørkt som nogle af de kapitler, jeg lige har nævnt her.

Vi har i dag over 300.000 arbejdsløse. Det er det officielle tal. Jeg er ikke i tvivl om, at det rent faktisk er langt højere. For det første har man skubbet en masse ind i nogle uddannelser, der aldrig bliver brug for, for lige som at camouflere det en lille smule. For det andet har vi sendt en hel masse mennesker på efterløn. For det tredje har man sat nogle projekter i gang kun for at beskæftige folk. Altså regulær beskæftigelsesterapi.

Vi har et landbrugserhverv, som i dag lider rentedøden. Hvis man tænker på, hvor mange der egentlig kunne beskæftiges inden for landbruget, er det jo en katastrofe, at dette store, valutaskabende erhverv i dag ligger, som det gør. Vi har en byggebranche, som er mast. Og det samme gælder stort set bilbranchen. Maskinhandlere og andre servicevirksomheder ligger også i ruiner. Vi har pensionister, som sidder og fryser. Prøv engang at tænke på, at de, som i dag er pensionister, er dem, som har bygget hele det samfund op, vi havde, det gode velfærdssamfund, som vi havde indtil for få år siden. De må i dag sidde og fryse, bl.a. fordi regeringen har lagt skatter og afgifter også på fyringsolie, således at de ikke har råd til at få varme. Nu taler man om, at man skal give tilskud til varmehjælp o.lign. Var det ikke bedre, om man gav folkepensionisterne en pension, de kunne leve af, i stedet for at komme med de almisser?

Vi ser stadig væk et stort antal – og et stadig stigende antal – tvangsauktioner, hvor familier bliver jaget fra hus og hjem, fordi de ikke længere har råd til at betale renten, huslejen, de skal betale. Vi ser endelig et så stort antal emigranter, som vi heller ikke har oplevet i de sidste mange år. Antallet af selvmordsforsøg stiger. Der er ingen af de sidste siddende regeringer, som har noget som helst at prale af. Tværtimod.

[Dohrmann]

Det skal ingen hemmelighed være, at vi ikke har de store forhåbninger til, at den regering, som nu har klæbet sig til stolene igen, vil kunne gøre noget som helst bedre end det, den hidtil har gjort. Tværtimod må det frygtes, at endnu flere virksomheder og arbejdspladser vil gå tabt. Den åbningstale, statsministeren holdt, gjorde ikke forhåbningerne større. Det var en træt mand, vi hørte. Havde det så bare været statsministeren, der var træt, men man får det indtryk, at det er hele socialdemokratiet, der er kørt træt.

Hvad var der af nyt i statsministerens åbningstale? Der var intet nyt, intet. Man sætter sig ned og håber på, at der skal ske et mirakel, og så kommer man med nogle forslag om mere formynderi, mere papirusseri o.lign. Det er den linje, vi kan forvente fra regeringens side.

Nogle af de lovforslag, regeringen har bebudet, bærer også helt tydeligt præg af, at kræfterne er sluppet op. Vi har set, at f.eks. sådan noget som naturgasnettet skal udvides. Ja men var det dog ikke bedre, i stedet for at snakke om udvidelse af naturgasnettet, at man tog og fortalte folk i de områder, hvor vi skal have naturgas, hvad det cirkus, man dér har sat i gang, kommer til at koste den enkelte forbruger? Det er der ingen der har fået svar på endnu. Inden man begynder at snakke om store udvidelser af naturgasnettet, burde man finde ud af, hvad det hele egentlig koster, om det er lønsomt.

Vi har også fået at vide, at der eventuelt vil komme et forslag om periodiske syn af biler. Hvad vil det betyde? At folk hvert andet eller måske hvert tredje år skal hen og have deres biler synet og skal betale en mekanikerregning på 2.000-3.000 kr., hvad ved jeg. For dem, som bor ude i landdistrikterne, skifteholdsarbejdere m.fl., for hvem en bil ikke er luksus – idet de nødvendigvis må have et eller andet at køre i, for enten er der ingen kollektiv trafik, eller også har de så skiftende arbejdstider, at der ingen busser kommer – vil det simpelt hen betyde, at de ikke har råd til at beholde deres bil. Det vil være konsekvensen. Jeg ved godt, at begrundelsen er sikkerhedshensyn, idet man mener, at bilerne er for dårlige, men det er jo ikke rigtigt; det er et fagforeningskrav, man her opfylder, simpelt hen for igen at camouflere den store arbejdsløshed, som vitterlig eksisterer.

Vi har også fået at vide, at nu skal bare det at sende et almindeligt brev koste 2 kr. Der kommer et forslag om, at portoen skal stige til 2 kr., hvorimod der ikke skal ske noget med pakkeportoen. Man skal lige lægge mærke til, at med hensyn til pakker har postvæsenet konkurrence, det har man ikke inden for brevbesørgelsen, dér har man monopol. Pakkeportoen skal ikke stige. Det skal jeg ikke beklage mig over, men det virker jo påfaldende, at de steder, hvor staten har konkurrence, holder man priserne i ro. De steder, hvor man har en god og sund konkurrence, giver man tilskud, for udbringelsen af pakker må jo også være blevet dyrere, når det skal koste 2 kr. at bringe et brev ud.

Endelig kommer de sædvanlige forslag om optagelse af lån i såvel ind- som udland. Det sidste er vel nok det vigtigste. Hvis de, der låner os penge i udlandet, lige pludselig gik hen og sagde nej, hvad ville der så ske? Ja, der ville simpelt hen ske det, at regeringen ikke kunne regere. Den ville gå af i morgen. Hvis vores udenlandske pengeudlånere i dag udtalte, at nu kunne Danmark ikke låne flere penge, så havde vi ikke den nuværende regering i morgen. Det garanterer jeg for. Hele lovgivningen, alle de gode løfter, man giver – og det gælder også SF og alt, hvad de har gået og lovet her i valgkampen – er baseret på én eneste ting, nemlig optagelse af store lån i udlandet. Man kan prale nok så meget af den gode velfærd, vi har herhjemme, og som vi skal have, men det er hyklerisk, når man samtidig peger fingre ad andre lande og siger: ja men det er u-lande, de har hverken det ene eller det andet. Grunden til, at vi har det så godt her i Danmark, som vi har, er, at finansministeren og økonomiministeren og en lang række andre ministre suser rundt i udlandet og låner penge. Det er det, vi har bygget vores velfærd på, og den dag det stopper, da falder det hele til jorden.

At statsministeren faktisk har opgivet det hele, inden han nogen sinde er kommet i gang, fremgår helt klart dér i åbningstalen, hvor han siger, at Danmark ikke isoleret kan fjerne arbejdsløsheden under den nuværende krise. Ja men hvad er det for en holdning at have af landets statsminister? Vi skal bare sætte os ned, siger statsministeren med andre ord, og vente på, at der sker et mirakel. Danmark kan hverken gøre fra eller til. Det er rent faktisk det, statsministeren siger, hvis

[Dohrmann]

man omskriver det til godt jysk. Det siger da sig selv, at i en tid, hvor vi har så hårdt brug for optimisme som aldrig før, virker det negativt, at landets statsminister står heroppe og fremtræder, som om han havde opgivet det hele. Selvfølgelig kan vi da komme ud af den sump, vi er havnet i. Se blot til lande som Østrig og Schweiz! Jeg kunne også godt nævne Japan; det ligger ganske vist lidt længere væk og er bygget op på en lidt anden måde. De klarer sig udmærket, de lande. Der hører man aldrig noget. Østrig har endda en socialdemokratisk statsminister, så vidt jeg ved. Derfor virker det besynderligt, at Danmarks statsminister faktisk har opgivet det hele, inden han nogen sinde er kommet i gang.

Nej, i stedet for at give op skal vi alle sammen, uanset hvilket parti vi nu engang er valgt for, sætte os ned og sige til hinanden: hvad kan vi gøre? Vi skal lade være med – det vil jeg godt først og fremmest sige til de nye medlemmer – vi skal lade være med at gøre, som man har gjort herinde i de sidste år. Hvis der f.eks. kom et forslag fra nogle bestemte partier – jeg skal ikke nævne nogen navne, det er ligegyldigt – så har holdningen været: de forslag, der kommer fra de partier, skal vi endelig gå imod.

Lad os da sætte os ned og finde nogle forslag, som kan bruges, som kan hjælpe på det, vi er kommet ind i her. Uanset hvilket parti vi tilhører, kan alle komme med gode ideer. Jeg tror, at samtlige partier, som er repræsenteret her i folketinget, er kommet med nogle forslag, som fremskridtspartiet har stemt for. Det, jeg appellerer til, er altså, at man – i hvert tilfælde de nye medlemmer, som er blevet valgt – forsøger at bryde den partiidioti, som har hersket herinde, og virkelig tager stilling til de forslag, der ligger, ud fra det, de indeholder, og ikke ud fra, hvilke partier der har fremsat dem. Det må da være meningen med et folkestyre og et folketing.

For at komme væk fra den statsbankerot, som lurder lige om hjørnet, mener fremskridtspartiet som sagt, at i stedet for de evindelige skatteforhøjelser, de byrder, man har lagt over på befolkningen, de omkostningsforhøjelser, vi har set, skal vi forsøge at bekæmpe den rekordhøje rente med alle midler. Desværre har vi kun 16 pladser her i folketinget, men vi ved da, at andre partier har nogle af de samme meninger, som vi har,

og vi skal i fællesskab forsøge at finde frem til nogle løsninger.

Vi kan se på omkostningssiden for erhvervslivet. Alle er jo enige i – det siger man i hvert fald – at vores eksport skal øges. For ikke så længe siden fik vi en statistik fra industrien, som viste, at inden for de sidste 10 år var lønomkostningerne steget med 77.000 kr. pr. medarbejder. Samtidig havde man heldigvis gjort sig den ulejlighed at regne ud, hvor meget det var kommet den egentlige lønmodtager til gode. Det viste sig, at ud af de 77.000 kr. havde lønmodtagerne fået en forbedring i købekraft på 700 kr. Prøv engang at tænke på det. 77.000 kr. i udgift har man pålagt den enkelte virksomhed. Lønmodtagerne har fået 700 kr. ud af det. Det vil altså sige, at fremstillingsprisen for de varer, vi producerer ude på de forskellige virksomheder, er blevet forhøjet med 77.000 kr. pr. medarbejder på årsbasis. Det er jo helt forrykt. Hvor er pengene så blevet af? Jo, de er vandret ind i statskassen. Havde det så bare været sådan, at de havde ligget derinde i dag, men det gør de jo ikke. Nej, tværtimod har vi en stor gæld. Vi har i dag en gæld til udlandet, som er lige så stor som værdien af de samlede landbrugsarealer her i Danmark ved den 17. alm. vurdering. Det er helt forrykt.

Derfor drejer det sig selvfølgelig om at få sat gang i beskæftigelsen, sådan at vi kan få produceret nogle varer, få dem solgt til udlandet, få alle mennesker sat i arbejde, både de unge og de ældre, og få afdraget vores gæld til udlandet. Det er det, det drejer sig om for dette folketing. Lad os så glemme alt det med partiegoisme o.lign. og se at få det bedste ud af det – ikke for os, men for den danske befolkning.

Erhard Jakobsen (CD):

Der er en god, gammel tradition for her i tinget, at når vi holder valg, så viser der sig det glædelige efter valget, at reelt beset har faktisk alle partier vundet ved det valg. Det synes jeg er glædeligt, for så er der ingen, der sådan rigtig kan være gale på hinanden. Har man ikke vundet direkte, så har man vundet f.eks. på den måde, at man tabte ikke så meget, som alle havde regnet med at man havde tabt. Omvendt har en modstander, der måtte have vundet meget, nok ikke vundet så

[Erhard Jakobsen]

meget, som vedkommende havde regnet med – og i hvert fald var det ufortjent, og det vil selvfølgelig blive ændret i en meget nær fremtid osv. Sådan kan man trøste hinanden. Jeg skal nøjes med at fastslå om det valg, der er afholdt, at CD kan i hvert fald leve med det valgresultat, som vi fik.

Jeg deltager i beklagelsen over, at vi fik det valg, og at vi spildte måneder. Uanset hvor dygtig regeringen er – eller hvor træt den måtte være – så har regeringen reelt færre muligheder, end den havde før, da vi sad i et meget fornuftigt og rimeligt samarbejde. Det er sandheden om, hvad resultatet blev af det valg, ret beset.

Jeg må dog fremhæve ét gladeligt moment ved valget. Det er, at nu kan alle journalister godt pakke sammen med deres vrøvl om politikerlede og parlamentslede. Hvis ikke de selv har opdaget det, skal jeg bede dem om at ty til de lokale aviser og se, både ved kommunevalget og ved folketingsvalget, i hvilket omfang der er stemt på personer. Hvilken journalist landet over har ret til her efter at fortælle, at de personer, som har fået de mange personlige stemmer rundt omkring af vælgere ved frie, hemmelige valg, ikke har de pågældende vælgeres tillid, men at denne tillid fuldt og helt ligger hos de journalister, der i nogle tilfælde betragter sig som en slags folkedomstol med ret til at hænge enhver politiker ud for hvad som helst? Jeg tror, vi roligt kan sige, at uanset hvordan valget faldt ud i forskellige henseender, så var det et stort, drønende tillidsvotum – og det gælder begge valg – til politikere her i landet. Og det var et drønende mistillidsvotum til de græsrodsbevægelser, som jo har mediernes bevågenhed, ikke mindst Danmarks Radios bevågenhed. Til trods derfor fik de en ordentlig én over snudeskaflet, og det var de traditionelle politikere, der blev valgt med stort stemmetal rundt omkring i landet. Det er jeg i hvert fald godt tilfreds med, selv om jeg ikke altid regnes for at være en af de traditionelle politikere.

Det er rigtigt, som hr. Christophersen og hr. Palle Simonsen har fastslået, at den regering, der i dag sidder på bænkene, har ret til at være her, men i og for sig heller ikke mere. Det er ikke folketinget, der med et stort tillidsvotum har opfordret denne regering til at tage fat og til at gøre sådan og sådan. Det eneste, vi stiltfærdigt vil opfordre regeringen

til, er ikke at glemme, at man er endnu svagere stillet, end man var før. Dermed mener jeg, at statsministeren formentlig ikke vil gentage, hvad han sagde, ganske kort før valget blev udskrevet: at et så stort parti som socialdemokratiet må have krav på, at de mindre partier bøjer sig og går med til noget. Det var faktisk årsagen til, at valget blev udskrevet. Vi andre var nødt til at sige: ja men sådan ligger det altså ikke. Et stort parti kan ikke forlange, at et lille parti skal gøre noget, som det ikke vil. Man kan sige til et lille parti: I kan ikke komme igennem med jeres vilje, det er all right, men man kan ikke sige: I skal gå med til noget, som I ikke vil. Det sagde man, og derfor fik man valget.

Hvis man vil fortsætte, ja, så er banen selvfølgelig kort. Det tror jeg heller ikke man vil. Jeg tror, man i det parti, som jeg jo kender særdeles godt, har omtanke nok til at sige: dette land skal jo regeres, nu er det altså blevet os, der skal gøre det. Så har den regering krav på, at vi andre ikke unødigt lægger hindringer i vejen, men man har ikke krav på, at vi svigter vort løfte over for vælgere om at forhindre med alle de midler, vi har til rådighed, at man gennemfører nogle af de foranstaltninger, som valget var udskrevet på, og som blev underkendt ved valget.

Der er en spændende ting, synes jeg, som vi er nødt til at have afklaret. Det fremgår ikke klart af statsministerens oplæg, men det er, som om det kan spores forskellige steder: har regeringen skiftet politik på det væsentlige punkt, at man nu prioriterer valutasituationen lavere, end man har gjort før? Den omtales så at sige ikke. Jeg mener, at man i høj grad har grund til at råbe hurra for en lang række forbedringer på det punkt. Men det var ikke det, jeg tænkte på der skulle omtales. Det, jeg tænkte på, var: er regeringen ikke enig med formentlig et flertal i dette ting i, at valutasituationen stadig væk er det helt afgørende, at valutasituationens forbedring stadig væk er det helt afgørende? Selv beskæftigelsen må komme i anden række, for man kan nemlig ikke varigt gøre noget for beskæftigelsen, hvis valutasituationen forringes måned for måned, hvad den heldigvis ikke gør nu. Prisen kender vi alle – det har CD ikke just haft tak for at sige siden 1974 – prisen er en reallønsforringelse. Prisen er, at vi her i landet, hvor man hele tiden har sagt, at vi lever over evne, nu lever lidt under ev-

[Erhard Jakobsen]

ne i nogle år. Hvis ikke man er parat til at gøre det, får vi ikke en varig forbedring af valutabalancen, og så kan man godt opgive alle de mange planer, som jeg i hvert tilfælde heller ikke har for meget tilovers for i forvejen.

Jeg kan på det punkt sige, at man kan fuldstændig regne med CDs assistance, hvis det gælder om at træffe foranstaltninger, der skal beskytte valutastillingen. Det gælder også, når vi taler om den meget omtalte konkurrenceevne, som jeg selvfølgelig glæder mig over at regeringen så stærkt fremhæver. Det synes bare ikke logisk at følges op i det, man derefter siger. Men i hvert fald kan regeringen regne med, at skulle det blive nødvendigt at lave de polske tilstande, som hr. Gert Petersen mener det kan føre til, så skal vi gerne medvirke. Det er selvfølgelig, fordi vi ikke tror en døjt på, hvad hr. Gert Petersen sagde om det.

Vi mener, at det ville være en særdeles god forretning for alle her i landet, ikke mindst for lønmodtagerne, om man måske engang i årets løb byttede 4 dyrtidsportioner om med 2.000 kr. i skattelettelse eller et eller andet beløb i den størrelsesorden. Ingen skal snydes. Enhver ved, at 2.000 kr. i skattelettelse i hvert fald er mere værd for en lønmodtager end 4.000 kr. i lønforhøjelse. Og for erhvervslivet betyder det en væsentlig omkostningsbesparelse, hvis det kan gøres. Vi er mange, der har talt om det ved mange lejligheder, men nu var der måske grund til at overveje det, for også regeringen er formentlig enig i, at noget af det, der kan slå vores valutasituation i stykker, vores konkurrenceevne i stykker, er, hvis lønforhøjelserne i løbet af året bliver for store. Jeg ved godt, det er overladt til de private, det erkender vi, det respekterer vi, men vi får jo ansvaret, dette høje ting og regeringen får jo ansvaret for konsekvenserne af, at man ikke holder sig i underkanten af en 8-9 pct. i den samlede stigning.

Hvad regeringen siger om landbruget, er noget, som C og D fuldt og helt. . . (*Munterhed*). . . formentlig også C og D, men desforuden CD, helt kan støtte. Bemærkningerne om gældsordninger, vil vi nok have præciseret noget mere. CD mener og har på et tidligere tidspunkt sagt til regeringen – derfor er det forkert, når regeringen hele tiden fortæller, at der ikke var alternative planer, for CD

har for længst talt om det – at man må inddrage kreditor noget mere i billedet, når det gælder om at finde en betalingsordning. Det kan ikke bare være den landmand, der har investeret en masse og taget en risiko, da han troede, det gik godt, der skal bære risikoen ved det. De, der har finansieret det, har været med til at tilskynde ham til at tage det lån ved at give ham kreditten, og de må i givet fald også bære noget af det. Det kommer de jo til alligevel, for bliver der tvangsauktion, får de jo ikke deres penge fuldt ud alligevel. Vi har for opfordret regeringen til at gå tilbage til 1930'ernes politik og finde frem til de gamle akkordordninger. Mon ikke dér var noget, man kunne bruge her?

Tanken om negativ indkomstskat havde også i de forhandlinger, vi havde med regeringen, vores tilslutning, og det vil den have stadig væk. Og så beder vi altså endnu en gang om, at man overvejer det, der vel også nok er landbrugets hovedkrav: lad os blive fri for jordskatterne. Kan det ikke lade sig gøre på én gang, så gør det gradvis, sådan at fremtidens landmænd ved, at jordskatterne ikke er noget, de behøver at regne med mere, for de forsvinder gradvis. Finansielt er det til at overkomme. Man skal alligevel ud med nogle penge, og jeg tror, det vil være en af de mest effektive måder at hjælpe landbruget på. Man kunne passende opfatte det som en undskyldning for den kæmpebrøler, man begik, da man i december 1979 – mod vores stemmer og mod et meget, meget stort mindretals stemmer her – gennemførte særskatten på landbruget, vel nok et af de største misgreb, man overhovedet har begået over for landbruget.

Hr. Camre talte om at få sandheden frem om indgrebene over for pensionskasserne. Det har vi bedt regeringen om at bidrage til ved at nedsætte en kommission, der nogenlunde så hurtigt, som det nu kunne lade sig gøre, udrede, hvad det egentlig er, vi har med at gøre, for det tør jeg vove at påstå – også efter at have hørt adskillige ministres udtalelser – at det ved man ikke. Man ved ikke, hvad man har med at gøre. Man ved ikke, hvordan pensionsforholdene er. Man ved ikke, hvordan midlerne faktisk anvendes. Man taler om passive og aktive anbringelser uden at vide præcis, hvad man taler om. Vi vil meget gerne have sandheden frem, og vi synes, det var rimeligt, at man fik den sand-

[Erhard Jakobsen]

hed frem, før man overhovedet begyndte at lave nogen som helst lovgivning.

CD har aldrig talt om at stjæle pensionskassernes penge. Vi har godt vidst, at det var ikke det, det drejede sig om. Det, vi har talt om, er at stjæle dispositionsretten fra dem, der lovligt har den i dag, sådan at de, der i pensionskasser og pengeinstitutter skal disponere på kundernes vegne, ikke længere skal skele til kundernes interesse, men skal skele til statens interesse. Det er dér, det principielle ligger, og det var det, vi sagde nej til. I disse institutioner har de ledende folk kun én interesse, de skal varetage, og det er kundernes. Sådan må det være. Det er en bærepille i hele det økonomiske system, vort samfund kører efter. Det er dér, vi har protesteret, og det er dér, vi stadig væk vil protestere. Vi vil ikke være med til at tvinge nogen institutioner til at disponere anderledes med de midler, andre har givet dem, og som de skal passe på, end de selv skønner er i de pågældendes interesse. Det er her, der er problemer, og det er her, man må regne med hård og ubønhørlig modstand.

Der har været talt meget om planer – alt for meget, men det er jo ikke noget nyt. I årevis har det jo væltet ind over os med planer, der kunne løse landets problemer på næsten ingen tid. Vi har hele tiden sagt, at vi giver ikke en døjt for disse planer. Vi er i al beskedenhed kommet med noget, der ikke lød af noget, var ganske lidt, men som tilfældigvis er det samme, som erhvervsorganisationerne siger. Allerede i 1974 pegede vi på, at man kunne skaffe 8.000–10.000 bygningshåndværkere beskæftigelse ved at give – dengang sagde vi alene parcelhusejere, siden har vi udvidet det til også at være lejerne – fradragsret for et beløb på 10.000–15.000 kr., når folk med dokumentation kan vise, at deres lejligheder og deres boliger er blevet forbedret. Vi har nu fremsat forslaget, og vi håber, at det ikke bare bliver afvist. Jeg ved godt, socialdemokraterne er vældigt i kattepine dér. For man kommer i svare ideologiske overvejelser. På den ene side vil man gerne gavne de arbejdsløse, men det er alligevel ikke så vigtigt som det at komme til at forhindre, at der er nogle mennesker, der får større skattefradrag end andre. Det er næsten ikke til at bære rent ideologisk. Dér kommer man altså til at vælge, om det at snyde nogle mennesker for en skattelettelse er vigtigere

end at gavne de arbejdsløse. Det er det valg, man kommer i i den situation, for det er sådan, situationen faktisk ligger.

Man hævder, at vi ikke skulle have øje for, hvad erhvervslivet trænger til. Jo, det har vi. Erhvervslivet trænger til arbejdsro, og jeg kan da kun håbe, at hr. Dohrmann havde ret, når han sagde, at regeringen var træt. Det håber jeg faktisk er rigtigt, for det er det, erhvervslivet trænger til. Erhvervslivet trænger til en rigtig træt regering, der lader erhvervslivet være i fred. Det ville være en vældig gevinst for erhvervslivet, om regeringen kunne være træt i et par år, ikke bare træt i handling, men også træt i munden. Hver gang en minister har været ude i sin socialdemokratiske forening og er blevet skældt ud for, at man ikke er socialistisk nok, så styrter han hen til en avis og siger, at nu skal der altså også gøres noget ved det og det. Så er der ikke ende på alle de ulykker, der skal væltes ud over landet for at forbedre befolkningens vilkår. Det er sådan, det sker hver gang. Der er ingen herinde, der tager det alvorligt. Vi kender ministeren, vi kender hans vælgere, og vi kender de andre vælgere også. Men erhvervslivet tager det desværre alvorligt. Det er det, der gør, at erhvervslivet ikke tør investere, som de ville, så dristigt, som man ville.

Tanker om overskudsdeling – du godeste! På et tidspunkt, hvor man leder efter en mulighed for at dække sit underskud, er det fremtidshåb, man stiller op for folk, at skulle det mod al forventning gå sådan, at I ikke kommer ned med næsen, så kan I i al fald få løfte om, at skulle I komme op over nul, så skal I komme til at dele det, I får af overskud, med de andre. Det er vel nok noget at stille erhvervslivet i udsigt, når det skal animeres til at gå videre.

Med hensyn til byggeriet er det vel nok vældig godt fundet på med Thorkil Kristensen som baggrund at sige: nu skal vi skam til at kigge på rentefradraget. Det skal nok animere folk til at bygge hus og købe hus osv., få gang i alt det dér. Ja men har man da slet ingen fornemmelse? Den tidligere formand ville udnævne mig til leder af meteorologisk institut, fordi jeg kunne føle de vinde, der blæste. Jeg kan i al fald love for, at det ville han aldrig have fundet på at udnævne nogle af sine partifæller til, og det kan jeg også godt forstå. Her kan regeringen altså forstå,

[Erhard Jakobsen]

at CD nærmest er imod – for at udtrykke det lidt mildt.

Vi giver ikke en døjt for al den snak om arbejdsløshed. Jeg har før sagt fra denne talerstol, at hvis arbejdsløsheden kunne afskaffes ved sympatitilkendegivelser fra denne og andre talerstole, så var den afskaffet for længst. Det er fuldstændig ligegyldigt, hvad folk står og siger på denne talerstol om arbejdsløshed. Det afgørende er at finde nogle punkter, hvor man kan sætte ind. Vi har før erklæret os villige, og det gør vi stadig væk. Vi lader os ikke skræmme af en idé, fordi den lyder socialistisk. Hvis en socialist undertagelsesvis skulle få en god idé, så manglede det bare, at man ikke skulle hjælpe med dog at få den ene gode idé igennem.

Vi ser i jobskabelsesordningen nogle muligheder, men vi ser sandelig også en masse ting, hvor vi slet ikke tror på, at regeringen kan komme igennem. Vi tror ikke på, at regeringen kan overtale organisationerne til at se igennem fingre med, at her griber man ind i den fagforenings rettigheder og den fagforenings rettigheder og den fagforenings rettigheder. Der strander det formentlig. Men vi skal gerne støtte regeringen, hvis den vil tage en kamp med organisationsvældet på de punkter. Vi har stor sympati for organisationer, vi mener, de er nødvendige, men de må ikke kunne standse de ting, som er nødvendige her.

Alle løfterne til de unge må i hvert fald gives, så de unge ikke blåøjet går og tror, at nu er det altså bare med at vælge og vrage. Nu skal jeg have en uddannelse, og jeg skal selv bestemme, hvad den skal gå ud på, det er mig, der skal gøre det. Arbejdet skulle gerne være meningsfyldt – hvad der så end ligger i det – og i det job, jeg skal have, skal man ikke komme og byde mig under 52 kr. i timen i hvert fald. Jeg skal i hvert fald ikke sidde på et kontor, og jeg skal i hvert fald ikke på en fabrik osv. Hvis det er den tone – og det er sådan jeg hører i Danmarks Radio at man lærer de unge at sige – så bliver der ikke meget ud af det, det kan enhver se. Der skal man også tale dunder til organisationerne. Man kan ikke blive ved med at støtte organisationerne i, at de forhindrer, at børn og unge tager arbejde til den løn, de kan få, alt efter, hvad det arbejde nu engang er værd. Hvis man tror, at der kan plukkes bær rundt omkring på danske gartnerier til en

løn, som en familieforsørger kan leve af, så lever man i forrige århundrede og ikke i dette århundrede. Resultatet er, at bærrene rådner, og børnene får ikke den ekstraskilling, de kunne have tjent på det. Det sørger jobpatruljer for samt Danmarks Radio, der bækker jobpatruljerne op og gør det til en forbrydelse at lave noget fornuftigt og rimeligt arbejde.

Her ligger en hel række punkter. Jeg vil gætte på, at der er 70.000 job rundt omkring i landet, som bare ikke kan bære en familieforsørgers løn. Nej, men der er da også andre end familieforsørgere, der kunne beskæftiges med noget. Alternativet er ikke, at en familieforsørger får jobbet, alternativet er, at jobbene ikke bliver udført. Der bliver ikke bragt varer ud, der bliver ikke ordnet det og det, der bliver ikke gravet have, der bliver ikke gjort alle de tusinder af ting, der kunne laves.

Når man i dag går ind på en servicestation, så kan man få en sodavand eller et stykke chokolade. Går man hen og spørger om en vinduesvisker, så bliver damen mærkelig i øjnene, det ved hun ikke rigtig hvad er. Det er en automobilservicestation, jeg taler om. Og skulle man bede om at få den sat på, så bliver vedkommende helt perpleks og ved slet ikke, hvad det drejer sig om. Og det hedder en servicestation! Der er masser af job rundt omkring i landet, som i dag ikke bliver passet mere, fordi man stiller krav om minimumsløn og det dér og det dér og det dér og man bilder de unge ind, at det skal de bare gøre.

Til slut blot dette om underskud. CD har hele tiden fremhævet det synspunkt, som er vort, at skal vi til at gøre de alvorlige problemer op, vi står over for, så står valutasituationen afgjort som nr. 1 og arbejdsløsheden afgjort som nr. 2. Underskuddet på statens budget står for os som nr. 7. Ikke fordi det ikke er vigtigt, det er alle problemer, men underskuddet på statens budget kan ikke måle sig i alvor for nationen med de to andre ting, vi har talt om her.

Hvor det drejer sig om forslag til løsning af disse problemer, som ikke er behæftet med ideologiske ønskemål, der skal tilfredsstille en eller anden vælgerskare et eller andet sted – hvis man vil se bort fra det, men blot vil gå til sagen – så kan man regne med CD og – gætter jeg på – de tre andre partier, der del-

[Erhard Jakobsen]

tager i det samarbejde, fordi de føler den samme forpligtelse over for dette, som man føler i socialdemokratiet. Men vi har ingen forpligtelse til at hjælpe socialdemokraterne med at vise, at socialdemokratiet er et socialistisk parti. Jeg ved, at det er det Gud være lovet heller ikke.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.30.

Mødet udsat kl. 11.58

Mødet genoptaget kl. 13.30

Forhandlingen genoptoges.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det radikale venstre er i disse uger efter valget og her ved starten af folketingsarbejdet jo genstand for en næsten utrolig og påfaldende opmærksomhed. Nogle tager os til indtægt også for synspunkter, vi aldrig har haft, en del håner os – det lever vi med – en masse appellerer til os om at gøre dette og hint eller undlade noget andet, og især er der mange, der giver os gode råd; ja, jeg tror sådan set, at hvis alle de, der gav os gode råd, også stemte på os, ville det radikale venstre være et langt større parti.

Denne placering i centrum af opmærksomheden er ikke skabt af det radikale venstre selv, den har vælgerne sørget for ved at sammensætte folketinget, som det nu engang er sket, med 88 mandater til socialdemokratiet, SF og VS og med 82 mandater til venstre og de konservative, centrum-demokrater, kristeligt folkeparti og fremskridtspartiet.

Men det er ikke engang tallene heller, der er forklaringen. Den centrale placering er først og fremmest skabt, fordi de øvrige partier ikke kan enes, fordi de forskanser sig i deres blokpolitiske skyttegrave. Kunne de andre partier – de større partier – enes i højere grad, ville selvsagt også det radikale venstres placering være en anden.

Jeg siger dette helt konstaterende, og jeg vil også godt føje til, at når nu et enkelt parti skal have en central placering, er den da i bedre hænder hos det radikale venstre end i noget andet eksisterende parti. Men det para-

doksale er jo, at vi faktisk ikke ønsker blokpolitik, vi ønsker, at der skal skabes et bredere og mere frugtbart forhold imellem de politiske blokeringer i et samarbejde, og vi vil arbejde for, at dette kan ske; det vil være en ledetråd i vores arbejde.

For hvad er resultatet af blokopdelingen? Vi har fået det demonstreret i forbindelse med denne regerings dannelse som så ofte før. Resultatet er svage mindretalsregeringer. Endnu en gang efter dette valg fik vi en svag mindretalsregering. Vi har siden 1971 haft 6 af slagsen, heri ikke medregnet SV-regeringen, som næsten havde et flertal. Vi har haft 6 af slagsen på 10 år.

Det spørgsmål stilles over for denne regering: hvor længe kan den sidde? Det er jo et svært spørgsmål at besvare, for det kan hænde, den sidder meget længere, end den selv regner med og selv ønsker. Det interessante er ikke så meget, hvor længe den kan sidde, det interessante er, at denne regerings tidshorisont, så længe den lever, kort eller lang tid, vil være meget kort. Denne regering vil i udpræget grad lide af den klassiske svaghed, som mindretalsregeringerne siden 1971 har lidt af: at den ikke kan planlægge, at den ikke kan gennemføre og ikke kan fastholde en bestemt linje i den økonomiske politik især over en længere periode.

Regeringer af den type har vi som nævnt haft i 10 år, og det har ikke givet gode resultater. Regeringer af den type har – og det er ikke en kritik imod et bestemt parti, men imod den måde at danne regering på – ført til for ringe resultater i den økonomiske politik igennem 1970'erne. Denne regerings tidshorisont vil være 4, 5, 6 uger ad gangen. Den vil få travlt med at overleve og kan få svært nok ved det. Jeg vil føje til i lyset af de senere døgns debat, at denne regering kan få umuligt ved at overleve, hvis den planlægger, stiler efter på forhånd at afholde udgifter med den ene halvdel af salen og skaffe den økonomiske dækning med den anden halvdel af salen. Al politisk erfaring viser, at dette kunststykke ikke lader sig gøre; det bryder hurtigt sammen.

Regeringen møder her frem for folketinget uden politiske aftaler. Det var jo netop det, der skete, da forhandlingerne brød sammen forud for jul, den 20. december; man måtte herefter konstatere, at regeringen ikke havde aftaler med nogen partier. Regeringen må

[Niels Helveg Petersen]

fremstille sine forslag til fri forhandling. Folketingets udvalg og arbejdet i udvalgene vil derved få en helt central betydning for de politiske resultater.

Det radikale venstre vil gøre, hvad det kan for at præge arbejdet i udvalgene med vore synspunkter, samtidig med at vi vil arbejde for, at der kan etableres bredere samarbejde, end den hidtidige diskussion kunne tyde på. Vi vil også i dette arbejde tage vort udgangspunkt i de aftaler, der forelå forud for valget. De gælder ikke mere, men vi vil tage vort udgangspunkt i dem, fordi vi mener, at de aftaler i det store og hele var fornuftige aftaler; det er altså vort udgangspunkt at knytte an til det arbejde, som blev afbrudt af folketingsvalget.

Vi er i det radikale venstre tilfredse med, at regeringen i sit oplæg prioriterer bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden. Der ligger heri fra regeringen – og jeg vil udstrække det også til andre, til folketinget – en selverkendelse: vi har ikke gjort det godt nok. Arbejdet med disse spørgsmål er ikke gjort godt nok af de tidligere regeringer og tidligere folketing, og jeg mener, man må tage det som udgangspunkt for arbejdet: vi har ikke gjort det godt nok, det kan gøres bedre.

Vi er tilfredse med, at regeringen lægger op til en redegørelse af bred karakter for at diskutere med folketingets partier, hvorledes bekæmpelse af ungdomsledigheden skal gribes an. Vi mener, det er en fremgangsmåde, der giver folketingets partier muligheder for at påvirke resultatet, hvis man konstruktivt ønsker det. Sådan fortolker vi regeringens udspil. Vi håber, det er sådan, det skal fortolkes.

Vi vil bestræbe os på for vort vedkommende selv at møde med forslag og ideer. Vi har en vilje til at skabe resultater på området, og det har vi, fordi vi er overbevist om, at de menneskelige, de sociale og de økonomiske omkostninger for det danske samfund ved at negligere denne opgave, ved ikke at gøre en bedre indsats, på lang sigt vil være overordentlig store. Hvis vi ikke får taget bedre fat på opgavens løsning, vil vi stå over for en optrapning af modsætninger mellem unge og ældre og en række følgevirkninger, som vi vil komme til at beklage på et senere tidspunkt.

Bekæmpelse af ungdomsledighed er ikke kun et spørgsmål om penge, eller måske

skulle jeg sige: er ikke udelukkende et spørgsmål om penge; det er også i meget høj grad et spørgsmål om arbejdets tilrettelæggelse.

Vi har den opfattelse, at der med de nugældende regler er sat for meget i stå, og at der er sat for få initiativer i gang, fordi den administrative tilrettelæggelse af ungdomsledighedsbekæmpelsen er for uigennemsigtig, for besværlig og for bureaukratisk.

Vi har den opfattelse, at det er nødvendigt at samle indsatsen, hvis vi skal nå det mål, man må sætte sig, nemlig at ingen unge forlader folkeskolen uden at få tilbud om uddannelse eller arbejde.

Vi er overbevist om, at en samling af den statslige indsats mod ungdomsledigheden er bydende nødvendig, hvis vi skal overvinde de blokeringer, der findes både i administrationen selv, i de faglige organisationer, i erhvervsorganisationer og andre steder.

Den økonomiske politik vil selvfølgelig også i 1982 komme til at stå i centrum. Vi ved udmærket godt, hvad der her er krævet af regering og folketing. Vi har fået det at vide mange gange. Vejen frem kan beskrives med de ord, at der er behov for en forbedring af konkurrenceevnen. Senest har vismændene understreget det stærkt, og det er jo også kun, hvad sund fornuft må tilsige.

Vismandsberegningerne viser helt entydigt, at en forbedring af konkurrenceevnen langsigtet er det eneste, der på én gang styrker beskæftigelsen og betalingsbalancen og afhjælper underskuddet på statens finanser. Det sidste skyldes i meget høj grad, at således som vi har indrettet os – og at vi har gjort det således, er der jo mange gode grunde til – betyder afskedigelser i den private sektor rent faktisk en næsten 100 pct.s overvæltning af udgifter på det offentlige, og omvendt vil de gavnlige resultater for statsfinanser af en politik, der fører til flere ansættelser i den private sektor, også hurtigt vise sig at slå igennem på statsfinanser.

Vi ved også fra vore økonomiske rådgivere, hvad vi ikke skal gøre. Vi ved, at man ikke skal lægge sig efter kunstig hurtigt at øge de offentlige udgifter og de offentlige ansættelser. Det er nok en udvej til på kort sigt – og med kort sigt mener jeg to-tre måneder eller et halvt år – at øge den samlede beskæftigelse. Det kan man godt gøre ad den vej, men meget hurtigt indhenter en sådan

[Niels Helveg Petersen]

politik sig selv. Meget hurtigt efter forringes betalingsbalancen, og så stilles der uundgåeligt krav til den økonomiske politik om at stramme til. Det vil så vise sig, at den forbedring, man fik på den korte sigt i beskæftigelsen, hurtigt forsvinder, og at vi derefter ikke er i samme udgangspunkt, er lige så godt stillet som før, men ringere stillet, fordi vi i mellemtiden har ødelagt eller bidraget til at ødelægge konkurrenceevnen i betalingsbalanceerhvervene.

Det er jo den besked, vi får, når man spørger til en økonomisk linje af den type, som SF skitserede under valgkampen, og som hr. Gert Petersen har talt om også her i dag, hvor man på meget kort sigt skal skaffe ekstra beskæftigelse ved offentlige tilskud eller ved ansættelse i det offentlige. Resultatet vil være hurtigt øgede betalingsbalanceproblemer og behov for stramninger, som igen skader beskæftigelsen lige netop i de områder, hvor vi har mest brug for den.

Det er jo derfor heller ikke helt tilfældigt – og jeg vil gerne understrege, hvad regeringen meget fornuftigt har sagt i sine oplæg om dette – at det, det drejer sig om, er at skaffe varige arbejdspladser. Det er ingen løsning at skabe arbejdspladser på den korte sigt i den offentlige sektor eller ved at puste de offentlige udgifter i vejret. Vort spillerum i så henseende er – og dér kan vi sige desværre, og dér kan vi sige, det er historiens skyld og års forsyndelser – altså desværre faktisk meget, meget beskedent.

Det er en forbedring af konkurrenceevnen, så vanskelig den vej end er, som er den vej, vi kan betrede. Vi kan se tilbage på en politik i perioden fra 1979 frem til nu, hvor det faktisk er lykkedes endda under ekstremt vanskelige vilkår at gøre det – under vanskelige vilkår, fordi vi i denne periode har haft en klar forringelse af vores bytteforhold i forhold til udlandet.

Vi må følge udviklingen videre. Det er vores opfattelse, at en stadig forbedring af vores internationale konkurrenceevne er alfa og omega for at bekæmpe ledigheden, for at skabe bedre beskæftigelse og for at bedre statsfinanserne.

Det er med tilfredshed, vi noterer fra statsministerens åbningstale, at dette er det grundlæggende synspunkt også for regeringen. Vi er nødt til nøje at følge indkomstudviklingen og lønudviklingen i 1982. Hvis det

viser sig – hvad vi ikke håber, og hvad der forhåbentlig også kan undgås – at udviklingen i 1982 løber fra os, altså at der kommer en løn- og omkostningsudvikling i gang, som er skadelig for beskæftigelsen og for betalingsbalanceudviklingen, så er det folketingets partiers forpligtelse at være rede til at gribe ind. Vort håb i øjeblikket må være, at dette viser sig ikke at blive nødvendigt, at der er den ansvarlighed i de faglige organisationer og erhvervsorganisationerne, at dette bliver unødvendigt.

Til syvende og sidst var det synet på dette spørgsmål, der førte til – og man kan næsten sige måtte føre til – at forhandlingerne før jul mellem socialdemokratiet, SF og det radikale venstre ikke kunne føre til et resultat. Der er her imellem vore partier en reel uenighed, og den opfattes af de implicerede partier som fundamental, og derfor kunne det ikke lade sig gøre at nå frem til et egentligt grundlag for en økonomisk-politisk aftale.

Konkurrenceevneforbedringen må fremmes med de midler, der står til vor rådighed, og løn- og omkostningsudviklingen må herunder selvfølgelig nøje vurderes. Men derudover er der andet, man kan gøre. Man kan lempe, omlægge erhvervsbeskatningen. Folketinget var i færd med det, før valget blev udskrevet, og der er her en lang dagsorden for konstruktivt arbejde for folketinget med at omlægge hovedaktionærbeskatningen, med at lempe generationsskiftet i landbrug og byerhverv, med at forbedre afskrivningsreglerne, med at give mulighed for frivillig overgang til virksomhedsskat, med at komme landbrug og byerhverv til hjælp med midlertidig negativ indkomstskat, og jeg kan tilsige det radikale venstres medarbejdere til at behandle det katalog af nyttige forslag til forbedring af erhvervenes skatteforhold. Vi er rede til at gå ind i den drøftelse med henblik på at skabe resultater endnu i dette forår.

En finansieringsreform kan også være et hensigtsmæssigt middel til at forbedre erhvervenes muligheder for at investere. Det oplæg, regeringen har lagt frem den 20. december, opfatter vi som et skridt i retning af det, som vi selv har foreslået den 1. oktober – et betydeligt skridt i den retning. Vi er tilhængere af, at man markedsfører indeksobligationer i et åbent marked, og vi er tilhænge-

[Niels Helveg Petersen]

re af, at man supplerer med frivillige aftaler med de finansielle institutioner. Vi er også tilhængere af, hvis det viser sig nødvendigt, efterfølgende at beskytte frivillige aftaler og, hvis det ønskes af aftaleparterne, at gøre dette ved lovgivning. Men jeg vil slå fast, at det fundamentale i skitsen af 20. december, som vi opfatter den, og det fundamentale i vores overvejelser om denne sag er, at grundlaget er frivillige aftaler med de finansielle institutioner.

Men så vil jeg gerne pege på over for finansieringsreformen, at det, det her drejer sig om, det, man her arbejder med, er at tilvejebringe lån med en anden tidsprofil end normalt. Det kan være nyttigt, og det kan være hensigtsmæssigt, men det løser ikke grundlæggende problemerne i vor økonomi. Ja, man kan endda sige, at hvis man laver en finansieringsreform baseret på indeksslån, bliver vore problemer på den lange sigt værre, hvis man ikke samtidig begrænser inflationstakten. Om indeksbelåning i det lange løb vil vise sig at være en fordel eller ikke, afhænger fundamentalt af, om det lykkes i indeksobligationernes løbetid at føre en inflationsbekæmpende politik. Kravene til at føre en omkostningsdæmpende politik øges, hvis man vil basere sin fremtidige finansiering på indeks. Hvis inflationen i indeksobligationernes løbetid bliver høj, f.eks. fordi løn- og omkostningsudviklingen glider fra os, så er det en farlig vej at betræde, så er det farligt for landbrug og farligt for lejerne i det sociale byggeri, som baserer sig på indeksslån, og så er det sandelig også farligt for statskassen, i det omfang statskassen skal garantere helt eller delvis for nogle af disse lån.

Derfor må vi sige, at ud over hvad der kan diskuteres om en finansieringsreform, er den generelle økonomiske politik fundamental for vurderingen af, om indeksobligationerne bliver til gavn eller ikke.

Jeg håber, at der i regeringen er den holdning, som jeg her har lagt til grund, og jeg håber, denne holdning også gør sig gældende i fagbevægelsen, som jo meget stærkt ønsker en finansieringsreform. Jeg håber, at man er klar over, hvad konsekvenserne må være, hvis man baserer sig på indeksobligationer.

Det fundamentale for det radikale venstre i det nye folketing vil være at fremme vore egne synspunkter med de muligheder, vi har parlamentarisk, samtidig med at vi vil arbej-

de for at skabe et bredere samarbejde, arbejde for at undgå, at dette folketing kommer til at slide sig selv op i en helt ørkesløs blokpolitik. Noget sådant vil både på kort sigt og på længere sigt være ødelæggende for det danske samfunds muligheder.

Waldorff (VS):

Denne her debat er jo sådan nogenlunde, som man kunne vente det, nemlig en temmelig kedsommelig gentagelse af valgkampen. Det samme gælder statsministerens åbnings-tale, men der var i hvert fald én ny ting, og det er de mange ord om ungdomsarbejdsløsheden. Det er det største og det vigtigste problem, siger statsministeren, og det er vi enige i i VS. Vi vil tage statsministeren på ordet og bruge hele vores taletid på ungdomsarbejdsløsheden.

Det spørgsmål, der melder sig med det samme, er, om regeringen mener det alvorligt eller socialdemokratiet bare skal have sig en ny profil. Mener regeringen det alvorligt, når den siger, at alle unge skal have enten et job eller en uddannelse i løbet af de næste to år, eller hvad?

Det skulle være klart efterhånden, at hvis man skal ungdomsarbejdsløsheden til livs, er det meget vidtgående indgreb, der skal til, og der er ingenting, der indtil nu tyder på, at regeringen er parat til det. Der er ingen tegn på, at socialdemokratiet er klar til at gribe ind i produktionen, og der er ingen udsigt til, at regeringen og socialdemokratiet vil opgive sin hellige respekt for private erhvervsinteresser, sådan at man f.eks. kunne starte egentlig offentlig produktionsvirksomhed. Tværtimod fastholder man de arbejdsløshedsskabende offentlige nedskæringer, og midlerne til at imødegå arbejdsløshed er de helt traditionelle midler med tilskud til arbejdsgiverne og så i øvrigt en række mere eller mindre meningsløse opbevaringsprojekter. Det er de metoder, man bruger, det er de metoder, der allerede i dag har givet resultat i form af hundrede tusinde unge uden et arbejde.

Det her er galt nok, men dertil kommer, at de metoder, som socialdemokratiet bruger i beskæftigelsesordningerne, indeholder en række alvorlige angreb på de faglige rettigheder og på de faglige organisationer. Når man som hovedprincip har, at man giver de unge penge med i lommen til arbejdsgiverne, gør

[Waldorff]

man det selvfølgelig sværere at få ansat folk på normale overenskomstvilkår. Når man gennemfører løntrykkercirkulæret, som tvinger de unge til at gå på en lavere løn, undergraver man overenskomsterne, og med udsigten til måske en egentlig ungarbejderløn i forbindelse med jobskabelsesordningen er man for alvor ved at få skabt et system, hvor de unge kommer til at fungere som løntrykkere i forhold til resten af arbejderklassen.

Det blev jo også klokkeklart med den nye, uheldige socialministers idé om at bruge de unge i en slags social brigade, som man kan kommandere ud for at afhjælpe nogle sociale problemer, som ikke bliver løst på grund af den socialdemokratiske sparepolitik. Man vil ikke betale lønnen til at ansætte de uddannede socialarbejdere, og så ansætter man i stedet nogle billige unge på beskæftigelsesprojekter. Det er i hvert fald en undergravelse af fagforeningerne, så det kan forstås.

Det er det også, når arbejdsministeren her for nylig fastslår, at de unge ikke skal have lov til at sige nej til et jobtilbud; alt det, som fagbevægelsen slås imod: farligt arbejdsmiljø, underbetaling, urimelige arbejdstider og meget mere, skal de unge påtage sig uden at kunne sige nej. Så kan man jo se, hvor længe fagforeningerne kan eller tør blive ved med f.eks. at stille krav til arbejdsmiljøet.

Konklusionen er, at socialdemokratiet har spillet så grundigt fallit med hensyn til at skabe arbejdspladser, med hensyn til at gribe ind over for den økonomiske krise, at man nu er nået dertil, hvor man anser det for nødvendigt at gribe ind i selve de faglige rettigheder. Det vil føre til en undergravelse af de faglige organisationer, og det er sjovt nok – eller bedrøveligt nok – lige præcis, hvad arbejdsgiverne ønsker.

Tinning (VS):

Når de unge forlader folkeskolen, er der i princippet to veje, de kan gå: de kan enten direkte eller indirekte søge ud på arbejdsmarkedet, eller de kan fortsætte i uddannelsessystemet. I praksis er mulighederne som bekendt mere begrænsede. Den direkte vej ud på arbejdsmarkedet er blokeret af, at ungdomsarbejdsløsheden har været konstant stigende gennem flere år, hvor ungdomsarbejdsløshedsprocenten i dag har bevæget sig op over de 15. Den indirekte vej går over en

faglig uddannelse, og her står valget mellem enten mesterlæren, som stort set er en forældet og ubrugelig uddannelsesform, hvor den unge er helt og aldeles i lommen på den enkelte arbejdsgiver, eller EFG-uddannelsen, hvor basisårslønnen blev fjernet i 1976, og hvor mangelen på praktikpladser er blevet værre og værre inden for de seneste år.

Pr. 1. september 1981 var der ca. 9.500 lærlinge, som manglede en praktikplads, og af dem var ca. 70 pct. unge kvinder. Det har været kendt i masser af år, at pigerne altid har været ringere stillet inden for uddannelsessystemet; men at drengene nu også får praktikpladserne inden for typiske kvindefag som f.eks. HK-området og servicefagene, er bare et af udstrykkene for, at de unge kvinders situation forværres specielt voldsomt under krisen.

Men som sagt kan de unge også rent principielt vælge at gå videre i uddannelsessystemet og f.eks. gå ind på gymnasiet eller HF, to uddannelser, der har oplevet en nærmest eksplosiv tilgang inden for de seneste år. Men også det har regeringen naturligvis haft et svar på.

Afgangsbegrænsningen, som blev indført i 1977, har betydet, at konkurrenceræset for alvor er slået igennem også inden for disse to uddannelser. Eleverne presses ind i et individuelt karaktærræs, hvor det, det handler om, er at klare sig selv på bekostning af de andre. Af de 24.000, der søgte om optagelse til en videregående uddannelse i 1981, blev ca. 5.000 afvist, og af de resterende 19.000 var det kun ca. 16.000, der kom ind på det studium, de havde ønsket. Kampen drejer sig selvfølgelig om at komme imellem de 16.000. Det er social sortering, så det basker, og kampens tabere kan så slutte sig til dem, der for længst har opgivet at overleve inden for uddannelsessystemet. For det er jo langtfra alle 16-17-årige, der kan supplere den aldeles utilstrækkelige ungdomsydelse, som regeringen oven i købet skar ned med ca. 15 mill. kr. i forbindelse med vedtagelsen af socialindkomstens anden fase. Af dem, der er fyldt 18, er det jo langtfra alle, der tør give sig i kast med et lån, hvor renten svinger mellem 14 og 20 pct., og stipendierne er der ikke nogen der kan leve af alene. At uddannelsesstøtten som helhed ikke er pristalsreguleret, og at de studerende nu heller ikke kan få bistandshjælp i sommerferien, understreger

[Tinning]

nu blot yderligere den effektivitet, hvormed uddannelsessystemet bidrager til ophobningen af sociale problemer for de unge.

Wilhelm (VS):

Det er en kendt sag, at dårlige sociale forhold, bl.a. arbejdsløshed, øger risikoen for kriminalitet, alkoholisme, narkomani, psykiske sygdomme m.v. En ny dansk undersøgelse, som blev offentliggjort i Ugeskrift for Læger i slutningen af december, viser, at en gruppe, som havde levet under dårlige sociale vilkår som børn og unge, sammenlignet med andre jævnaldrende havde 2-3 gange større risiko for narkomani, 3-4 gange større risiko for psykiske lidelser eller alkoholisme, 5 gange større risiko for fængselsstraf og 8 gange større risiko for ungdomsfængsel.

Vi ved, at det hænger sådan sammen, og alligevel har vi henvist næsten 100.000 unge til langtidsarbejdsløshed. I forvejen falder mere end 25 pct. af samtlige frihedsstraffe her i landet på unge mænd netop i aldersgruppen 17-20 år. Vi ved også, at vor traditionelle behandling af lovovertrædere i mere end 80 pct. af tilfældene medfører tilbagefald og en ny fængselsstraf.

Jeg er klar over, at den nævnte undersøgelse ikke muliggør nogen præcis forudsigtelse om virkningerne af f.eks. langtidsarbejdsløshed, men det forekommer rimeligt at antage, at langtidsarbejdsløshed i denne aldersgruppe gør kriminalitetsrisikoen måske 3-5 gange større. Det betyder, at hvis arbejdsløshedsproblemet ikke løses og vi fortsat behandler lovovertrædere med fængsling og med 80 pct.s tilbagefald, skal vi i løbet af de næste 10-15 år fordoble fængselskapaciteten bare for at få plads til alle dem, som ungdomsarbejdsløsheden har drevet ud i kriminalitet.

Det er bl.a. på denne baggrund, at VS har slået til lyd for, at man ud fra en social vurdering af lovovertræderens situation burde overveje hjælp i stedet for straf. Selvfølgelig er det ikke først og fremmest, endsige alene, kriminalpolitikken, der skal ændres. Der burde sættes ind imod årsagerne, som oftest er sociale problemer, selv om de ikke er de eneste. Der skal sættes ind mod ungdomsarbejdsløsheden, som skaber ikke bare kriminalitet, men også andre og på mange måder værre ulykker.

Der er imidlertid ikke megen udsigt til, at de såkaldt politisk ansvarlige vil tage fat på årsagerne, og derfor bliver vi nødt til også at rejse spørgsmålet: er det ikke absurd, at samfundet gladelig sætter en ung lovovertræder i fængsel til 200.000 kr. årlig, vel vidende at der er 80 pct.s chance for at fastholde ham i et kriminelt adfærdsmønster, når det samme samfund har forsømt enhver lejlighed til på tidligere tidspunkter og for et langt ringere beløb at give ham den støtte og de muligheder, som kunne have ændret hans løbebane i en god retning?

Alle erfaringer med fængselsstraffe er så elendige, at vi må være åbne for alternativer af enhver art. Resultaterne kan simpelt hen ikke blive dårligere end med det nuværende sanktionssystem. Eller hvem vil i fuldt alvor gå ind for den fordobling af fængselskapaciteten, som ellers bliver svaret på den ungdomsarbejdsløshed, som de politikere, der ynder at kalde sig selv ansvarlige, vel må have et eller andet ansvar for?

Steen Folke (VS):

Hvad sker der, når de unge selv vil gøre noget ved arbejdsløsheden? Ja, så lægges der alle mulige hindringer i vejen for dem. I Århus havde en gruppe unge for et par år siden fået den glimrende idé, at de ville istandsætte og vedligeholde et større antal cykler, male dem hvide og stille dem til rådighed for alle og enhver, der havde brug for at blive transporteret rundt i den centrale del af byen. De hvide cykler skulle blot tages og igen efterlades i nogle særlige cykelstativer anbragt på passende steder. Cykler som en del af den kollektive trafik. Virkelig en idé med perspektiv i, men cykelhandlerne brød sig ikke så meget om ideen, og det lykkedes en række forskellige myndigheder med byrådet i spidsen ved fælles anstrengelse at få spændt ben for projektet, der kunne have givet varig beskæftigelse til en gruppe unge og vel at mærke beskæftigelse med noget virkelig meningsfyldt, som de selv havde sat i gang.

De unge oplever gang på gang, at de løber panden mod en mur. De oplever, at politikerne har så travlt med at varetage alle mulige velerhvervede interesser, at de ikke er til at råbe op. Så er der nogle af de mest aktive unge, der tager sagen i deres egen hånd. Det forstår jeg godt, og jeg synes, det er fint, at

[Steen Folke]

der er nogle, der gør noget sammen. I årevis har unge i mange kommuner rundt omkring i landet krævet, at der blev oprettet ungdomsaktivitets- eller beboerhuse, de har tilbudt selv at være med til at bygge, istandsætte og indrette. Igen en virkelig meningsfyldt form for beskæftigelse, selv om hr. Erhard Jakobsen ikke forstår, hvad det vil sige – det hænger måske sammen med, at det er så meningsløst, hvad han selv beskæftiger sig med. Men det er gået meget trægt med at få noget op at stå, og på et tidspunkt er de unges tålmodighed bristet.

I København, Århus, Ålborg, Odense har grupper af unge selv taget gamle forladte bygninger i besiddelse og er begyndt at indrette dem til ungdomshuse, men oh, hvilket ramaskrig! Sikken fæl forbrydelse. Hvilken krænkelse af den hellige private ejendomsret! Tænk, uden politiets tilladelse og uden tilladelse fra 117 andre myndigheder at gå ind i disse huse, der har ligget tomme og ubrugte i måneds- eller årevis! Hr. Hagen Hagensen, hr. Egon Weidekamp og alle de andre vel-etablerede socialdemokratiske og borgerlige politikere skal nok sørge for lov og orden. Knippelsuppe, bulldozere og tåregas, det er dét, ungdommen har brug for. Og justitsminister Ole Espersen, æresmedlem i foreningen af nulevende danske helte ifølge den Blå Bog, har bakket lov- og ordenspolitikere op og roser politiet for deres glimrende og resolute indsats. Er der noget at sige til, at en del af de unge føler lede ved hele samfundssystemet? Ungdomsarbejdsløsheden er noget, som alle taler om, men som – i hvert fald til dato – ingen har gjort noget ved.

Det højt besungne demokrati, dette prægtige folkestyre, ser ikke ud til at kunne eller ville gøre noget for de unge. Tværtimod. Når de unge selv prøver at gøre noget, så lægges der alle mulige hindringer i vejen. Tag eksemplet fra ungdomshuset i Abel Cathrines Gade i København! De unge ønsker ikke at vælge nogen ledere, de har fået nok af det repræsentative demokrati og dets politikere. De ønsker et mere direkte og reelt demokrati, men så kommer hr. Weidekamp straks og kræver, at de skal lave en forening med formand, kasserer, revisorsuppleant og hele pitbetøjet. Den slags kan en overborgmester forstå, mens et mere direkte og reelt demokrati tydeligvis ikke lige akkurat falder i hr. Weidekamps smag.

VS siger, at det er godt, at de unge selv gør noget ved tingene i fællesskab, og vi opfordrer alle myndigheder til at fjerne de utalige hindringer, der lægges i vejen, når de unge selv kommer med konstruktive forslag. Ungdomsaktivitet, beboerhuse i alle landets kommuner på de unges og beboernes egne betingelser ville være et lille, men konstruktivt bidrag til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden og dens skadevirkninger.

Keld Albrechtsen (VS):

Når regeringen taler om, at kommunerne skal iværksætte beskæftigelse for unge arbejdsløse, taler den først og fremmest om iværksættelse af flere beskæftigelsesprojekter af den gammelkendte type. Men disse beskæftigelsesprojekter fungerer allerede nu først og fremmest som sociale institutioner, som socialforvaltningerne bruger til at placere de mest belastede unge i. Projekterne løser i deres nuværende form ingen problemer på lang sigt.

Det, der skal gøres i stedet for at videreføre disse projekter eller iværksætte nye af de samme, er for det første at udvide boligbyggeriet, at satse voldsomt på udbygningen af alternative energiformer, at forbedre den offentlige service inden for sundhedssektoren, folkeskolen, socialektoren, den kollektive trafik osv. osv. Det er den slags forslag, VS til stadighed har fremsat siden 1976.

For det andet er det med hensyn til beskæftigelsesprojekterne nødvendigt at omforme disse til helt regulære arbejdspladser, hvor der opbygges en produktion af en vare, der virkelig er brug for. Der må på disse virksomheder indføres løn- og arbejdsforhold, der nøje svarer til dem, der findes på det øvrige arbejdsmarked, i stedet for som nu, hvor de unge skal gå til underbetaling og fyres igen, tre måneder før de bliver understøttelsesberettigede. Der skal ved disse virksomheder oprettes EFG-praktikpladser og indføres betalt undervisning i arbejdstiden. De produkter, der skal fremstilles på disse virksomheder, skal afsættes på helt regulær vis og ikke som nu i mange tilfælde blot skrottes.

Der kan f.eks. igangsættes virksomheder over hele landet, der producerer udstyr til vedvarende energi. Der kan igangsættes produktion af såkaldt blød teknologi, der både

[Keld Albrechtsen]

kan anvendes her i landet og indgå i u-landsbistandsprogrammer. Der kan igangsættes produktion af specialartikler til sundhedssektoren, hvor der findes flere forskellige udekede behov, fordi det ikke er profitabelt at afhjælpe dem i dag. Man kan igangsætte kombineret produktion, produktudviklings- og fremstillingsvirksomheder, hvor der udvikles og fremstilles alternative produkter til forbedring af arbejdsmiljø, kollektiv trafik, energi osv. Man kan, som det allerede er tilfældet bl.a. i Roskilde, igangsætte gartnerier, der afsætter deres produkter til de lokale daginstitutioner, skoler, plejehjem osv.

Den slags virksomheder skal erstatte de nuværende beskæftigelsesprojekter og vil i betydelig højere grad afhjælpe noget af den arbejdsløshed og nogle af de sociale problemer, som der er allerede nu.

Det er derfor også vigtigt at holde fast i, at ikke kun de unge arbejdsløse skal i arbejde. Disse virksomheder har brug både for gamle og for unge, både for velkvalificerede og ikke-uddannede, som først nu skal i gang med en uddannelse, og der er brug både for kvinder og for mænd.

Der er ingenting, der tyder på, at regeringen er parat til at gennemføre den slags ting. Med regeringens politik afhjælper man med andre ord ikke de problemer, som regeringen selv hævder den vil afhjælpe. Det betyder helt enkelt, at det er noget, man må slås for uden for folketinget, først og fremmest i fagforeningerne og ved, at aktive arbejdsløse går sammen om at gøre noget ved deres egen situation.

Chr. Christensen (KrF):

I sin åbningstale her i salen i tirsdags sagde statsministeren, at den redegørelse, statsministeren afgav i folketinget den 6. oktober, fortsat ville danne grundlag for regeringens arbejde. Men nu var redegørelsen af 6. oktober jo fremlagt på baggrund af et økonomisk forlig mellem regeringspartiet, det radikale venstre, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti. Vi har derfor gransket statsministerens redegørelse ganske nøje, og sammenholder man denne med den skriftlige redegørelse og redegørelsen af 6. oktober, kan man se, at regeringen har fulgt dele af forligsaftalen op i bebudede lovforslag, og det hilser vi naturligvis med tilfredshed.

Men i øvrigt må vi landets alvorlige økonomiske situation taget i betragtning nok karakterisere statsministerens redegørelse som et påfaldende generelt og forsigtigt oplæg, der ikke angiver tilstrækkelige veje og midler til at vende den økonomiske udvikling, men det skyldes vel den ejendommelige parlamentariske situation, regeringen befinder sig i.

Vil regeringen samarbejde med partier i midten og til højre for midten om en saltvandsindsprøjtning til erhvervslivet, der kan øge produktionen, eksporten og dermed beskæftigelsen? Eller vil den lade sig låse i et samarbejde til venstre i salen på disse venstrepartiers betingelser? Især inden for landbrug og byggeri stiller mange i dag dette relevante spørgsmål.

Forud for åbningsdebatten om statsministerens redegørelse den 8. oktober var kristeligt folkeparti med til sammen med de øvrige tre forligspartier, socialdemokraterne, centrum-demokraterne og det radikale venstre, at udarbejde et fælles forslag til motiveret dagsorden, efter hvilket folketinget understregede behovet for at tilvejebringe kapital til en lavere rente til erhvervene; landbrugets og byggeriets behov for hurtig indsats skulle særlig tilgodeses. Dette dagsordensforslag blev vedtaget med overvældende flertal, og det udtrykte alle fire forligspartiets forståelse for nødvendigheden af hurtigere indgreb for at få stoppet de mange tvangsauktioner, der truede og stadig truer landbruget, og de mange konkurser, der hang og stadig hænger over byggesektoren. Kun VS stemte imod, og SF undlod at stemme, hvilket jo er interessant at huske netop nu i den givne situation.

På baggrund af forligspartiernes forståelse for nødvendigheden af hurtig hjælp havde regeringen optaget forhandlinger med pensionskasser og forsikringsselskaber m.v. for om muligt at føre kapital til lav rente herfra over til erhvervslivet i almindelighed og til landbrug og byggeri i særdeleshed. Vi gav under åbningsdebatten den 8. oktober tilslutning til selve ideen, men stillede som krav, at det skulle være på frivillig basis og uden beskatning.

Det var en aftale forligspartierne imellem, at regeringen snarest skulle fremlægge en endelig plan for de fire partier, men ugerne gik, uden at der egentlig skete noget afgøren-

[Chr. Christensen]

de, og vi måtte utålmodigt flere gange efterlyse en forklaring eller en afklaring.

Den 11. november præsenterede regeringen så forligspartierne for et forhandlingsoplæg, der ikke indeholdt noget forslag til, hvordan kapital til lav rente skulle overføres til landbrug og byggeri. Derimod var oplægget så præget af LOs og socialdemokratiets mærkesager som ØD, OD og rentefradragets bortfald, som jo var forliget uvedkommende, at vi kun kunne opfatte det som et valgoplæg. Dertil kom det afgørende, at regeringen ikke ville afstå fra om nødvendigt at bruge tvang over for pensionskasser og forsikrings-selskaber.

Konklusionen måtte for os være, at regeringen var kørt fast, og at den ikke magtede at frigøre sig fra LO i en sådan grad, at den kunne opfylde folketingets beslutning af 8. oktober om specielt at gennemføre hjælp til landbrug og byggeri.

På den baggrund fremsatte hr. Niels Helveg Petersen på det radikale venstres og kristeligt folkepartis vegne forslag til motiveret dagsorden, hvorefter folketinget opfordrede regeringen til at opgive sine planer om tvangsindgreb over for anbringelse af pensionsmidler og pålagde regeringen at fremlægge forslag til forbedring af finansiering for landbrug og byggeri. Det var dette forslag mod tvangsindgreb over for pensionsmidler, der væltede den socialdemokratiske regering.

Så fik vi valg, og vi fik en ny socialdemokratisk regering, der nu her i tirsdags i åbningstalen meget prisværdigt siger, at der nu må gennemføres en finansieringsreform, som kan skaffe boligbyggeriet og landbruget indekslån til lav rente. Og så hedder det videre:

»Det er fortsat regeringens opfattelse, at en sådan reform kan baseres på frivillige aftaler om placering af midler fra den altovervejende del af pensions- og forsikringsordningerne.«

Vi må jo sige: så vidt, så godt. Men så fortsatte statsministeren:

»Forudsætningen herfor kan være, at man må sikre sig mod konkurrenceforvridning gennem lovgivning for visse mindre områder.«

Altså igen tvangsforanstaltninger. Og så er vi præcis det samme sted, som vi var hin 11. november, da forligssamarbejdet brød sam-

men, fordi regeringen ikke ville opgive tvangsforanstaltninger.

Det er jo en meget interessant politisk situation, men den bliver ikke mindre interessant af, at de partier, der stemte for omtalte dagsorden mod tvangsforanstaltninger og dermed væltede regeringen, stadig har flertal i dette ting. Det lugter af politisk selvmord for regeringen, eller også er det udtryk for en utrolig arrogance over for et flertal her i folketinget, eller også har regeringen fået løfter fra et af partierne om, at det vil skifte holdning og dermed løbe fra sit ansvar for den vedtagne dagsorden af 12. november, der pålagde regeringen at opgive planerne om tvangsindgreb over for pensionerne.

Vernes og SFernes holdning kender vi jo. Det skal blive meget interessant at følge den videre udvikling i denne sag, som kan blive en prøve på, om regeringen mener noget med det, når den i tirsdags indbød til et bredt samarbejde.

Men under alt dette står landbruget og byggeriet stadig uden hjælp, og tvangsauktionerne og konkurserne raser uhindret videre, og derfor skal der fra vor side endnu en gang lyde det gode råd til regeringen: opgiv de planer om tvangsindgreb mod pensionerne og gennemfør så en frivillig ordning, så vi kan få hjælpen ud hurtigst muligt.

I morgen skal regeringen have forhandling med landbruget, og da må den gøre sig klart, at der skal mere til end kapital og indekslån. Negativ indkomstskat og rimelige prisforhøjelser, som nævnt af statsministeren, er positive foranstaltninger. Den negative indkomstskat bør for øvrigt også omfatte håndværk og industri. Men akkordordninger med henblik på at nedbringe gælden på landbrugsejendomme, der på længere sigt må anses for bæredygtige, og yderligere adgang til K-lån må også ind i billedet. På længere sigt må afskrivningsreglerne forbedres gennem afskrivning på genanskaffelsesværdier, ligesom kapitalvindingsskatten, skatten på produktionsjord og skatten på erhvervsformue må afvikles.

Regeringens forslag om adgang til, at enkeltmandsvirksomheder kan få de midler, der investeres i virksomheden, beskattet på linje med selskaber – den såkaldte virksomhedsskat – vurderer vi positivt. Fradrag for dokumenterede vedligeholdelsesudgifter for boliger på 10.000 kr. som foreslået af Hånd-

[Chr. Christensen]

værksrådet bør også positivt overvejes. Det vil sammen med byfornyelsesloven rette en del op på stagnationen i byggesektoren og give arbejde til mange.

På ét punkt var statsministerens redegørelse meget klar, og det var med hensyn til bekæmpelsen af arbejdsløsheden. Kristeligt folkeparti støtter helhjertet redegørelsens understregning af ungdomsarbejdsløsheden som vort alvorligste samfundsproblem. Den bedste måde at angribe arbejdsløsheden på er efter vor opfattelse at give erhvervslivet produktionsvilkår, der kan øge dets konkurrenceevne og gøre det uafhængigt af statslige tilskud. En sådan målsætning nås ikke ved hjælp af nye skatter og afgifter, der jo blot vil øge omkostningerne og yderligere forværre situationen. Men den nås heller ikke gennem ØD, OD med centrale fonds eller med fjernelse af rentefradragsretten eller betalt frihed til uddannelse.

Det afgørende er, om der ved samarbejde her i salen mellem de liberale og socialt ansvarsbevidste partier kan fremlægges en politik, der opmuntrer erhvervslivet til forøget indsats, der fastholder disciplinen på lønområdet, der fastholder en skarp, men socialt ansvarlig tilbageholdenhed i den offentlige sektor, og en politik, der gør det lønsomt at øve en indsats i vort samfund. Så er vejen nemlig banet for en bedring af de økonomiske vilkår i mange hjem og for en nedgang i statens store underskud, men også for en sænkning af betalingsbalanceunderskuddet og dermed også for en virkelig nedgang i arbejdsløshedstallet. Regeringens målsætning: at nedbringe og reelt afskaffe ungdomsarbejdsløsheden, og at alle unge skal kunne tilbydes enten en uddannelsesplads eller en arbejdsplads i løbet af i år eller næste år, er meget ambitiøs og vil koste mange penge.

Men vi er parat til at gøre en ekstra og direkte indsats mod ungdomsarbejdsløsheden. Hvis vi ikke sætter hårdt ind med initiativer, der kan få unge arbejdsløse i gang, risikerer vi at tabe en hel generation på gulvet. Unge, der har gået ledige i lang tid og følt sig tilovers i samfundet, kan blive uarbejdsdygtige og få meget svært ved at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Dette kan få uoverskuelige konsekvenser både for den enkelte og for samfundet såvel økonomisk som socialt. Derfor må der gøres en ekstra indsats for

at få unge beskæftiget med meningsfyldt arbejde. Vejene, der skal betrædes, og midlerne, der skal anvendes, kan vi så diskutere.

Aktuelle er aktiviteter i forbindelse med stormens hærgen i skovene, og sikring af kysterne må også kunne indgå i overvejelserne. Ligeså arbejdet med at restaurere og bygge beskyttelsesrum, så civilbefolkningen kan være bedre beskyttet, end tilfældet er nu.

Statsministeren nævnte i sin redegørelse en forbedring af uddannelsesstøtten som et af de hurtige initiativer, der burde tages. Vi vil omgående genfremsætte vores forslag til ændring af studiestøtten, der jo bl. a. indebærer, at uddannelsesstøtten ydes som statslån, der er rente- og afdragsfri i studietiden og lavt forrentede efter studiets ophør. Desuden skal støtten ydes uafhængigt af forældrenes økonomiske forhold.

Så må der oprettes flere lære- og praktikpladser ved, at såvel private som offentlige virksomheder stiller disse til rådighed, eventuelt med økonomisk støtte fra staten.

Eksklusivbestemmelser på arbejdsmarkedet har jo også vist sig at kunne sende unge ud i arbejdsløshed. Kristeligt folkeparti vil naturligt snarest genfremsætte forslag mod eksklusivbestemmelser.

Derudover vil vi fremsætte et forslag om, at private, som tager en ung under huslig oplæring, skal have mulighed for et fradrag i skatten på 50 pct. af lønnen til den unge under forudsætning af, at oplæringen strækker sig over mindst et halvt år og foregår efter en aftalt plan, at oplæringen ledes af en voksen, som højst arbejder halvdags ude, og at der er mindst 1 barn i hjemmet under 15 år, som ikke er på institution eller i dagpleje hele dagen. Ad den vej kan oplæring og beskæftigelse gå hånd i hånd, og samtidig kan det bidrage til den styrkelse af børnefamilierne, der er så hårdt tiltrængt i vort samfund.

Statsministerens redegørelse indeholdt desværre ingen initiativer i den retning. For at råde bod herpå agter kristeligt folkeparti at fremsætte forslag om, at beskatningen ændres, således at ægtefællernes samlede indtægt deles lige over, hvorefter hver ægtefælle beskattes af halvdelen, det såkaldte splittingsystem. Ad den vej kan vi ophæve diskrimineringen af hjemmearbejdende ægtefæller.

Desuden vil vi fremsætte forslag om, at de sociale ydelser for børn omfordeles, så børnetilskuddet til forældre, der ikke benytter

[Chr. Christensen]

daginstitutionerne, sættes kraftigt op. Lovgivningen har nemlig i mange år stillet forældre, der selv passer deres børn, ringere end de forældre, som benytter offentlig pasning. Denne uretfærdighed skal afskaffes, og forældrene må sikres reel valgmulighed mellem helt at passe børnene selv og at lade dagplejeforældre eller daginstitutioner passe dem hele dagen eller en del deraf. Derfor det omtalte forslag.

Der er næppe tvivl om, at både alkohol- og narkotikamisbrug bærer en stor del af skylden for de samfundsopløsende kræfter i vort samfund. Dertil kommer, at et stigende antal trafikulykker forårsages af spirituspåvirkede personer, og at ca. 90 pct. af al vold begås af personer, der er påvirket af spiritus. Alkoholmisbruget koster samfundet mange penge i form af udgifter til behandling af psykiske lidelser og hospitalsindlæggelser. Men det værste er jo dog nok alkoholmisbrugs sociale og menneskelige følger i form af ødelagte hjem, unge og børn, som derfor aldrig rigtig kommer til at få gang i livet.

Derfor vil vi styrke det forebyggende arbejde. Vi vil øge indsatsen over for narkotikakriminalitet. Vi vil fremsætte forslag mod alkoholreklamer, som regeringen desværre ikke kunne få plads til i lovkatologet. Og vi vil arbejde for, at skoler, ungdomsklubber og idrætsanlæg holdes fri for alkohol. Og så må Christiania nedlægges, så vi kan få stoppet fordelingen derfra af de hårde stoffer og navnlig effektivt få hjulpet de mange derude, der trænger til hjælp.

Vi vil appellere til regeringen og folketingets øvrige partier om, at det samarbejde, der her i salen skal etableres for at rette økonomien op og bekæmpe arbejdsløsheden, også må omfatte en indsats mod de kræfter, der vil nedbryde vore familier, børn og unge, vel vidende, at menneskets trivsel beror på andet og mere end økonomi.

Steenholdt (Grøn.):

Folketingsvalget den 8. december gav som bekendt ikke den afklaring i Danmark, som man kunne ønske sig. Det er beklageligt, for et valg, der er dårligt for Danmark, er også dårligt for Grønland.

Det er jo en barsk kendsgerning, at vi i Grønland går ind såvel i det nye år som i den nye folketingssamling med en række al-

vorlige uløste problemer, problemer, hvis løsning forudsætter gode erhvervsøkonomiske vilkår såvel i Danmark som i Grønland. Fiskeriet, som skulle være det bærende erhverv i Grønland, har igen i 1981 givet et betydeligt underskud. Underskuddet forventes at beløbe sig til ca. 60 mill. kr.

Det er ulykkeligt, at dette sker i et samfund, som meget gerne vil opbygge hjemmestytret. Det er ulykkeligt, fordi vi efterhånden gerne skulle have opbygget et erhvervsliv i Grønland, som kan være med til at betale hjemmestyrets anlæggender. Det understreger samtidig nødvendigheden af, at Grønlands erhvervsgrundlag ikke udelukkende bør være fiskeriet. Der er et udtalt behov for et flerstrengt erhvervsliv. Der må fra alle sider i det danske og grønlandske samfund gøres en ihærdig indsats for at finde andre erhvervs muligheder i Grønland, herunder mulighederne for udnyttelse af mineralske råstoffer i Grønlands undergrund samt udnyttelse af vandkraftressourcerne. Ja, tænk hvis den tekniske know-how, som Danmark er berømt for, kunne forenes med energi til rimelig pris produceret af vandkraftværker i Grønland! Det må da være en udfordring for dansk industri. Det må da være et væsentligt moment for dansk-grønlandsk samhörighed. En sådan opbygning af erhvervslivet i Grønland vil kræve store investeringer. Det er mig derfor komplet uforståeligt, og jeg synes, det er frustrerende at se, at der af nogle kræfter i samfundet er fremprovokeret en folkeafstemning den 23. februar 1982 i håb om, at Folkebevægelsen mod EF i Danmark kan få en gratis, men også ganske meningsløs og virkingsløs propaganda.

Udsigterne til en stor arbejdsløshed har ikke ændret sig. Den er stadig lige om hjørnet, og siumutlandsstyret har så sandelig ikke bidraget med konstruktive initiativer eller blot ideer for at kunne undgå eller i det mindste formindske den kommende arbejdsløshed. Men det er måske på den anden side også at forlange for meget af landsstyret. Hvordan skal det dog kunne gøre det, når selv formanden for Grønlands landsstyre anser medlemskabet af EF som det største problem i Grønland, EF, som netop kunne være med til at løse vore største problemer: manglende erhvervs muligheder, arbejdsløshed og ikke mindst bolig mangel? I stedet for at bruge kræfterne på at samle alle de ekssi-

[Steenholdt]

sterende muligheder til løsning af disse problemer rejser landsstyremedlemmerne for tiden rundt i Grønland og fortæller folk, at udmeldelse af EF er det eneste saliggørende for den grønlandske befolkning. Kender vi dem ret, vil de igen fortælle fangerne i Nord- og Østgrønland, at EF ikke interesserer sig for deres erhverv. De vil ikke fortælle den kendsgerning, at siumutlandsstyret, som nu snart i 3 år har haft ansvaret, endnu ikke har rettet en officiel henvendelse til EF med forslag om, hvordan fangererhvervet burde støttes. Hvordan kan de forlange stor interesse fra EF, når de selv åbenbart har så lidt tilovers for fangererhvervet, at de end ikke har taget nogen form for initiativ for at hjælpe det? Kender vi dem ret, vil de igen og igen fortælle den grønlandske befolkning, at de grønlandske myndigheder selv vil kunne træffe dispositioner over vores levende ressourcer, hvis vi bare kommer ud af EF. De vil derimod ikke fortælle den barske kendsgerning, at denne beslutningsmyndighed ikke vil være det papir værd, den bliver skrevet på, så længe Grønland i den grad er afhængigt af økonomiske tilførsler udefra. Det er jo den oversete kerne i debatten om EF og Grønland. Så længe Grønlands økonomiske eksistens sikres ved 70 pct. tilskud udefra, kan vi ikke flygte fra EF-medlemskabets ubehageligheder, især ikke så længe Danmark er medlem af EF. Vi kan derimod ved medlemskabet forhandle os til rimelige resultater og bevare vore tilskudsmuligheder og lånemuligheder.

Nu har jeg i 30 måneder forgæves ventet på et initiativ fra landsstyret til forbedring af fangernes erhvervsmuligheder. Jeg agter ved landstingets forårssamling at fremsætte forslag herom, men mulighederne vil jo unægtelig blive forringet, hvis den grønlandske befolkning skulle træffe den ulykkelige beslutning at træde ud af EF-medlemskabet.

Boligsituationen i Grønland bliver i disse år mere og mere alvorlig. Jeg er nok glad for, at ministeren for Grønland under sit besøg i forbindelse med landstingets efterårssamling har lovet statens medvirken til byggeri af flere boliger. Jeg er derimod desværre ikke overbevist om, at dette initiativ vil være tilstrækkeligt til at dække selv de mest nødvendige behov. Jeg vil derfor bede den danske regering om at være positiv over for EF-Kommissionens forslag om, at socialt bolig-

byggeri skulle kunne opnå tilskud fra regionalfondens.

I forbindelse med overførsel af visse opgaver fra staten til hjemmestyret har vi i 1981 konstateret, at især en række mindre kommuner har været økonomisk meget belastet. Det har skabt utryghed og bekymring. Jeg vil ikke fratage landsstyret dette ansvar. Det må først og fremmest være landsstyret, der realistisk vurderer, hvilke opgaver de grønlandske kommuner kan klare økonomisk og personalemæssigt, men jeg vil ikke undlade at anmode den danske regering om at være opmærksom på problemet, når bloktilskuddene til Grønland igen skal forhandles.

Jeg ville gerne have talt om en række små og store problemer i Grønland, som kræver løsning, men tiden tillader det ikke. Jeg tror også, at de fleste i denne sal ved eller har en fornemmelse af, hvad det drejer sig om. Jeg vil derfor nøjes med at sige, at jeg er glad for, at regeringen og folketinget fortsat har en positiv indstilling til og forståelse for vore problemer i Grønland.

Valget den 8. december 1981 var en stor opmuntring for atassutpartiet. Valget gav klart udtryk for, at den grønlandske befolkning er skuffet over, at siumutlandsstyret ikke har kunnet leve op til partiets flotte valglofter. Den har opdaget, at der er langt imellem dagdrømmeri og realistisk politik. Det har fået den til at indse, at atassuts realistiske holdning og politik er mere troværdig. Valget har givet atassut forhåbninger med hensyn til såvel folkeafstemningen den 23. februar i år som landstingsvalget næste år.

Til slut vil jeg gerne sige, at jeg i forståelse med mit parti, atassut, vil fortsætte med at have valgteknisk samarbejde med socialdemokratiet i den nye folketingssamling.

Preben Lange (Grønl.):

Statsministeren brugte megen tid på i sin tiltrædelseserklæring at tale om problemerne her i Danmark og ikke mindst om ungdomsarbejdsløsheden. Jeg er klar over, at Danmark har disse problemer, men samtidig benytter jeg denne lejlighed til at slå fast, at vi i Grønland har helt de samme problemer, og i nogle tilfælde er de endda meget alvorligere end her i Danmark.

I forbindelse med EF-debatten er der fremkommet tal om levestandarden og lønni-

[Preben Lange]

veauet, tal, der baserer sig på de forholdsvist højt lønnede udsendtes lønninger og derfor er helt misvisende i forhold til den grønlandske økonomiske situation. Dette er et eksempel på den manipulation, der foregår for at holde Grønland i EF.

Et eksempel på de problemer, Grønland slås med, er, at landsstyret vil afskaffe fødestedskriteriet. Det har enkelte danske fagforeninger taget op, men endnu mangler meget, og det er vigtigt, at de danske fagforeninger og den samlede fagbevægelse forstår, at man ikke ud fra noget som helst arbejderhensyn kan fastholde de højere lønninger til de danske udsendte på bekostning af lave grønlandske lønninger til den hjemmehørende befolkning. Gør man det, fastholder man i virkeligheden en forskelsbehandling af grønlænderne, som i mange andre sammenhænge vil blive kaldt for racisme.

Fra siumuts og dermed fra Grønlands landsstyres side havde vi helst set, at valgets resultat var blevet en socialdemokratisk ledet regering med de radikale og socialistisk folkeparti. Det ville efter vor mening have givet stabilitet. Det har Danmark brug for, og det har Grønland brug for. Det blev ikke til et sådant regeringssamarbejde, men det blev da til en Anker Jørgensen-regering, og det er vi i hvert fald glade for.

Det er snart 3 år siden hjemmestyret indførtes, og i hele denne periode har vi haft et virkelig godt samarbejde med den socialdemokratiske regering, et samarbejde, vi håber og har tillid til fortsætter til gavn for det dansk-grønlandske rigsfællesskab.

I Grønland er den store forestående begivenhed naturligvis EF-afstemningen, og jeg vil gerne understrege, at vi er glade for, at regeringen Anker Jørgensen har holdt sit ord og ikke har forsøgt at gå ind og påvirke situationen ud over de tilkendegivelser, statsministeren tid efter anden er fremkommet med, om at regeringen helst ser, at Grønland forbliver i EF. Men at der ikke er sket nogen egentlig påvirkning, viser for os, at Anker Jørgensen er en statsminister, vi i Grønland kan stole på.

EF-afstemningen er ikke vendt mod rigsfællesskabet, det må ingen tro; den er udelukkende udtryk for, at Grønland må gøre, hvad vi kan for at løse vore problemer. Vi må sikres muligheden for at udvikle vort land.

EF er for Grønland en spændetroje. Det giver nogle kontanter her og nu, men det giver ikke Grønland en fremtid. Vi ønsker råderetten over vore farvande. De er vore marker og vores eksistensgrundlag. Vi vil ikke være EF-hav for vesttyske piratfiskere. EF-medlemskabet har bundet Grønland urimeligt til EF, og EF har initiativer på en række områder, som vil gribe yderligere ind i den grønlandske virkelighed. Man kan bare se, hvordan tilknytningen til EF og dermed afhængigheden af europæisk kultur har betydet, at en sentimental og fuldstændig overfladisk kampagne mod sælskind er blevet en trussel mod den eksimoiiske kultur. Danske vil kunne forstå os, hvis man forestiller sig, at diverse moralister på samme måde vil gøre forsøg på at forhindre den danske baconeksport.

Den 23. februar afgør befolkningen i Grønland, hvad der skal ske med EF-medlemskabet, og bliver det det ønskede nej til EF, er det en beslutning, som sker på trods af en helt fantastisk ensidig og direkte løgnagtig kampagne dels fra tilhængerens side, dels fra EFs side. EF har altid påstået, at man ikke har interesser i Grønland, at det ikke er derfor, man gør så meget, som man siger man gør. Men et fortroligt og internt notat har afsløret, at EF har formuleret en helt utvetydig strategi over for Grønland, herunder forslag om, hvordan man kan påvirke den grønlandske vælger forud for den afstemning. Men også fra de grønlandske tilhængerens side har kampagnen været helt urimelig. De er gået så langt som til at true folk med, at de vil komme til at sulte. Fra siumut og vore samarbejdspartnere i anisa, den grønlandske EF-modstanderbevægelse, ser vi alt dette som en del af den politiske frigørelsesproces i Grønland, og den kan ikke standses. Der vil være modstand, og det er der. Men processen har sine rødder tilbage i 1970'erne med hjemmestyrekravet, og det lever i bedste velgående med et krav om, at fjernstyring fra København ikke bør afløses af fjernstyring fra Bruxelles. Vi ved, at vi kan klare os uden for EF, vi ved, at vi kan sikre den nuværende grønlandske levestandard, vi ved, at vi kan løse en række centrale problemer, og vi ved, at vi kun kan skabe en fremtid, hvis vi kommer ud af den spændetroje, som EF vil forsøge at holde os i. Vi ved, for at vende tilbage til mine indledende bemærk-

[Preben Lange]

ninger, at vi kun kan løse vore alvorlige problemer uden for EF.

Grønlands befolkning er ganske enkelt for presset til, at vi kan påtage os at blive i EF for at løse andre EF-landes problemer, f. eks. deres fiskeri- og ressourceproblemer.

Sluttelig vil jeg sige, at jeg har forstået på statsministerens udtalelser i forbindelse med den nye regerings tiltræden, at der ikke vil blive ændret i regeringens tidligere beslutninger og dens aftaler med hjemmestyret. Jeg ser derfor frem til, at der i løbet af dette folketingsår og forhåbentlig snart optages forhandlinger mellem regeringen og landsstyret om en dyrtidsregulering af det danske bloktilskud til Grønland. Som det virker nu, bliver den reale værdi mindre og mindre. Den reale værdi bliver spist op af inflationen.

Lindenskov (S):

I sin redegørelse ved folketingets åbning i oktober gav statsministeren udtryk for regeringens politik for at få det danske samfund i en beskæftigelsesmæssig og økonomisk balance.

Selv om valget i december ikke gav statsministeren den samme parlamentariske styrke, vil jeg gerne medvirke til, at det politiske sigte fastholdes.

Jeg har tilsluttet mig den socialdemokratiske gruppe her i tinget, men vil dog understrege, at jeg først og fremmest vil tale færingerne sag.

Der tales meget i disse tider om nødvendigheden af at bruge alle tænkelige muligheder for at stabilisere samfundsøkonomien og om, at man bør bruge også utraditionelle metoder til bekæmpelse af arbejdsløsheden. Selvfølgelig må vi gøre det, der er muligt for at få så mange hænder i arbejde som muligt.

Jeg vil inderligt håbe, at det parlamentariske fundament, der skal til for at bringe samfundsøkonomien i orden og dermed nedbringe arbejdsløsheden, ikke mindst blandt ungdommen, bliver tilvejebragt. Selv om det er en gentagelse af det, der er sagt før, siges det ikke ofte nok: det er en absolut nødvendighed for det færøske samfund, at vi kan bevare grundlaget for vort samfund som fiskerination. Ganske vist kan vi opvise ganske positive resultater af fiskerigrænseudvidelsen til 200 sømil, der skete i 1977, men vi må erkende, at det har sine omkostninger at skulle

oparbejde et nogenlunde stabilt fangstfelt i det forholdsvis nye område, og vi må se i øjnene, at der vil gå år, før vi kan påregne resultater, der blot nogenlunde erstatter de fangstfelter, vi tabte ved Island, Grønland, Norge, i Nordsøen og andre steder. De årligt tilbagevendende forsøg på at etablere nye fangstmuligheder til erstatning for dem, vi mistede, beløber sig til meget store summer, og dog ser det ud til, at de vellykkede forsøg på det nærmeste hugges fra os i samme øjeblik, de giver resultater. Det gav f. eks. bonus med rejseforsøgsfiskeriet oppe ved Svalbard i efteråret, ligesom laksefiskeriet nord for Færøerne har givet gode resultater til erstatning for tabt terræn.

Det er muligt, at EF-aftalen med Færøerne går i orden i disse timer eller måske i denne uge, men det kan aldrig være rigtigt at bruge den gammelkendte kur, hvorefter der beskæres så kraftigt, at vi til stadighed må ofre uhyre summer på opdagelsesrejser efter nye erstatningsfangstfelter, endog til så fjerne steder som Afrika og Sydamerikas kyster, i områder, hvor vi naturligt nok ikke har den nødvendige tekniske viden. Dette burde være bevis nok for, at vort eksistensgrundlag fremdeles er truet.

Vi mener fortsat, at EF i realiteten ikke udviser det maksimum af forståelse, som EF burde over for et 100 pct. fiskeriafhængigt samfund som det færøske. Den amputerede fiskeriaftale, vi endelig fik i oktober 1981, er et klart bevis herfor. Når vi til trods herfor kan melde, at den færøske eksport i 1981 for første gang har overskredet 1 mia kr., skyldes dette bedre markedspriser, en bedre udnyttelse af den moderne færøske fiskeindustri, en større fangstandel af højværdifisk, til trods for at den totale fiskefangst i 1981 faldt med hele 20 pct. i forhold til 1980, en nedgang på 30.000 t. Men tager vi de investeringer i betragtning, der er medgået til at frembringe denne eksportværdi, bl. a. forsøgsomkostningerne, nyt eller indkøbt materiale såvel i land som til skibe, må vi nok erkende, at der til stadighed øves en kraftig økonomisk indsats for blot at opretholde det nuværende niveau så nogenlunde.

For første gang i mange år er der ingen tilgang af nybygninger på værft til den færøske fiskeflåde. Dette må være tegn på rådvlidhed, på politisk ustabilitet. Fornyelse har altid været nødvendig for at kunne oprethol-

[Lindenskov]

de en fiskeflåde, der til enhver tid skal være konkurrencedygtig. Dette har der hidtil altid være politisk enighed om.

Om kort tid skal der føres forhandlinger mellem det færøske landsstyre og regeringen om den fremtidige tilskudsreform og ligeledes om en råstofordning for den færøske undergrund. Jeg håber, at disse forhandlinger må kunne føres til fælles gavn.

Ligeledes skal det være mit håb, at vi i denne folketingssamling får lejlighed til at behandle de sociale lovkomplekser for Færøerne, der nu snart har været på trapperne i årevis. Jeg håber, at forslagene fremlægges til beslutning i lagtinget i denne måned, og at de kan gennemføres her i folketinget i denne samling. Det skal være mit håb, at der fremdeles udvises den største vilje her i tinget til medvirken til løsning af opgaver for det færøske samfund også.

Jeg vil takke statsministeren som Færøernes minister og ligeledes hans regering for den positive interesse, der altid er udvist over for færøske anliggender.

Poulsaard (FP):

Det er somme tider, B.T. skriver noget fornuftigt. Det gør den f.eks. i lørdags, da der var interview med skibsreder Henriksen med Mercandia-redierne. Skibsrederen sagde i det interview, at der var én gruppe, som han meget nødig solgte aktier til, og det var pædagoger, for de var det mest forkælede og overbeskyttede folkefærd i dette land, de havde ingen føling med erhvervslivet, de vidste ikke, hvordan det fungerede, og derfor undlod man at sælge aktier til disse pædagoger.

Jeg kom til at tænke på det, da jeg den anden dag sad derhjemme og studerede det nye folketing. Der sidder også mange herinde, der kommer fra et overbeskyttet erhverv. De har ikke prøvet de barske kendsgerninger, de er blevet forkælet i alle ender og kanter. Den eneste, der faktisk i dag har sagt lidt om erhvervslivets forhold, og som har lidt føling med det efter mine begreber, er hr. Erhard Jakobsen, og han sagde det, der skulle siges om disse ting. Men de fleste har levet en overbeskyttet tilværelse. Det er de forkerte mennesker, der kommer herind, desværre. De magter ikke at løse opgaven. (*Munterhed*). Ja men hvad griner man ad? Hørte I Radi-

oavisen i går aftes? 20 mia kr. skal vi nu af med i renter og afdrag, fordi vi har levet over evne. Det er lige så meget, som vi giver vore folkepensionister. Sikke nogle forhold vore folkepensionister kunne få, hvis ikke vi skulle have betalt disse 20 mia kr.! Her får I et udtryk for, at vi ikke har været dygtige nok herinde.

Og så bliver man jo også fuldstændig forvirret. Vi har haft lange debatter på grund af ligestillingskommissioner, børnekommissionsbetænkninger osv., og man har sagt, at folk med små børn højest – og det er altså maksimum – kan holde til at arbejde i 6 timer i døgnet. Det er maksimum, for man skal jo være så meget tid som muligt sammen med sine børn. Fædre skal have barselorlov, og hvad ved jeg for pladder, man har stavlet på benene. Men hvad kunne man så høre i fjernsynet den anden aften? Ja, da kunne man høre, at de, der var arbejdsløse, også havde problemer med børnene, for de var for meget sammen med børnene. Nogle skulle altså have fri, for at de kunne være sammen med børnene, men de, der har fri, har også problemer. Det er ikke nemt at finde ud af.

Vi har fået 11-timers reglen, der simpelt hen ødelægger et fornuftigt arbejde i skolen og andre steder. En 11-timers regel, der gør, at vi nu skal ansætte 1.000 læger flere på vore sygehuse. Men får vi en bedre patientbehandling? Nej, patientbehandlingen bliver dårligere i dette land. Igen et udtryk for, at vi ikke har været for dygtige, for kloge herinde. Vi har måske levet lidt for overbeskyttet.

Og lad os så tage Danmarks Radio med også. (*Munterhed*). Ja, nu griner I igen, men ærligt talt, hvad med at rejse væk herindefra og så tage ud og snakke med den danske befolkning, den almindelige mand, der skal slæbe pengene hjem, for at vi kan få vor gode løn? De er trætte af Danmarks Radio, af den nedvurdering, der foregår dér evig og altid: de er profitmagere, og hvad ved jeg. Tag en udsendelse, der var i TV her forleden aften om disse slumstormere eller besættere, eller hvad det er for nogle kanutter. De bliver fremstillet som Danmarks ungdom og Danmarks frelse. De er lovovertrædere og lovforbrydere, men de skal have de bedste sendetider. Men sætter man fokus på de dygtige unge, der kæmper og ved, at de skaber værdier for Danmark? Nej, dem fokuserer

[Poulsgaard]

man ikke på, men på alle de andre, fordi også folkene ude i Danmarks Radio lever en overforkælet tilværelse. Man ved ikke, hvad der er realiteter i dette land.

Så kan man i statsministerens lovkatalog læse om, at vi skal have mere forbrugeroplysning og den slags ting. Vi skulle snart have noget oplysning, der virkelig ville begynde at interessere sig for dem, der producerer varerne, dem, der bestiller noget, ikke de andre, der skal kunne fortryde hver en ting.

Hvorfor skal det egentlig være så svært, når det kunne være så nemt? Det er jo rystende, for når man snakker med folk både herinde og udenfor, er vi jo enige om, at vi skal hjælpe erhvervslivet, vi skal hjælpe de unge, de gamle og dem under uddannelse, men vi hjælper ikke, statsminister. Jeg håber, statsministeren forstår, at hver evig eneste gang statsministeren ansætter en ny beskæftigelsesvejleder eller andet, nedlægger statsministeren en arbejdsplads i den private sektor, men det er den private sektor, der skal betale for de stillinger, der oprettes i den offentlige sektor.

Jeg har en også en anden fra B.T. Jeg er ret så forelsket i B.T. Ulla Dahlerup har jeg mange gange været meget uenig med, men hun er trods alt en modig dame, og hun får også ørerne i maskinen igen. Er der nogen, der har læst »Brev til en samling idioter...«, som hun havde i den 7. januar? Hvad skriver Ulla Dahlerup da til ungdommen? Vi er på vej til at få en ungdom, der er ekspert i bistandsloven – ekspert i bistandsloven. Hun skriver om det, som jeg også har oplevet på vore højskoler, hvor den sunde danske ungdom ikke vil flytte ind, men det vil de sociale tabere, der kommer med tilskud osv. Ja men hvad er det, I er ved at gøre? Og når jeg siger I, er det selvfølgelig socialdemokratiet, jeg henvender mig til. Giv da den sunde danske ungdom en håndsrekning, giv den en chance! Skal vi se dem alle sammen emigrere til u-landene? Så bliver der ingen til at betale vor folkepension, men så har vi heller ikke fortjent den.

Poul Schlüter (KF):

Vi har i dag den første debat med den gamle regering i det nyvalgte folketing. Jeg har taget ordet, fordi jeg har lyst til at redegøre for min vurdering af arbejdsmuligheder-

ne, som mandaterne nu blev fordelt på valgdagen.

Før valgdagen gav jeg udtryk for, at vi nok fik det resultat, at socialdemokratiet næppe fik sit eget brugbare flertal, og jeg føjede til, at man skulle nok heller ikke regne med, at de borgerlige partier ville få deres eget brugbare flertal. Sådan kom det til at gå, og det var baggrunden for, at vi, da det konservative folkepartis gruppe gik til dronningen for at give råd om regeringsdannelsen, pegede på, at på grundlag af valgresultatet og den meget brogede partifordeling i det nye folketing fandt vi, at det ville være naturligt, at man forhandlede med henblik på at søge dannet en bred flertalsregering. Vi sagde: hvor skal vi dog få stabilitet fra, hvor skal vi dog få mulighed for en sammenhængende politik fra første til sidste dag i en normal folketingsperiode uden en bred flertalsregering? Men hvordan sluttede det? Det sluttede med, at vi nu har fået en socialdemokratisk mindretalsregering, dannet på den smallest tænkelige basis. For hvad er basis for regeringsdannelsen? Det er et flertal af medlemmerne i den socialdemokratiske gruppe sammen med SF og VS. Er mon nogen sinde før en socialdemokratisk mindretalsregering blevet dannet på grundlag af så få mandater? De radikale pegede jo ikke på Anker Jørgensen, de pegede på sig selv, efter sigende uden at trække på smilebåndet, og jeg vil gerne anerkende, at det er godt gjort.

Det er vores opfattelse, at vi aldrig har haft mere behov for et bredt samarbejde end i dette nye folketing, sådan som mandaterne er fordelt. Men hvad oplever vi så? Vi oplever, at socialdemokratiets formand under disse regeringsforhandlinger var mere afvisende over for brede forhandlinger end nogen sinde før. Det er jo ejendommeligt. Vi mener, at regeringen i det nye folketing burde lægge stor vægt på, at der er sket to afgørende ting, siden valget blev udskrevet. Den ene er, at socialdemokratiet har mistet 9 mandater, og den anden er, at regeringen har mistet 7 mia kr. Regeringen står svækket, både når man taler om mandatstyrke, og når man taler om den økonomiske stilling i det nye folketing.

I det gamle folketing søgte socialdemokratiet et bredt samarbejde hen over midten, og man kan vel godt sige, at det lykkedes; i alt fald havde regeringen et fast flertal for en

[Poul Schlüter]

sammenhængende politik. Man kan diskutere denne politiks indhold, men regeringen havde fast grund under fødderne. I det nye folketing er det mere nødvendigt og også mere naturligt efter min opfattelse, at man søger et bredt samarbejde, og derfor synes vi, det er helt uden logik, at regeringen nu søger flertal fra sag til sag. Hvordan skal det give sammenhæng og stabilitet? Men det var vel også baggrunden for, at så mange ledende socialdemokratiske folketingsmedlemmer efter valget ønskede at gå i opposition.

Jeg skal ikke på nogen måde søge at antaste Christian den Andens eftermæle, men det er fristende at sammenligne Christian den Anden på Lille Bælt med statsminister Anker Jørgensen efter valget. Skal socialdemokratiet eller skal socialdemokratiet ikke danne regering? Og så nu i dag efter åbningserklæringen: med hvem skal der tilrettelægges et politisk mønster, med SF eller med de borgerlige? Statsministerens opskrift i tiltrædelseserklæringen var: til hvilken side hver anden gang.

Når jeg tager ordet i dag, er det, fordi jeg har lyst til at sige på denne første debatdag: den går ikke, og den er heller aldrig gået før. Vi har aldrig før haft en regering, som satse på at finde flertal fra sag til sag. Statsministeren sluttede sin tiltrædelseserklæring med at sige, at han ønskede et samarbejde både til højre og til venstre, og det forstår jeg godt at socialdemokratiet ønsker sig; det er ikke sært. Men statsministeren har krav på et svar, og svaret er: den går altså ikke.

Statsministeren kan samarbejde enten til venstre eller til højre, men han kan ikke gøre begge dele, han må vælge. Man kan ikke sejle til begge kysterne på samme tid. Der kan bygges en politik op – det kan jeg se – sammen med SF og det radikale venstre, men det vil ikke skabe den tillid i befolkningen og ude i erhvervslivet, som landet har brug for. Derfor vil jeg også advare regeringen mod, at man nu i den nærmeste tid beslutter sig for nye udgiftskrævende foranstaltninger i et samarbejde med SF. Regeringen skal vide allerede i dag, at så skal den ikke komme bagefter til os andre og bede om, at vi dækker regningen, for det bliver der ikke tale om, og så vil regeringen falde. Det vil vel også være ret og rimeligt.

Vi har altså nu set, at på trods af at socialdemokratiet tabte 9 mandater, og på trods af

at firkloverpartierne netto gik 10 mandater frem, blev Anker Jørgensens tid som regeringschef forlænget – vistnok mod hans egen vilje.

Om regeringens leder i den kommende tid vil vise sig at være mest statsminister eller mest partiformand er spændende. Det sidste vil være tilfældet efter vor vurdering, hvis regeringen og statsministeren med SFs hjælp majoriserer den anden halvdel af folketinget. Det første vil der være tale om, hvis statsministeren i en svær situation for landet bevidst søger et bredt samarbejde med firkloverpartierne. Vi er klar til at bære et medansvar, vi er klar til at arbejde, men vi er ikke klar til kun at arbejde hver anden gang.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Hr. Poul Schlüter mente at vide, at det radikale venstre havde peget på sig selv, og sagde: efter sigende endda uden at trække en smule på smilebåndet. Det kan jeg helt bekræfte. Men så vil jeg kvittere og sige, at der var heller ingen af os andre, der så smil på hr. Poul Schlüters ansigt, da han pegede på hr. Christophersen.

Pelle Voigt (SF):

Debatten i dag er naturligt nok mest samlet om Danmarks indre økonomiske problemer, men det må ikke et øjeblik få os til at glemme den internationale sammenhæng, der på mange måder er afgørende for vores muligheder for at handle, ja, for at overleve i en verden, der er præget af oprustning og voksende krigsfare.

Det jerngreb af undertrykkelse og fattigdom, som størsteparten af menneskeheden fortsat lever i, sikres ikke alene af økonomiske og politiske strukturer, men også gennem USAs og delvis de andre gamle kolonimagters militære apparat i form af støtte til militærdiktaturer, baser og stadig større militære udrykningskorps. Dette internationale undertrykkelsessystem synes fortsat at være Danmarks vigtigste udenrigspolitiske partner gennem alliancerne med de vestlige magter i EF og NATO. Her, i de stores frakkeskøder, tror man øjensynlig at finde fred og tryghed i en stadig farligere verden.

Men sandheden er, at vi aldrig har levet så utrygt som nu. De internationale spændinger

[Pelle Voigt]

mellem rige og fattige og mellem Øst og Vest har frembragt en kaprustning, som, hvis den ikke brydes, kun kan føre til ét resultat: en katastrofe, hvorefter de få overlevende vil have grund til at misunde de døde.

Danmarks virkelige sikkerhedsbehov tilsiger os at bryde halehængspolitikken til EF og NATO og udforme en alternativ udenrigs- og forsvarspolitik, der fremmer fred og nedrustning og aktivt virker for en ny økonomisk verdensorden. At det er muligt for et land i vor del af verden at føre en selvstændig udenrigspolitik, bevises ikke bare af lande som Sverige og Østrig eller af en stormagt som Frankrig, men også af et land som Grækenland efter det længe imødesete systemskifte.

På baggrund af den amerikanske udenrigsministers klare støtte til det tyrkiske militærdiktatur er der særlig grund til at hilse den danske fordømmelse af dette torturregime velkommen og at støtte kravet om, at det nu indklages for Menneskerettighedskommissionen. I Latin- og Mellemamerika må Danmark klart støtte kampen for demokrati og sociale fremskridt uanset den vrede, det vil vække i USA. Vores støtte må nu især gælde El Salvador og Guatemala, hvor titusinder hvert år dræbes med USAs hjælp og velsignelse.

Vi må tage afstand fra interventionstruslerne mod Cuba, Grenada og Nicaragua og udtrykke støtte til befrielsesbevægelsen i El Salvador, sådan som Frankrig og Mexico for nylig gjorde det i deres fælleserklæring.

I Mellemøsten må Danmark kræve Israels besættelse af arabiske områder bragt til ophør og støtte oprettelsen af en uafhængig palæstinensisk stat side om side med Israel som foreslået bl.a. i den saudi-arabiske fredsplan. Som første skridt i denne retning må vi anerkende PLO som det palæstinensiske folks eneste retmæssige repræsentant, og i det sydlige Afrika må Danmark først og fremmest stræbe efter at få apartheidstyret bragt til ophør og få standset dets ulovlige besættelse af Namibia.

Den selvstændige udenrigspolitik, som SF lægger op til, betyder naturligvis ikke alene uafhængighed af USAs stormagtsdominans, men af enhver form for stormagtsvælde overhovedet, herunder Sovjetunionens. SF deler også helt og fuldt den fordømmelse af militærstyret i Polen, som er kommet til udtryk

15 Ft

fra en lang række socialistiske og kommunistiske partier. Polen er gennem de sidste par år blevet et af de farlige internationale brændpunkter på grund af de herskende lags modstand mod arbejderklassens kamp for at omforme Polen til et socialistisk demokrati.

SF kræver i lighed med regeringen krigsretstilstanden afskaffet, de internerede frigivet, de demokratiske rettigheder genetableret og samfundsdialogen genoptaget. Alle demokratiske og socialistiske kræfter må lægge det stærkest tænkelige moralske pres på Polen med dette for øje. Samtidig advarer vi indtrængende imod, at den ulykkelige udvikling i Polen anvendes som påskud til yderligere optrapning af den internationale spænding og kaprustningen.

De amerikanske sanktioner gavner ikke kampen for socialistisk demokrati i Polen, men forringer tværtimod muligheden for at holde en afspændingsproces i live. Derfor er vi tilfredse med, at de vesteuropæiske regeringer, også den danske, ikke i denne sag har fulgt den amerikanske optrappingspolitik. Vi konstaterer samtidig, hvordan man viger for det amerikanske pres. Truslen i sidste NATO-communicé om, at Genève-forhandlingerne kan komme i fare som følge af udviklingen i Polen, er således dødsensfarlig. Jo mere spænding der er, jo mere er der brug for nedrustningsforhandlinger. Håbet om, at sådanne nedrustningsforhandlinger kan komme i gang, og at de kan føre til resultater, ligger først og fremmest i styrken af de voksende fredsbevægelser i Vesteuropa.

Hvis fredsbevægelsen fortsat skal vokse i styrke, er det afgørende, at den frigør sig fra enhver afhængighed af den ene eller den anden supermagts politik. Kun en uafhængig fredsbevægelse kan løse de livsvigtige opgaver, som skal løses. Det gælder i første omgang om at forhindre yderligere optrapning ved at standse udstationeringen af nye atomraketter i Vesteuropa. Det må også forhindres, at spændingen i Europa øges ved en udvidelse af NATO, som det i øjeblikket påtænkes med planerne om Spaniens indtræden.

SF sætter sin lid til den uafhængige fredsbevægelse, og vi vil gøre vort til at styrke den, ikke mindst gennem kampen for atomvåbenfri zoner i Europa, som nu vil kunne yde afgørende bidrag til den internationale afspænding. I vort område står kampen for

[Pelle Voigt]

en atomvåbenfri zone i Norden som det først fornødne. De, der måtte tro, at denne kamp er ved at stilne af, eller at den ligefrem er ovre, tager fejl. Vi skal først til nu at begynde den for alvor.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

I den sidste tid har medierne fokuseret på ungdommen, når talen har været om arbejdsløshed, og det er ikke uden grund. De unge er en gruppe, der har det særdeles vanskeligt i den nuværende situation. De har problemer på grund af udsigtsløshed, og problemet starter allerede i folkeskolen og i gymnasiet. Her starter konkurrencen om, hvem der klarer sig, konkurrencen om, hvem der får de bedste karakterer og den bedste eksamen, og konkurrencen om, hvem der kan fortsætte i uddannelsessystemet. Herefter sorteres så første hold fra.

De, der fortsætter, kommer ud i et nyt konkurrenceræs, et nyt effektivitetsræs, og atter nye hold sorteres fra. De, der er så heldige at komme ind på en EFG-skole, står ofte efter det første år uden praktikplads. Nogle forsøger senere at få en sådan praktikplads, men andre springer fra på grund af udsigtsløsheden. Derfor bliver der tusinder af unge, der ingen udsigter har overhovedet. De kommer aldrig i gang med voksenlivet. Vi vil få generationer, der aldrig har haft noget arbejde og ikke har udsigt til nogen sinde at få det. De har fået stemplet »ubrugelig« på ryggen. Nogle vil endda gå så langt som til at kalde dem samfundsnassere.

Det er klart, at sådanne unge er i klemme, og det er klart, at de reagerer mod den situation, de er i. De fleste af dem mangler et sted at være i dette meget lange tidsrum, hvor andre går på arbejde. De mangler indhold i tilværelsen, de mangler mål. Reaktionen eller en af reaktionerne på disse tilstande har vi set i bl. a. husbesættelserne i København og i Århus, hvor unge har syntes, at nu måtte de tage sagen i egen hånd for at få et sted at være, hvor de kunne tale med andre unge, der var i samme situation, hvor de kunne få et sted at være, som var deres eget, og som de selv kunne bestyre.

Andre reaktioner har kunnet konstateres, ved at de unge har tyet til stimulanser. Nogle af dem er kommet ud i et alkoholmisbrug, andre i et stofmisbrug, men i forhold til nog-

le andre lande har reaktionerne her været forholdsvis små, endnu i hvert fald.

Der er derfor to grunde til, at vi skal bekæmpe og fjerne arbejdsløsheden for de unge. For det første skal vi gøre det for de unges egen skyld, men for det andet skal vi gøre det, fordi vi ellers får generationer af aggressive medborgere, som har en aggressivitet, der med rette er vendt mod os.

For os er det ikke så meget et spørgsmål om ungdomsarbejdsløshed som et spørgsmål om ungdomsuddannelsesløshed, og derfor er vi glade for, at regeringen nu – ser det ud til – for alvor tager fat på EFG-praktikproblemet. Vi håber også, at udbygningen med EFG-skolerne vil fortsætte, sådan at vi får plads til alle de unge inden for systemet. Regeringen har også før været inde på, at der skal nogle tiltag til for at gøre noget for de unge, men er hidtil veget tilbage, hvis det har krævet, at man griber ind over for erhvervslivet med lovgivning, der sikrer de unge en plads i samfundet.

I stedet har man prøvet at tage fat på symptomerne. Når de unge besætter huse, svarer man igen med tåregas. Når de unge er kommet ud i et stofmisbrug, svarer man igen med politi, fængsel og andre hårde metoder. Der tales meget om, hvad man kan gøre for at standse narkotikamisbruget, og der tales også lidt om, hvad man kan gøre for at standse alkoholmisbruget, men ikke ret mange taler i den forbindelse om bedre boliger, bedre uddannelser, mere uddannelse eller arbejde til alle. Nej, der tales om restriktioner for at holde gemytterne i ave, men i det lange løb klarer man sig ikke med restriktioner.

Aase Olesen (RV):

I den skriftlige del af statsministerens redegørelse har jeg i socialministerens afsnit bemærket et meget lille, men ubehageligt ord, oven i købet forkortet til tre bogstaver: »evt.« står der foran forslagene om ændring af beregningsgrundlaget for socialindkomsten for førtids-, invalide- og enkepensionister, og jeg vil gerne her i dag spørge ministeren: hvad betyder dette eventuelt? Hvis det er usikkerhed hos ministeren om det rimelige og ønskelige i, at disse forslag bliver fremsat, vil jeg gerne minde om baggrunden.

[Aase Olesen]

Baggrunden for de tre forslag, som blev fremsat af den daværende socialminister, Ritt Bjerregaard, den 4. november, og som skulle have været førstebehandlet fredag den 13. november, altså dagen efter at regeringen gik af, var jo en fælles opfattelse af hos de partier, som stod bag socialindkomsten, at vi her havde en lille gruppe på 3.000-4.000 pensionister, som var blevet ramt på en måde, vi og ingen andre havde tilsigtet. Det drejer sig om indregning af formuetillægget i socialindkomsten af formuer, som i disse tilfælde ikke giver noget afkast. Det er to-familieshuse, det er de såkaldt blandede ejendomme og landbrugsejendomme, og forslaget går som bekendt ud på at ændre ejerboligfradraget ved beregningen af socialindkomsten for disse pensionister, hvis pension er indtægtsreguleret.

Jeg vil gerne sige til den nye socialminister, at jeg tror ikke, det er muligt fuldstændig at undgå fejl i ny lovgivning, men det må så også medføre, at vi er parat til at ændre lovgivningen, når det klart kan påvises, at der er tale om utilsigtede virkninger, og det synspunkt har de fire tidligere forligspartier stået sammen om. Jeg håber, at det fortsat vil være tilfældet, og at det også omfatter socialdemokratiet. Jeg vil derfor bede socialministeren om her fra talerstolen at bekræfte, at disse forslag vil blive fremsat snarest, og jeg beder socialministeren om at gøre det, ikke først og fremmest af hensyn til os, men først og fremmest af hensyn til de pensionister, som nu i over et halvt år har haft god grund til at regne med, at denne lovgivning kom hurtigt gennem folketinget. Sker det ikke, og sker det ikke meget hurtigt, vil det radikale venstre fremsætte de forslag, som regeringen selv har udarbejdet, og arbejde for at skabe det fornødne flertal for disse fornuftige og rimelige forslag. Vi tror faktisk ikke, at det vil være særlig vanskeligt at skabe dette flertal, og jeg beder altså om, at det må indgå i socialministerens overvejelser omkring det lille ord »eventuelt«.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Der har været talt en del om arbejdsløsheden i dag, og det er naturligvis med god grund. Jeg bemærkede, at også redegørelsen handlede meget om at klare noget på ungdomsarbejdsløshedsproblemet. Men jeg har også læst, hvad der videre står i lovkatologet,

og kan se, at det i hvert fald tager sin tid, for nogle af tingene kommer til at virke i praksis. Det kan man beklage lidt, for det er jo netop nu, vi står i en helt utålelig situation med så mange arbejdsløse.

Jeg plejer gerne at kigge lidt i både lovkatolog og redegørelse for at se, om ikke der skulle have sneget sig nogle få ord ind om kvindernes situation her i landet, men jeg må sige, at traditionen tro er der vist ikke ofret mange ord på dette område i redegørelsen.

Jeg vil gerne sige et par ord om en gruppe, som ikke råber op, og som ikke besætter huse. Det er en gruppe, der hedder den typiske arbejdsløse her i landet. Det er nemlig en ung kvinde, ufaglært, enlig med et barn. Hvordan kommer hun ud af denne fastlåste situation, hun er i efter flere ledighedsår måske? Hun har børnepasningsbesvær. Det vil sige, at ofte er hendes tilbud til barnet en dagpleje, fordi der mangler daginstitutioner, en dagpleje, som ligger langt fra hjemmet, uddannelsen eller arbejdspladsen. For det andet skal hun, hvis hun overhovedet overvinder det besvær, ud og klare en 8 timers arbejdsdag for bagefter at skulle af sted efter barnet langt væk fra hjemmet, og så skal hun hjem til det øvrige arbejde. En sådan arbejdsdag bliver jo let på en 8-10 timer alene i arbejdstid og transporttid, og vi ser, at mange opgiver, sådan som tingene tager sig ud for dem. De opgiver efter nogle dage. Her vil jeg godt have lov til at indskyde, at jeg har bemærket mig, at der i forbindelse med ungdomsgarantiordninger osv. har været talt om sanktioner over for dem, der ikke vil tage arbejde. Jeg vil bede: vær opmærksom på disse problemer, for der er ingen rimelighed i at forlange, at nogen efter at have siddet hjemme uden at have haft ansvar og uden at have haft arbejde pludselig bliver kastet ud i 11 timer uden for hjemmet og alt, hvad det medfører. De vil gå i stykker, og dem må vi ikke lave sanktioner over for; hvilke skulle der i givet fald også være tale om? De fleste af denne gruppe er jo på bistandshjælp.

Nej, sådan en pige skal have mulighed for at blive sluset stille og roligt ud i enten arbejdslivet eller en uddannelse, og det, jeg vil efterlyse, er, om ikke der kunne igangsættes nogle forsøg i den sociale sektor, forsøg, som ikke mindst den tidligere socialminister har talt om. Nogle forsøg måske med en kort eller forholdsvis kort kursusperiode, hvor der

[Lilli Gyldenkilde]

er tale om, at man er på kursus den halve dag, og hvor disse unge kvinder kunne få en fornemmelse af, at de ikke er alene i deres utålelige situation. De kunne blive undervist af socialrådgivere, arbejdsformidlere og ligestillingskonsulenter, og fagbevægelsens folk kunne komme og tale om arbejdskendskab osv. Udslusningen herfra til enten en uddannelse eller et arbejde må ikke være 8 timer daglig, for det klarer de ikke, hvilket jeg allerede har sagt. Kan vi ikke lave en fornuftig ordning, sådan at de mennesker kan starte med en 6 timers arbejdsdag? Der var jo bred enighed herinde i folketinget, da vi drøftede småbørnskommissionens betænkning, som netop gik i retning af, at vi skulle tilstræbe en 6 timers arbejdsdag for disse småbørnsforældre. Og her er altså en gruppe, som er særlig hårdt ramt.

Jeg vil også sige, at kan der laves en fornuftig jobskabelsesordning og en ungdomsgarantiordning, som skal være en del bedre end den hidtidige ordning, i hvert fald skal der flere midler med ud, så mener jeg, at der må være nogle områder, hvor disse kvinder kan få forrang til pladserne, for vi bliver nødt til at gøre noget målrettet præcis for denne gruppe.

Her vil jeg godt starte med at ønske held og lykke med arbejdet til den nye socialminister og så spørge ham, om ikke han, undervisningsministeren og arbejdsministeren burde sætte sig sammen og lave noget målrettet for den gruppe, jeg her taler om. Det er en stor gruppe, og der skal en del til, men vi stiller os gerne til rådighed med hensyn til at finde frem til nogle af midlerne til det, for der skal selvfølgelig også nogle midler til. Noget må der til på dette område, for disse unge kvinder har store chancer for at komme ind i en ond cirkel, de aldrig kommer ud af. Der er også noget, der hedder »den sociale arv«, og det må vi ikke glemme, heller ikke i disse sager.

Maisted (FP):

De unge arbejdsløses problemer skal løses, siger socialdemokratiet. Jeg finder, at det er en hyklerisk indstilling, når man tænker på, at denne 5. Anker Jørgensen-regering allerede havde lig i lasten, før regeringsskibet blev søsat. Denne regering er ansvarlig for, at der er 300.000 arbejdsløse, heraf 100.000 unge

arbejdsløse, og så er det jo lidt sent at komme nu og fortælle befolkningen, at man vil gøre noget for de unge arbejdsløse. Man har faktisk gjort lige det modsatte. Man har hævet lønningerne for de unge på 18 år til et niveau, som man med sikkerhed vidste at ingen mennesker ved deres fulde fem, der antog mennesker, der ikke kunne udføre et stykke arbejde, der stod i forhold til den løn, man krævede, ville betale.

Denne regering har sørget for en udlandsgæld, der er langt over 100.000 mill. kr. Denne regering har sørget for et bruttokasseunderskud på 70.000 mill. kr. om året. Og det er sjovt nok dette underskud, man søger at få finansieret ved, at pensionskasser og forsikringsselskaber opkøber de statspapirer, der skal give regeringen balance. Gad vide, hvem der skal købe disse papirer, hvis regeringen kommer igennem med sin såkaldte finansieringsplan.

Jeg kan altså ikke forstå, hvorfor socialdemokratiet ikke kan lide de unge eller de kommende generationer. Man har med den politik, man har ført i årevis, netop ødelagt deres fremtidsudsigter. Når man tager i betragtning, at socialdemokratiet, fagforeningerne og regeringen udgør den største blok her i Danmark eller koncern, eller hvad man skal kalde det, der skulle varetage de danske arbejderes interesser, så er det, man spørger sig selv: hvorfor har de skabt 300.000 arbejdsløse? Hvorfor har de skabt en gæld både indenlands og udenlands, der umuliggør, at unge mennesker og de kommende generationer kan få en fornuftig fremtid? Hvorfor har de ødelagt dette land?

Det er muligt, at forklaringen ligger i, at når man taler om arbejderpartiet, så skal man huske på, at det er opdelt i åndsarbejdere og arbejdere og almindelige lønmodtagere. Åndsarbejderne er dem, man sætter herind i folketinget og i regeringen, og det gør man for det meste også i de øvrige venstrefløjspartier, og så lader man de andre agere stemmekvæg.

Det er sådan, at disse åndsarbejdere selvfølgelig har demonstreret over for arbejderne, at de vitterlig har fået magt. Et af deres fornemste mål har jo været at afskaffe kapitalisterne, og det må man sige er lykkedes — de er jo snart lige så sjældne som hvide elefanter i dette land.

[Maisted]

Men de er gået videre i deres magt. De har også skullet bevise over for deres vælgere, at de skam kunne opføre sig på tilsvarende måde som de kapitalister, de gerne ville afskaffe. Så vidt jeg ved, er der en fremtrædende socialdemokrat, der har sagt, at man ville være en dårlig socialdemokrat – dermed mener han selvfølgelig: på topplan – hvis ikke man tjente en halv million kroner om året. Det er oven i købet en 4-5 år siden, så det er jo rendt op i trekvart million kroner nu.

Det er jo rigtigt, at de vitterlig har bevist, at de har magt. De har gennemført miljølove og arbejdsmiljølove, der har haft til følge, at man har nedlagt i tusindvis af arbejdspladser. Jeg kan altså ikke forstå, at man først nu kommer og siger, at man vil gøre noget for de unge arbejdsløse, når man i årevis har ført en politik, der har nedlagt de arbejdspladser, hvor de unge mennesker skulle placeres.

I fagforeningerne har man topfolk, som klart har set, at deres magt og deres dage er talte, hvis de f.eks. ikke råder aktivt over A-kasserne. Derfor er de kommet med en ny idé om, at man skal have en central fond, og at man skal have centreret magten over de danske virksomheder, sådan at de kan få noget at bestille igen. Og det er klart, at regeringen bakker en sådan tanke op.

Regeringen gør også meget ud af at tale om demokrati, og den har især angrebet fremskridtspartiet for at være et udemokratisk parti, og statsministeren har jo ikke holdt sig tilbage i den forgangne valgkamp. Men hvad er kendsgerningerne? Denne store concern, dette såkaldte arbejderparti, har tvangsudsikret midler til at føre valgkamp. De besidder et enormt magtapparat, de har i to generationer besat de bestemmende stillinger i det danske administrationsapparat, sådan at de reelt hele tiden har haft magten til at gøre, hvad der passede dem. De har gennemført en form for fagforeningsdiktatur, hvor medlemmer uanset politisk opfattelse havde pligt til at betale til en valgkamp, der faktisk undergravede deres egen velstand.

Og ikke nok med, at de har haft magt over disse fagforeninger. De har også haft magt over Danmarks Radio og TV. De har kunnet gennemføre en valgpropaganda i dette statsapparat, dette statsmonopol. På trods af at der ikke er ét eneste demokratisk argument

for at opretholde et statsmonopol på dette område, kommer man med tusindvis af undskyldninger, forfløjne ideer om lokal-TV og lokalradio, og hvad ved jeg, mens essensen af statsmonopolet Danmarks Radio er, at den siddende regering vedblivende kan holde et fast greb om den danske befolkning. Og vi har jo fået et skoleeksempel i Polen på, hvad man kan bruge et statsmonopol på området radio og TV til, hvis det en dag skulle knibe. Der er intet demokratisk argument, der holder, for at opretholde dette statsmonopol. Det er udemokratisk i bund og grund, og man må håbe, at den danske befolkning vender sig imod et sådant parti.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg har nogle konkrete spørgsmål til regeringen. Det første har sit udgangspunkt i, hvad jeg hørte mandag aften i denne uge i Radioavisens nyhedsmagasin.

Der var en socialinspektør fra Kalundborg, der fik ordet for at fremføre nogle synspunkter omkring arbejdsløsheden og de sociale problemer, der følger deraf. Socialinspektøren gjorde sig til talsmand for, at vi nu skulle slå fast som politikere, at det ikke kunne lade sig gøre at afskaffe arbejdsløsheden. Efter socialinspektøren blev den nye socialminister trukket til mikrofonen, og vi fik en af de sædvanlige reklameudsendelser for socialdemokratiet, hvor der blev fremført en masse socialdemokratiske synspunkter, uden at der var taget nogen ind fra oppositionen til at modsvare det. Det er ikke ualmindeligt, at Danmarks Radio laver reklame for socialdemokratiet.

Det, jeg savnede den aften, var noget markant fra den nye socialminister som protest mod det, socialinspektøren sagde. Socialinspektøren fra Kalundborg hævdede, at vi ikke kan afskaffe arbejdsløsheden i Danmark, det er vi nødt til at finde os i. Vi skal gå ud og sige til de unge: ja men en vis procentdel af jer skal fortsat være arbejdsløse.

Derfor vil jeg bede den nye socialminister og eventuelt statsministeren, hvis statsministeren tør, komme herop og sige, om det er sådan, at man i socialdemokratiet har opgivet at afskaffe arbejdsløsheden, eller om man vil sige her, at man kan afskaffe arbejdsløsheden. Mener man, at det kan lade sig gøre, eller er man virkelig nået så langt ud i social-

[Askjær Jørgensen]

demokratiet, at man bøjer af for det synspunkt, at vi er nødt til at finde os i, at en stor del af befolkningen og især vore unge skal gå arbejdsløs? Har man opgivet det i socialdemokratiet, eller har man en lille smule gejst endnu?

Det næste spørgsmål kommer egentlig fra nogle erhvervsfolk rundt omkring i Danmark. Det er til energiministeren.

Der er en del erhvervsvirksomheder, som har været optaget af, at der skulle laves udstyr til alternativ energi; man har villet udvikle varmepumper, og man har villet foretage sig andre ting på det alternative område vedrørende energien. Men nu synes man efterhånden, at man bliver dolket ret kraftigt, for man troede oprindeligt, at der var visse områder i Danmark, hvor man kunne være fredet vedrørende naturgas, så man kunne have en hjemlig platform for udvikling af teknologi til alternativ udnyttelse, opvarmning osv.

Jeg vil gerne, om energiministeren kan skitsere lidt om, hvorvidt der bliver enkelte områder tilbage, som de industrier, den del af erhvervslivet, der satser på varmepumpeudvikling, det kan også være vindmøller og andre ting, kan have som platform for udvikling. Sammenlignet med f. eks. landbrugsmaskinproduktionen i Danmark har den del af erhvervslivet udviklet sig godt, fordi man først havde det danske landbrug at udvikle maskineri til, og det er kommet os til gode på mange andre områder. Det er således, at der kunne beskæftiges mange mennesker ved at udvikle den teknologi, hvis ikke vi havde disse trusler fra energiministeren, det er klart, når der bliver peget på, at de og de områder skal have naturgas, og man så pludselig ser, at nu er der flere områder, der skal have det.

Da energiministeren som et forholdsvis ungt menneske pludselig skulle overtage så tungt et område, kunne vi godt forstå, at han aldrig kunne give folketinget et præcist svar. Derfor ville det, når nu det stadig væk er den samme person, der skal varetage dette vigtige område, være dejligt, hvis vi kunne komme dertil, at vi kunne få noget præcist at vide. Det har vi ikke kunnet få hidindtil.

Det sidste, jeg godt vil prøve at tage fat på, det fik vi ikke rigtig fat på inden valget, er det her med, at man som socialdemokrat hele tiden får lov til at råbe op i radio og TV

om – ja, det lyder så smukt, når man taler om disse pensionskassemidler, ja, socialdemokratiet vil jo skaffe billig kapital til boligbyggeriet og landbruget. Men sig mig nu engang: er det ikke hyklerisk at blive ved med den propaganda, når man vil sælge så mange statsobligationer? Er det ikke rigtigt, at hvis der f. eks. skal udstedes for 15 mia kr. i nogle specielle obligationer, så mangler der et beløb til at købe statsobligationer for? Det vil nedsætte kurserne på de almindelige obligationer, så nettoresultatet, gennemsnittet af samtlige obligationer, i hvert fald ikke bliver bedre af det.

Tror man, at man ved hjælp af en ny type obligationer kan trække hvide kaniner op af hatten og få en lavere rente? Tror man ikke, at de økonomiske kar har forbindelse med hinanden, sådan at hvis der sker noget positivt i ét kar, så sker der noget negativt i et andet kar? Vil man ikke indrømme det? Tror man virkelig fra socialdemokratiets side, at man kan styre en ting som økonomien unaturligt? Jeg synes, at man skulle være ærlig og vedstå, at så længe vi har den slags økonomi, som vi har i Danmark, så kan man ikke nøjes med at sætte renten ned. Det gøres kun ved at stoppe for salget af statsobligationer. De forslag, vi nu ser genfremsat, tyder ikke på, at man vil nedsætte renten.

Der tales så meget om byfornyelse. Hvad er det for tom propaganda, når man gør det umuligt for håndværkerne at eksistere, ved at man ødelægger det almindelige obligationsmarked ved at udbyde for 75 mia kr. statsobligationer?

Jeg synes, det ville være skønt, nu hvor regeringen er blevet så lille, hvis den ville holde op med hykleriet på en masse områder. Jeg har her skitseret nogle af dem. Jeg håber, at vi kan få det debatteret færdigt, inden debatten i dag slutter.

Jørgen Bruun (CD):

Den økonomiske situation og den deraf følgende arbejdsløshed er et tungt og alvorligt problem for folketinget. Det er afgørende nødvendigt, at folketinget gør en betydelig indsats for at skabe øget beskæftigelse, og det er vigtigt, at folketinget gør dette på en sådan måde, at det er med til at skabe optimisme og tro på fremtiden, at der bliver tale om arbejde, der skaber blivende værdier i samfundet. Den bedste måde at gøre dette på

[Jørgen Bruun]

er at sætte gang i den offentlige anlægsvirksomhed. Kan man kombinere offentlig anlægsvirksomhed, der skaber betydelig beskæftigelse, med anlæg, der stimulerer og fremmer de private virksomheders effektivitet og indtjeningsevne, er det en fornuftig måde at skabe job på.

Jeg skal på denne baggrund opfordre ministeren for offentlige arbejder til snarest at genoptage arbejdet med forberedelserne til bygning af en Storebæltsbro.

Halvgaard (FP):

Debatten i dag har naturligt nok hovedsagelig drejet sig om den indenrigspolitiske situation, økonomi og beskæftigelse. Det er en debat, som ikke er os fremmed og heller ikke har anvist nye veje til en løsning af problemerne. Tværtimod vil den økonomiske politik, regeringen har lagt op til, efter vor opfattelse fortsat øge behovet for låntagning i udlandet, ikke til nye arbejdspladser, men sandsynligvis alene til at finansiere Danmarks overforbrug.

Det i sig selv er sørgeligt, men lige så sørgeligt er det, at Danmarks ry i udlandet efterhånden er så blakket, at man som dansker må skamme sig. Ikke blot fordi vi som låner løber udenlandske banker på dørene, men også fordi vi efterhånden i udlandet betragtes som en tvivlsom partner i de internationale organisationer, vi er medlem af.

Vi undlader ikke herhjemme at påberåbe os ved enhver lejlighed at være fredelskende, og vi taler så smukt om frihed og demokrati, men glemmer, at alt har sin pris, også frihed og fred. Som medlem af NATO er vores indstilling efterhånden den, at det er vores allierede, der skal betale prisen og påtage sig det største ansvar og de tungeste byrder, for at vi her i Danmark fortsat kan slippe for ubehageligheder og fortsat leve over evne. Det er en indstilling, som er nedværdigende, og som vi må skamme os over.

På samme måde må man som medlem af Nordisk Råd føle sig utilpas over den kritik af Christiania, som er rejst fra de øvrige nordiske landes side, en kritik, som jeg mener er forståelig og fuldt berettiget, og det er med til at ødelægge samarbejdet mellem de nordiske lande.

Forhåbentlig vil det nye folketing komme til fornuft og rette op på disse uheldige for-

hold. Det vil fremskridtspartiet medvirke til, og jeg tror, at det vil tjene Danmarks interesser i udlandet.

Hahn (CD):

Som valgt i Sønderjyllands amt vil jeg gerne sige følgende:

Mit parti, centrum-demokraterne, og jeg følger med interesse mindretallets arbejde og problemer på begge sider af grænsen. Vi bemærker naturligvis Sydslesvigsk Vælgerforenings problemer i vort sydlige naboland. Også disse ting ligger os stærkt på sinde.

Hvad angår slesvigsk parti og dets ønsker vil mit parti gerne takke for et tidligere godt samarbejde. Hvorvidt dette samarbejde kan genoptages, vil fremtiden vise. Jeg vil gerne her på mit partis vegne takke for de stemmer, vi har fået fra det tyske mindretal. Mit parti og jeg vil gerne forbeholde os ret til senere at rette henvendelse til de respektive ministre, når slesvigsk parti måtte ønske vor hjælp til løsning af presserende problemer, bl. a. problemet angående et sekretariat her på Christiansborg.

Jeg har også et par bemærkninger vedrørende stormflodskatastrofen i Sydvestjylland.

Stormflodsofrene skal hjælpes af staten. Det kan bestemt ikke være kommunerne, der skal betale nogen andel. Jeg finder det forkasteligt af en minister at rejse ud i en valgkamp og virke deltagende for efter valget intet at foretage sig. Om man bor i København, på Bornholm eller i Sydvestjylland, må være ligegyldigt. Hele befolkningen skal naturligvis vise solidaritet. Alle, der giver frivillige bidrag, viser et forbilledigt sammenhold. Nu må staten omgående træde til. Stormflodsofrene skal ikke vente meget længere.

Ole Henriksen (SF):

Vi har jo hørt i statsministerens tale, at der var en række positive, konkrete forslag om, hvordan man skal tage fat på arbejdsløshedsproblemerne, og vi har også fået noget mere konkret om arbejdstiden. Jeg formoder, at det er arbejdstidsnedsættelse i almindelighed, afspadsering af overarbejde og frihed til uddannelse, alt sammen noget, som kan ses i forbindelse med arbejdsløshedsproblemerne. Det er for at nævne noget af det, der var konkret.

Så var der andre ting, som var lidt mindre konkrete, og her synes jeg nok jeg vil nævne

[Ole Henriksen]

spørgsmålet om overskudsdeling og spørgsmålet om den fortsatte omkostningsdæmpning som den politik, man vil føre videre.

Jeg tror, det ligger sådan med disse to lidt ukonkrete begreber, at lønmodtagerne hidtil kun har mærket følgerne af det, man kalder omkostningerne i erhvervslivet, når de skulle dæmpes. Det ligger helt klart, at det hidtil har været praktiseret som en lønpolitik og en politik rettet mod lønmodtagerne. Det erkendes ikke mindst fra regeringens side og fra statsministerens side, at det har været tilfældet.

Det, som er det uklare her, er vel, at man kan opfatte, at regeringen nu er indstillet på at fortsætte lønpolitikken over for lønmodtagerne, altså den fortsatte reallønsnedgang. Det er sådan set den ene vægtskål, man putter det i, og i den anden vægtskål lægger man spørgsmålet om overskudsdeling, og så laver man en indbydelse til at undersøge her i folketinget, om der kunne skabes et flertal for det.

Jeg synes, at der er uligevægt i disse to vægtskåle, de er ikke i balance. Det, der er sagen, og det, man frygter, er, at indkomspolitikken fortsætter i den ene vægtskål, som nok tynger mest, mens det, man har puttet i den anden vægtskål, det, der hedder overskudsdeling, kun er i form af en indbydelse. Jeg synes nok, at der er en række problemer med at få balance her, i og med at der jo reelt ikke er flertal i dette folketing for den socialdemokratiske og LOs model for overskudsdeling, ej heller for økonomisk demokrati, som det jo hed i sin tid. Der har været en bevægelse fra det første udspil omkring økonomisk demokrati mod overskudsdeling, som det hedder nu, som har været et skred mod at imødekomme en lang række af de borgerlige partiers ønsker på dette område.

Jeg frygter altså, at regeringen på et vist tidspunkt finder ud af at slække yderligere på hele dette overskudsdelingsbegreb og glider længere over i borgerlige synspunkter på dette område. Derfor vil jeg advare regeringen mod, at man fortsætter dette skred over mod den borgerlige side, og mod, at man efterhånden får udvandet hele begrebet ØD, OD og virksomhedsdemokrati, og hvad det ellers hedder, således at det er ganske uigenkendeligt for alle de folk ude på arbejdspladserne, der har læst hver vinter i studiekredse om alle disse ting.

Da der ikke er noget flertal her i folketinget for det, er det selvfølgelig spørgsmålet, om man i kraft af denne indbydelse til en drøftelse af disse problemer ikke hellere skulle sikre sig, at man begynder at vende tilbage til at snakke om det, der er de oprindelige tanker i socialdemokratiet om ØD, og så prøve at få nogle reelle drøftelser – for jeg forstår, at det kun er drøftelser – med det eller de partier i folketinget, som ligger tættest op ad partiets egentlige formuleringer. Det synes jeg sådan set ville være noget, der var bedre egnet til at tynde lidt mere i vægtskålen, fremfor at man her prøver at legalisere en fortsat indkomstpolitik ved noget, der er så luftigt som en indbydelse til folketingets partier, som der reelt ikke er noget indhold i.

Lad os få de drøftelser i gang, og jeg kan da sige, at socialistisk folkeparti ud fra dette er indstillet på at få en drøftelse om det, således at der i hvert fald kommer reelt indhold i sådan nogle drøftelser.

Arne Melchior (CD):

Jeg er gået op for at sige noget om biler, men jeg vil godt sige noget om roser først, for at ingen skal tro, at vi foretrækker den ene branche fremfor den anden.

Sidst vi havde en større debat i denne sal, den 12. november, sprang roserne jo ud på 70 af tingets medlemmer. Det var noget forbløffende at se, at det parti, der vel stærkere end de fleste går imod at tiltuse sig reklameplads i TV, netop ved den lejlighed misbrugte mediet, for det var jo nok ikke til glæde for den anden side af salen, man smykkede sig med disse roser. Men o.k., duften er borte, synet er borte. Nu kan man kun gå og ønske, at den rødeste rose må blomstre igen til næste skærsommer.

Farven er unægtelig borte, og nu er det gule og grønne farver, der dominerer. F.eks. dominerer disse farver hos den tidligere meget ærede formand for dette ting, som jo nu sidder uden for banen og gul og grøn i hovedet af ærgrelse uddeler gode råd og kritik, anvisninger til venner og fjender. Det er jo noget lettere, når man står udenfor, og en af hans partifæller har meget rigtigt sagt, at noget af det kunne han måske have sagt, mens han sad her, så havde det nok vundet lidt i troværdighed.

[Arne Melchior]

Om min partiformand har han bl.a. sagt, at han tåler sammenligning med en vejrhane. Men så må han også indrømme, at det er en hane, der knageme galer godt. Det ved jeg at den tidligere formand, K. B. Andersen, også mente, mens han sad her i stolen, og da han nok sidder derhjemme og lytter i dag, har han nok samme opfattelse i dag.

Jeg vil nu snarere kalde min formand for en vejviser, for den retning, der er vist, var, som det også fremgik af hr. Erhard Jakobsens tale i dag, den samme, som blev vist ved en række tidligere valg, hvor CD sjovt nok kun én gang opnåede 4 mandater og en anden gang 6 mandater, men da blev CD ikke hånet for, at man løb den vej, vinden blæste, skønt det var cirka de samme ting, der blev sagt. Der er altså vist tålmodighed og standhaftighed med hensyn til at beholde standpunkterne, også når vinden blæste den anden vej, og det er derfor, sammenligningen med en vejviser er rigtigere, for den lader sig ikke sådan vende efter, hvor de vejfarende synes den skal pege hen.

Hr. K. B. Andersen har det som Store Claus i H. C. Andersens eventyr: han er blevet lettet for sin byrde, og jeg skal for at give statsministeren yderligere et par minutter til at varme op i citere fra H. C. Andersens eventyr om Lille Claus og Store Claus, hvor der siges:

»Lidt efter kom Store Claus ud af kirken« – man kunne altså sige, at det var Knud Børge, der kom ud af folketinget – »og han tog sin sæk igen på nakken, syntes rigtig nok, at den var bleven så let, for den gamle kvægdriver var ikke mere end halvt så tung som Lille Claus! »Hvor han er bleven let at bære! Ja, det er nok, fordi jeg har hørt en salme!« Så gik han hen til åen, der var dyb og stor, kastede sækken med den gamle kvægdriver ud i vandet og råbte efter ham, for han troede jo, at det var Lille Claus: »Se så, nu skal du ikke narre mig mere!«

Det er altså det, K. B. Andersen sidder og tænker nu, mens han uddeler sine præmier eller sine straffetaler til folketingets medlemmer. Jeg synes ikke, det klæder ham så godt, som da han sad i stolen her.

Men der er andre, der er gule og grønne i ansigterne, og til dem hører vores skatte- og afgiftsminister. Jeg nød i går den tvivlsomme ære i en og samme artikel, ja, i et og samme lille afsnit, at få påhæftet gloserne »usmage-

lig«, »utålelig« og »uanstændig«. Det var en grusom salve i anledning af en uenighed om nogle begivenheder og om en konkret sag, som drejer sig om forskellige afgifters højde, herunder bilafgifterne.

Jeg skal ikke her tage diskussionen op, men meddele, at CD naturligvis ikke har glemt denne sag. Jeg skal ikke her komme med argumenterne for, hvorfor vi finder det aldeles uantageligt, ikke alene efter det historiske handlingsforløb, men først og fremmest efter sagens betydning og indhold, at sammenknytte ændringer i bilbeskatningen med forhøjelse af andre afgifter.

Vi vil gerne give tinget lejlighed til at drøfte dette med skatte- og afgiftsministeren, og derfor er vi i går med en række partier blevet enige om, at vi ikke vil afspore debatten i dag, som skulle dreje sig om rigets samlede økonomi og politiske stemning, til at blive en bildebat, men at vi vil fremsætte et forslag til motiveret dagsorden, når vor forespørgsel herom kommer til behandling. Den vil blive indgivet en af de første dage.

Jeg vil kun have sagt om emnet, at det ikke drejer sig om at foretrække én branche fremfor en anden. Vi elsker ikke bilbranchen mere end radiobranchen eller tøjbranchen eller blomsterbranchen. Det drejer sig om, at folketinget – ikke mindst de medlemmer, der var her også i det gamle folketingstid – har givet et løfte til en branche og til køberne hos denne branche, altså til forbrugerne, om at gå frem på en bestemt måde. Dette løfte skal vi ikke kunne bryde, og jeg beder skatte- og afgiftsministeren gå i tænkeboks og finde ud af, om han økonomisk kan stå sig ved dette, om han beskæftigelsesmæssigt kan stå sig ved det, og om han politisk-moralsk kan stå sig ved det.

Tommy Dinesen (SF):

Det, der får mig til at tage ordet, er, at en af privatbilismens sande venner, Ole Bruun fra centrum-demokraterne, kort fyrede af heroppe, at man burde få bygget en Storebæltsbro.

Jeg vil godt spørge, hvor man vil skaffe pengene fra – det spørger man altid os andre om – og hvad man vil gøre ved de 3.000 mennesker, der i dag er beskæftiget på færgeoverfarterne, og som derved bliver arbejdsløse. Jeg vil meget stærkt håbe, at man vil

[Tommy Dinesen]

fremsætte forslaget, således at vi kan få en debat her i folketinget, således at vi kan få den bro kulet ned.

Formanden:

Jeg tror, det var hr. Jørgen Bruun, hr. Tommy Dinesen tænkte på, og så bruger vi tiltaleformen: »hr.«

Erhard Jakobsen (CD):

Vi skal naturligvis ikke i dag have en debat om Storebæltsbroen, men det er helt urimeligt at rejse spørgsmålet om, hvor man får pengene fra. Det har da været almindeligt kendt, at vi hvor som helst, vi vil, i Europa kan få nogen til at bygge den bro for os, og derefter kan vi betale over en lang årrække, f.eks. ved at de bilister, der skal køre over, betaler noget for det. Det bliver en væsentlig mindre takst end den, de nu betaler på Storebæltsfærgerne.

Det er beklageligt, at denne ting er gået helt ud af debatten, og jeg deler den sidste ærede talers ønske om at få denne debat frem her, og det har vi da også tilsagn om. Jeg er helt enig med hr. Jørgen Bruun i, at vi selvfølgelig må tage den ting op, når man diskuterer beskæftigelse her i den store stil. Det er noget helt andet end mange af de småprojekter, der i øvrigt har været draget frem.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger om den økonomiske og statsfinansielle situation, og de fleste indlæg, der har været, kan kommenteres undervejs i denne redegørelse.

Der var ét indlæg, der i flere henseender faldt udenfor, og som jeg derfor bliver nødt til at gøre noget ud af indledningsvis, og det var hr. Hahns indlæg, hvor han siger, at staten intet har foretaget sig i anledning af stormflodskatastrofen. Det er lige ved at være dagens mest urigtige påstand, og det siger alligevel noget. Jeg vil sige hr. Hahn, at her er han ude i svær konkurrence.

Ministeriet for offentlige arbejder søgte omgående finansudvalget og fik omgående midler både til udbedring af diger og til ydelse af erstatning til de skadelidte. Herudover meddelte vi, at så snart skader uden for diger og beskyttende værker både langs Vestkysten og i Limfjordsområdet var gjort op,

så ville vi søge en yderligere bevilling til disse områder. Denne opgørelse er ved at være færdig, og bevillingen vil meget snart blive søgt.

Der er altså intet sagt og intet lovet i denne sag, som ikke er opfyldt til punkt og prikke. Jeg skal undlade en yderligere karakteristik af hr. Hahns tale, det var jo en jomfrutale, og forord bryder ingen trætte – jeg vil kun sige: bedre held næste gang!

Om den økonomiske og statsfinansielle situation vil jeg herudover sige, at de sidste år har den økonomiske politik jo været tilrettelagt på grundlag af det flerårige økonomiske handlingsprogram, hvis hovedidé kort fortalt er, at vore balanceproblemer skal overvindes igennem en forøget produktion i de eksporterende og importkonkurrerende virksomheder. Ser man på denne udvikling – det vil jeg gerne sige til de kritiske ordførere – ser man, at det er ubestrideligt, at denne politik har givet betydelige resultater, som viser, at vi på meget væsentlige områder er på rette vej.

Hvad er det så, vi har nået? Ja, vi har først og fremmest fået formindsket underskuddet på betalingsbalancen over for udlandet. Fra 1979 til 1980 og igen fra 1980 til 1981 faldt underskuddet med et par milliarder til trods for væsentlige stigninger i energipriser og renteudgifter. Og siden 1979 har der været tale om en bemærkelsesværdig forbedring af vores udenrigshandel, bl.a. båret frem af en markant forbedring af konkurrenceevnen. For første gang i mange år er der i 1981 udsigt til et overskud på vare- og tjenestebalancen på små 4 mia kr. imod et underskud i 1980 på knap 3,5 mia kr. Takket være konkurrenceevneforbedringen har vi vundet markedsandele, og det er baggrunden for, at eksporten er vokset på trods af de svage konjunkturer i de lande, vi eksporterer til. Det er en politik, som peger imod en afgørende forbedring af balancen i vores økonomi, og det er en politik, som peger fremad, og det er en politik, som vi skal fortsætte.

Derfor er det helt forkert, når hr. Palle Simonsen siger, at når det drejer sig om konkurrenceevneforbedring, så er regeringen kun i stand til at opstille en generel målsætning, så har regeringen ingenting gjort på dette område. Det er jo helt forkert. Der er gjort overordentlig meget, det har givet nogle meget positive resultater, og det er jo alminde-

[Finansministeren]

ligt anerkendt af snart sagt alle – måske ikke det konservative folkeparti, som i opposition har andre og vigtigere ting at tage sig til – at denne politik har haft meget gunstige resultater. Hertil vil jeg føje, at arbejdsmarkedets parter ved den seneste overenskomstfornyelse har vist sig at være sig deres ansvar bevidst. Udviklingen i vore lønninger i 1981 ligger i underkanten af den tilsvarende udvikling i udlandet.

Sammen med de gennemførte erhvervsfremmende foranstaltninger har vi virkelig fået et godt udgangspunkt for den fremtidige udvikling, og regeringen lægger som sagt op til en fortsat indsats til forbedring af konkurrenceevnen over for udlandet, selv om det begribeligvis ikke ud over de ting på erhvervsskatteområdet og andre områder, som er specificeret i vores handlingsprogram, kan udbygges og nærmere præciseres på nuværende tidspunkt.

Der har også de senere år været ført en forholdsvis stram finanspolitik for at holde igen på udviklingen i det importkrævende private forbrug. Også det offentlige forbrug har måttet holde for, og væksten på de traditionelle serviceområder er år for år blevet begrænset til fordel for en mere beskæftigelsesfremmende udgiftspolitik, og det har været vigtigt også for den økonomiske forbedring, som er sket i de senere år.

Dernæst vil jeg godt sige lidt om, hvordan billedet tegner sig for 1982, hvad flere ordførere har været inde på.

Her vil jeg først sige, at grundlaget for en begyndende økonomisk vækst nu er til stede, forudsat at den internationale økonomi ikke kommer ud for nye rystelser som følge af olieprisstigninger el. lign. af kraftigere art. Men det er også vigtigt, at de begyndende tendenser til en fornyet opgang ikke fører til, at efterspørgselsudviklingen kommer ud af kontrol, således at de velkendte tendenser til ubalance i dansk økonomi igen forstærkes.

Jeg kan sige, at også for 1982 skønnes den samlede produktion at vokse med 3-4 pct., og her er tale om en bemærkelsesværdig økonomisk vækst sammenlignet med mange andre lande. Ca. 1 procentpoint af denne vækst kan henføres til energiinvesteringer, og den øgede produktion i Nordsøen og den kommende tids energiinvesteringer gør det selvfølgelig ekstra nødvendigt, at efterspørgslen på andre områder holdes under kontrol. Bl.a.

som følge af de store energiinvesteringer, herunder olierørledningen, skønnes underskuddet på betalingsbalancen at vokse med et par milliarder kroner i 1982.

Hr. Erhard Jakobsen spurgte vel bl.a. i denne sammenhæng, hvordan vi prioriterer udviklingen på betalingsbalancen. Hertil vil jeg sige, at det ville naturligvis være bedre, om underskuddet på betalingsbalancen, også for så vidt angår 1982, var faldende. Men det er jo også vigtigt, at vi gennemfører de nødvendige langsigtede strukturforanstaltninger, f.eks. en udbygning af produktionsapparatet og en udbygning af de store energiinvesteringer. Det er ting, som på kort sigt koster noget, også koster noget valuta, men som på længere sigt er en forudsætning for bedre samfundsøkonomisk balance.

Herudover vil jeg gerne tilføje, at der fortsat ikke er grundlag for en udvikling, hvor det er det private forbrug, der øger den økonomiske vækst, for det vil uvilkårlig føre til en uholdbar forværring af betalingsbalancen. Det er baggrunden for, at regeringen klart har sagt, at den vil tilstræbe, at det reale private forbrug efter skat kan fastholdes på det nuværende niveau for almindelige lønmodtagerindkomster.

Det beskudne pusterum, som igennem den forholdsvis gunstige betalingsbalanceudvikling i 1981 er skabt for den økonomiske politik, bør efter regeringens opfattelse udnyttes til en forstærket indsats for beskæftigelsen. Det er velkendt, at til trods for et stigende antal arbejdspladser igennem 1970erne har vi en ledighed, som vi ikke kan leve med, og det er baggrunden for, at regeringen vil fremlægge sine forslag til en forstærket beskæftigelsesindsats.

Det næste, jeg vil sige, er, at til trods for en forholdsvis stram finanspolitik og til trods for en begrænsning af væksten i de offentlige udgifter i forhold til tidligere år, så får vi en forøgelse af underskuddet på statsfinanserne. Jeg noterede mig, at hr. Poul Schlüter mente – det var en ganske fiks måde at stille tingene op på – at regeringen var svækket af to ting. Den ene var tabet på 9 mandater. Jeg vil ikke bestride, at socialdemokratiet er svækket af et mandattab på 9, medens jeg nok mener, der kan føres en interessant politisk diskussion om, hvorvidt regeringen også er det, men det vil jo vise sig i den kommende tid.

[Finansministeren]

Derudover mente hr. Poul Schlüter, at regeringen også var svækket af en forøgelse af skønnet over drifts-, anlægs- og udlånsunderskuddet for 1982 på 7 mia kr. Selv om vi betragter underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet med meget stor alvor, så vil jeg dog sige til hr. Poul Schlüter, at jeg tror, det bliver svært at få regeringen til at føle, at den er meget svækket på grund af ændret afregning til kommunerne af kildeskat og andre ændringer i skønnene over en række indkomstposter i de nærmest forudgående år, der har måttet ændre skønnet for 1982. Vi betragter det med alvor, det er ikke noget, vi negligerer, men at gøre det til et større politisk ansvar for regeringen synes jeg var lidt for meget af det gode. Den sidste forhøjelse af skønnet for statens underskud skyldes svigtende indtægter og ikke øgede udgifter.

Denne stigning i de statsfinansielle underskud er ikke noget, der er enestående for Danmark. Det er jo noget, der gælder for praktisk taget alle andre lande, og dertil kommer, at det i vidt omfang er udtryk for en automatisk og i nogen udstrækning også uundgåelig virkning af konjunkturedgangen. Jeg kan til illustration sige, at ser vi isoleret på de poster, som er påvirket af konjunkturudviklingen, ser vi, at 1981-budgettet forværres med 10-15 mia kr. alene af denne årsag i forhold til 1980, og herudover skyldes ca. 2 mia kr. fremme af produktion og beskæftigelse under forskellige former.

Som sagt betragter vi udviklingen i statsfinansierne med stor alvor, men vi må advare imod en politik, som flere har gjort sig til talsmænd for i dag, med meget kraftige nedskæringer. Vi har, som jeg sagde det før, allerede gennemført betydelige besparelser, og de traditionelle offentlige serviceområder har allerede måttet holde for i vidt omfang, men så kraftige nedskæringer, som nogle borgerlige partier har foreslået, vil blot medføre, som vi har sagt det mange gange, en voldsom forøgelse af ledigheden. Det er uacceptabelt, og det formindsker jo kun underskuddet i meget begrænset omfang på grund af de negative virkninger, det har på beskæftigelsen.

Hr. Palle Simonsen og hr. Christophersen spurgte i tilknytning til dette emne, om regeringen afviser besparelser. Det kan jeg svare nej til. Man kan også se af den tidligere regerings økonomiske politik, at vi ikke afviser at gennemføre offentlige besparelser; det

gælder fortsat. Men vi afviser besparelser, som har social slagside, og vi afviser besparelser, som virker negativt på beskæftigelsen.

I den forbindelse siger hr. Christophersen, at det er jo egentlig også mere interessant at få at vide, om regeringen afviser principielle ændringer i udgiftspolitikken. Det gør vi heller ikke. Men vi afviser det angreb på væsentlige dele af velfærdssamfundet, som den hedengangne VK-plan indeholdt. Jeg vil da gerne føje til, at vi har selv gennemført principielle ændringer i udgiftspolitikken, men det var ikke ændringer, som ramte de økonomisk svageste grupper i samfundet. Det var til gengæld principielle ændringer, som partiet venstre bekæmpede med næb og kløer. Jeg vil gerne sige, at i den forbindelse forekom det mig ikke, at venstre ydede nogen hjælpssom indsats i henseende til en mere fordomsfri vurdering af udgiftspolitikken.

Vi afviser altså ikke besparelser, men vi kan ikke spare os til balance på statsfinansierne, og vi kan heller ikke beskatte os til balance. Der er kun én holdbar vej, og det er en øget produktion og eksport og dermed øget beskæftigelse, og det er jo netop det, der er kernen i det økonomiske handlingsprogram.

Jeg skal ikke her komme yderligere ind på det fremsatte finanslovsforslag for 1982; det er nærmere omtalt i den budgetoversigt, der er fremlagt for folketinget. Jeg vil kun nævne, at vi ikke på nuværende tidspunkt har haft mulighed for at indarbejde virkningerne af forslaget om en forstærket indsats for beskæftigelsen i finanslovsforslaget, men regeringen vil vende tilbage med en samfundsøkonomisk og statsfinansiell vurdering af disse initiativer, når forslagene er klar til at blive vurderet i deres helhed.

Både hr. Niels Helveg Petersen og hr. Poul Schlüter, og jeg tror også hr. Christophersen, gjorde gældende med forskelligt ordvalg, at regeringens levetid bliver kort, hvis den forsøger at gennemføre udgiftskrævende lovgivning til den ene side i salen og forsøger at hente indtægterne i den anden side. Det er jeg ganske enig i. Det har jeg aldrig nogen sinde troet kunne lade sig gøre, og det er aldrig indgået i regeringens forestillingsverden. Derfor vil jeg gerne sige i anledning af de bemærkninger, der er gjort herom, at regeringen vil forsøge at tilrettelægge arbejdet på en sådan måde, at der bliver den fornødne sam-

[Finansministeren]

menhæng i tingene og den størst mulige helhed i det, som vi anmoder partierne om at tage stilling til.

Jeg vil gerne slutte med at appellere til en medvirken til, at den genopretning af balancen i dansk økonomi, som er i fuld gang, kan fortsættes, og jeg håber, at det bliver muligt at få et fornuftigt samarbejde om den økonomiske politik. Det lægger regeringen op til, og vi håber, at invitationen bliver modtaget.

Socialministeren (Bent Hansen):

Fru Aase Olesen har stillet et spørgsmål, der angår de pensionister, der kun får beregnet ejerboligfradrag for den del af ejendommen, der anvendes til beboelse, det vil sige pensionister, der bor i tofamiliehuse, ejendomme med erhverv og stuehuse til landbrugsejendomme.

Jeg er klar over, at der har været tilfælde, hvor pensionister, der er under 67 år og derfor får grundbeløbet indtægtsreguleret, på grund af denne beregning af ejerboligfradrag har haft en betydelig indtægtsnedgang. For de tilfælde, hvor der ikke er mulighed for, at pensionisten kan optage lån, blev der derfor sidste forår udsendt en cirkulæreskrivelse til kommunerne om at løse problemet ved anvendelse af bestemmelserne om personlige tillæg i pensionslovene, subsidiært bestemmelsen om vedvarende hjælp i bistandslovens § 43.

Jeg er også klar over, at den tidligere regering havde en aftale med forligspartierne om at fremsætte lovforslag. Grunden til, at forslaget er anbragt under »eventuelt« på lovprogrammet, er, at jeg nøjere vil overveje og undersøge de muligheder, der rent politisk vil være for at få forslaget igennem. Jeg er endvidere klar over, at den nuværende ordning beror på et skøn, mens lovforslaget bygger på et retsprincip, og jeg vil også lade dette spørgsmål indgå i mine overvejelser.

Ministeren for Grønland (Tove Lindbo Larsen):

Jeg har med interesse lyttet til også de grønlandske folketingsmedlemmers redegørelse om grønlandske forhold. Der er, som det fremgik af såvel hr. Steenholdts som hr. Preben Langes indlæg, indgående diskussioner i Grønland i øjeblikket om Grønlands

tilhørsforhold til EF i tilslutning til folkeafstemningen den 23. februar.

Jeg vil gerne her gentage, at det fortsat er regeringens holdning, at vi ikke vil blande os i debatten. Afgørelsen er alene et grønlandsk anliggende. Jeg vil også gentage, at det fortsat er regeringens opfattelse, at vi gerne ser, at Grønland forbliver i EF. Vi står også fortsat ved vort tilsagn om loyalt at gå videre i EF med, hvad landstinget beder os om, efter folkeafstemningen i Grønland den 23. februar.

Hr. Steenholdt var inde på spørgsmålet om boligområdets inddragelse under regionalfondens i EF. Dertil kan jeg sige, at vi i øjeblikket forhandler en ny regionalfond i EF, og regeringen forventer, at Kommissionens forslag om at inddrage socialt boligbyggeri også vil komme til at indgå i forhandlingerne. Regeringen vil næppe have indvendinger imod, at regionalfonden også yder støtte hertil, under forudsætning af, at støtten begrænses til de økonomisk allersvageste områder i EF.

Jeg skal lige til slut sige til spørgsmålet om bloktilskuddene fra Danmark til Grønland, at ifølge loven skal bloktilskuddene genforhandles i løbet af 1982, og ved denne lejlighed vil såvel beløbsstørrelsen som reguleringsmekanismen indgå.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg vil allerførst sige, at det vil være uoverkommeligt for mig at kommentere alle de synspunkter, der er kommet frem under denne debat, men jeg håber, at jeg rammer nogle af de vigtigste og de for den politisk-økonomiske situation mest afgørende spørgsmål.

Jeg kan sige til hr. Palle Simonsen, at naturligvis har hr. Palle Simonsen ret i, at det ikke er hver dag eller hver gang, der dannes en ny regering, man får et tilsagn fra regeringen om, at skulle den komme i mindretal inden for en kortere periode, så vil den regering være indforstået med, at der ikke skal udskrives valg. Det synes jeg ikke man skal harcelere over, og det gjorde hr. Palle Simonsen måske heller ikke. Jeg vil gerne sige, at det er et udtryk for et forsøg på at være imødekommende, men også en klar forståelse af den parlamentariske situation, som den ligger efter det folketingsvalg, der fandt sted den 8. december.

[Statsministeren]

Hr. Palle Simonsen beskæftigede sig ganske naturligt også med ungdomsarbejdsløsheden, men det var, ligesom om hr. Palle Simonsen lagde kolossal vægt på at få sagt, at det drejede sig nu ikke alene om de unge.

Om det vil jeg gerne sige, at det heller ikke er det, regeringen har lagt op til. Enhver vil ved at læse regeringens lovprogram og den tale, jeg holdt i forgårs, kunne konstatere, at en lang række konkrete forslag og indsatser direkte peger på at hjælpe erhvervslivet over de vanskeligheder, erhvervslivet har, og derfor er generelle i retning af at forbedre konkurrenceevnen, i retning af at skaffe arbejdspladser til så mange som muligt og i denne forbindelse for så vidt uanset alder.

Det er givet, at når vi har en arbejdsløshed, der gennemsnitlig er større for de unge, end den er for hele arbejdsmarkedet, og når vi ved, at der er alvorlig menneskelig risiko, jeg havde nær sagt: vel ikke mindst for de unge, ved at være arbejdsløs for længe, så er det meget vigtigt, synes jeg, at de ressourcer, man måtte have, ud over at sættes ind generelt også prioriteres i retning af, at der gøres en ekstra indsats over for bekæmpelsen af ledigheden blandt de unge.

Et tredje spørgsmål, hr. Palle Simonsen var inde på, var finansieringsreformen. Om den skal jeg ikke sige så meget, men den meget kategoriske holdning, der kom til udtryk fra hr. Palle Simonsens side, denne totale afvisning af at medvirke overhovedet på dette område, synes jeg var skarpere, end rimeligt er. I den forbindelse kunne jeg godt lide at få at vide, hvad der var meningen.

Da valget var overstået den 8. december, havde jeg et pressemøde med hr. Poul Schlüter, hvor en stor del af dansk presse var samlet. Ganske uopfordret busede hr. Poul Schlüter - nej, fremkom hr. Poul Schlüter med en lang række udmærkede betragtninger om villigheden til at finde frem til en finansieringsreform i retning af, at bl. a. pensionskasserne i højere grad kunne komme til at investere deres penge, så det var samfundsgavnligt, erhvervsvenligt osv.

Hvad der næsten chokerede mig den pågældende dag, var, at hr. Poul Schlüter sagde: og skulle det blive nødvendigt med lidt lovgivning i den forbindelse, så er jeg da villig til i det konservative folkeparti også at fremme den tanke.

Jeg blev næsten helt mundlam den dag, hr. Poul Schlüter, og tænkte: tænk, det var det, valget var udskrevet på, og to dage efter, var det vist, var der en åbning, som jeg tog imod med glæde og mener, at man skulle kunne fortolke som noget i retning af, at også hr. Poul Schlüter havde lært noget af valget. Det er det, jeg får skyld for ikke at skulle have gjort.

Hr. Christophersen startede med at sige noget om situationen i Polen og specielt den vestlige verdens holdning til den udvikling, der finder sted i Polen. Må jeg sige mere generelt, at jeg er enig i den opfattelse, at man skal søge at undgå, at de vestlige lande har forskellige meninger med hensyn til vurderingen af det, der foregår i andre lande eller f. eks. inden for Warszawapagten, som Polen jo er en del af. Man skal søge at undgå det, for det er det, der er meningen med et samarbejde.

På den anden side må det ikke være sådan i et åbent, demokratisk samfund eller i en serie landes interne samarbejde, når disse lande er demokratiske, at ét land kan sige, hvordan det skal være, og så skal de andre bare sige ja og amen. Det mener jeg heller ikke Danmark skulle gøre i den konkrete situation. Jeg tror, det er rigtigt, at Danmark sammen med en lang række europæiske lande har haft en, skal vi sige noget varieret holdning. Men når det er sagt, vil jeg sige, at det er bedst og sundest, hvis vi kan snakke os frem til en fælles holdning. Det er i hvert fald i de fleste tilfælde det bedste.

Hr. Christophersen kom også ind på en vurdering af min tale, og jeg håber ikke, jeg citerer forkert, når jeg siger, at hr. Christophersen sagde, at den var åben og den var venlig. Måske blev der sagt åben og venlig i formen, men vel, det var en åben og venlig tale. Det vil jeg gerne kvittere for og sige, at uanset at der kan komme lidt skarpe meningsudvekslinger hist og her, så er det helt givet, at regeringen og også undertegnede som leder af regeringen ikke alene gerne vil samarbejde, men også er fuldstændig klar over, at vi slet ikke kan regere dette land, hvis ikke der finder et samarbejde sted med en række partier her i landet.

Når hr. Christophersen også i sin tale sagde, at der var en ubegrundet optimisme i min tale, vil jeg sige, at talen var ellers mørk og realistisk og beskrev alle de alvorlige proble-

[Statsministeren]

mer, som landet og en stor del af verden simpelt hen står i. Jeg tegnede ikke mindst det uundgæeligt mørke billede af beskæftigelsesudviklingen. Derfor er det ikke rimeligt at sige, at det var en ubegrundet optimisme. Der var også en realistisk beskrivelse af situationen, som den er.

Der var imidlertid nogle enkelte områder, hvor jeg pegede på nogle lyspunkter, og hvor der var en udvikling i gang, der skulle følges op. Jeg mener, det er rigtigt at sige til alle partierne her i tinget, at der er nogle lyspunkter. Der er en udvikling i gang, ikke mindst på konkurrenceevneområdet, hvad angår vore muligheder for at gøre os gældende i vores eksport, som vitterlig har givet konkrete resultater ikke mindst i det sidste halvandet år. Uden at man skal begynde at male tingene alt for rosenrøde, er det alligevel udtryk for, at der er noget her, som er godt, som udvikler sig rigtigt, og som vi skal forstå ansvarligt at følge op også i den kommende tid.

Jeg er glad for, at både hr. Erhard Jakobsen og hr. Chr. Christensen erkendte, at der er noget her, der er lykkedes for os i fællesskab i det tidligere samarbejde. Denne udvikling ønsker regeringen at følge op.

Hr. Niels Helveg Petersen var inde på, at det vist var en svaghed, at den regering, der nu er dannet, er en mindretalsregering. Jeg vil gerne sige, at det er det jo, men det hele er jo ikke mere fortvivlet, end at man kan konstatere, at sådanne mindretalsregeringer har vi haft så mange gange før. Så kan man sige, at det ikke har været godt. Jeg tror nu ikke, at Danmark egentlig – det er der delte meninger om, det er jeg klar over – er dårligere ledet hverken af regeringen eller af regeringerne eller af parlamentet, end det såmænd er tilfældet i en lang række europæiske lande. Der er masser af vanskeligheder, og det ville være en fordel, hvis der kunne være lavet en flertalsregering, det har hr. Niels Helveg Petersen ret i. På den anden side må jeg sige: det er en mindretalsregering, men den anden mulighed var jo en mindretalsregering af en anden farve og sammensat af ikke mindre end 4 partier. Selv når disse 4 partier eventuelt – jeg siger eventuelt – virkelig kunne enes om en linje, så skulle de alligevel også ud at hente støtte andre steder fra. Derfor er det en vurdering, at selv om det ikke er helt ideelt, det, der nu er dan-

net – det er der mange der er enig med mig i at det ikke er – så er det alligevel ikke så tosset endda sammenlignet med de muligheder, der ellers forelå.

Man kan naturligvis fable en lille smule om den tredje mulighed, nemlig en national samlingsregering. Jeg tror, man bliver nødt til at erkende, at med de mange elementer, der er i politik – det er jo ikke bare økonomien, det er jo ikke bare det sociale, det er jo ikke bare det kulturelle, men det er alle disse ting i fællesskab og f.eks. også forsvarspolitikken og mange andre ting – så ville denne brede, nationale samlingsregering heller ikke være noget, som vi havde sikkerhed for kunne komme til at fungere tilfredsstillende.

Med disse bemærkninger har jeg vel i nogen grad svaret hr. Poul Schlüter også. Der er dog et par bemærkninger mere, jeg må gøre til hr. Poul Schlüter og til andre, der har været inde på hele regeringssituationen i forhold til folketinget. Hr. Poul Schlüter sagde, jeg tror nok med stor alvor i stemmen, at man ikke ville finde sig i, at vi majoriserede folketinget, altså at socialdemokratiet gjorde det sammen med SF. Jeg tror, det er rigtigt, at det blev sagt på den måde. Jeg må sige, at sammensætningen af dette folketing fortæller mig ved simpel regning, at denne mulighed eksisterer ikke. Det er en erkendelse, som hr. Poul Schlüter – og i øvrigt også hr. Gert Petersen – må gøre sig fuldstændig klart, og som jeg har gjort mig fuldstændig klart.

Hr. Poul Schlüter anstillede den betragtning, at nu skulle regeringen ikke gå og tro, at den kunne sejle over Lille Bælt fra kyst til kyst og fiske sit flertal hjem. Jeg vil gerne sige, at jeg kan se de kolossale problemer, der er i den forbindelse, og jeg har også den opfattelse, at det duer ikke, at man den ene uge får et flertal til den ene side i salen for en masse udgiftskrævende reformer, og den næste uge skal man her i salen hive skillingerne hjem til de pågældende reformer. Det er ikke holdbart. Jeg kan godt se, at det er et vældigt problem, og jeg tror, det bliver det største problem for denne regering og dette folketing. Her har folketinget et alvorligt medansvar, for en hvilken som helst regering ville ikke kunne klare disse ting uden en betydelig åbenhed og forståelse fra oppositionens side. Jeg tror, det er meget vigtigt.

[Statsministeren]

På den anden side er der jo ingen, der mener, vi kan lave en totalt sammenhængende politik, sådan som folketinget er sat sammen. Vi må arbejde i nogen grad stykkevis og delt, men vi må søge så meget som muligt at få den balance, som altså består i – ja, jeg sagde det under valgkampen, men jeg vil også sige det nu – at man tager det sure med det søde. Det betyder ikke, at så skal man bare hælde til den ene side, f.eks. til hr. Poul Schlüters side. Det betyder heller ikke, at man bare kan hælde til den anden side. Begge muligheder er simpelt hen ikke til stede. Vi må simpelt hen – havde jeg nær sagt – finde ud af, hvilke områder det kan være rimeligt i fællesskab at tage et hensyn til, og søge at afbalancere tingene. Sådan som folketinget er sammensat, er det simpelt hen den eneste mulighed.

Det er jo ikke sådan, at det alene er den venstre side af salen, der kræver store statsudgifter. Det er jo også den anden side, der gør det. Regeringen har lagt et meget udgiftskrævende program frem til fordel for erhvervslivet, men de borgerlige partier synes ikke, det er nok, og vil have meget, meget mere. Jeg ved godt, man kan sige en hel masse om, at det virker positivt senere, produktivitetsfremmende og konkurrencefremmende. Det er rigtigt. I hvert fald en hel del af det kan være rigtigt. I hvert fald den del af det, som vi allerede er opmærksomme på, og som er nedfældet i vores program. Men det er på den anden side en udgift. Derfor er det nødvendigt, at man også i forhold til de udgifter vil tage et medansvar for at få en balance, i det omfang det måtte være nødvendigt at skabe økonomisk balance. Vi mener ikke, man skal skabe balance krone for krone, men i hvert fald i et rimeligt omfang.

Hr. Christophersen afsluttede sit indlæg med nogle punkter. Det ene punkt var, at det er en mindretalsregering. Ja, det var jo ikke nogen nyhed. Det er lidt resuméagtigt, det, jeg her siger. Det andet punkt var, at det var en regering, som måtte underordne sig folketinget. Jeg har lært i de år, jeg har haft med det her at gøre, at sådan er det, hr. Christophersen. Det var heller ikke nogen nyhed.

Det tredje punkt var, at det var egentlig lidt uvenligt af regeringen, at den lagde sit program frem i folketinget. Det er heller ikke nogen nyhed, at en regering gør det. Det har f.eks. også en venstreregering, der oven i kø-

bet var meget, meget meget – nu kan det ikke blive meget mere – meget, meget smallere end den nuværende socialdemokratiske regering, gjort. (*Afbrydelse*). Jeg tror ikke, man må afbryde. Jeg tror ikke, vi har fået ny forretningsorden.

Det fjerde punkt springer jeg over, for det kan jeg nok ikke svare på.

Det femte punkt var, at regeringen har pligt til at lægge de ubehagelige kendsgerninger frem. Det mener jeg også vi har gjort. Vi vil også lægge visse ubehagelige forslag frem. Så håber jeg på, at der vil være forståelse for dem her i folketinget.

Hr. Gert Petersen sagde, at socialdemokratiet vist havde vænnet sig til at arbejde til højre side i salen. Hr. Gert Petersen taler jo, som om han ikke kender de faktiske politiske vilkår i dette folketing. Hr. Gert Petersen argumenterer også, som om der er sket noget helt nyt ved valget den 8. december 1981, altså er skabt en helt ny parlamentarisk situation. Det er der som bekendt ikke.

Det skal jeg ikke kritisere hr. Gert Petersen for yderligere, i hvert fald ikke i dag og ikke nu, men derimod sige, at det positive ved socialistisk folkeparti – og det er måske en nyorientering – er, at man ligesom er klar over, at der skal et samarbejde til og der skal en vis åbenhed til. Man må nok bevæge sig. Hvis hr. Gert Petersen og socialistisk folkeparti siger det i dag og også i praksis vil leve op til det, så betyder det, at socialistisk folkeparti og socialdemokratiet skal lave forlig med et eller flere borgerlige partier. Det er bare en kendsgerning, som ikke et øjeblik bør gå ud af opmærksomheden hos socialistisk folkeparti. Ellers har man sagt ja til samarbejde og ja til noget, som man tror er noget helt nyt og epokegørende, hvad det i virkeligheden ikke er. Vi må i fællig prøve på at få det bedst mulige ud af det, altså også med et eller flere af de partier, som socialistisk folkeparti måske ikke så godt kan lide.

Hr. Gert Petersen talte om, at den socialdemokratiske regering havde bombet os tilbage til – og dér havde jeg ventet, at hr. Gert Petersen havde sagt stenalderen. Så galt var det dog ikke. Regeringen havde bombet os tilbage til – og nu skal I lægge mærke til, hvad det er, vi har bombet befolkningen tilbage til – til den situation, der var i 1974. Ja men det er jo alarmerende! I en verdenskrisituation, hvor vi har enorme problemer,

[Statsministeren]

ikke bare i Danmark, men som sagt verden over, er der sket det frygtelige i Danmark – jeg vil gerne tilføje, at jeg ville ønske, det kunne være undgået – at vi har været nødt til at tilpasse vores økonomiske politik, således at der er sket et reallønsfald. I den forbindelse mener jeg, at det er socialdemokratiets fortjeneste – også andres, men i hvert fald socialdemokratiets fortjeneste – at vi har søgt at tage denne uundgåelige økonomiske, skal vi sige tilbagetur, på en måde, der har været meget socialt afbalanceret, og som stort set har friholdt de egentlige sociale grupperinger i det danske samfund for en reallønstilbagegang, mens andre – ikke mindst folketingets medlemmer, men også mange andre – har måttet acceptere en nogle gange temmelig stor reallønstilbagegang.

Der har været talt om disponibel realløn. Jeg tror, det er for specielt at komme ind på ved denne debat. Jeg skal kun sige, at disponibel realløn er det begreb, vi nu bruger, men et fald i den disponible realløn er jo ikke uden videre udtryk for et egentligt reallønsfald på alle områder. Hvis man f. eks. via højere skatter på et område har sikret en social udvikling, som vi alle sammen på et eller andet tidspunkt kan få gavn af, f. eks. en efterlønsordning, så er det i hvert fald ikke bare en reallønsnedgang. Men det er måske nok lidt specielt at komme ind på ved denne lejlighed.

Hr. Gert Petersen sagde, at fagbevægelsen ikke har brug for formanende ord med hensyn til indkomstudviklingen. Jeg bliver nødt til at sige, at vi alle sammen har brug for formanende ord om, at det er nødvendigt at holde igen. Jeg synes, det er vigtigt at understrege, når vi siger det, at vi har skabt forståelse i betydelige kredse i fagbevægelsen for det. Det vil være dødsens farligt, om der skulle være partipolitisk spekulation i at slå dette i stykker, for jeg tror, at det er et vigtigt element i den økonomiske politik. Det er ikke – som nogen vil gøre det til – det eneste afgørende, men det er et vigtigt element i den økonomiske politik, at man erkender nødvendigheden af, at indkomstudviklingen selvfølgelig også har noget at gøre med den sammenhæng, der skal være i den økonomiske politik.

Når hr. Gert Petersen bakker op bag socialdemokratiets handlingsprogram – jeg skal gerne indrømme, at det gør hr. Gert Petersen

nok ikke i alle punkterne, men det er det, man sådan generelt har sagt, også i dag – så må jeg gøre opmærksom på, at vi siger også temmelig tydeligt i regeringens handlingsprogram, at det er nødvendigt at vise en tilbageholdenhed med hensyn til udviklingen på det indkomstmæssige område. Nogle siger, at det siger vi ikke særlig præcist. Nej, vi skal da foreløbig se, hvordan udviklingen går. Det er jo ikke ligefrem en mani hos socialdemokratiet, at der skal gribes ind i tide og utide. Vi vil helst undgå det, og vi har foreløbig et håb om, en tro på, at udviklingen vil være så moderat, at det ikke vil være rigtigt at gribe ind. Det er vores holdning til disse problemer.

Hr. Dohrmann fra fremskridtspartiet skal jeg kun sige én eneste ting til. Hr. Dohrmann citerer mig for nærmest at have opgivet at bekæmpe arbejdsløsheden, idet han henviste til, at jeg siger i redegørelsen, at vi ikke isoleret kan løse arbejdsløshedsproblemet. Det står vi ved, netop det. Men jeg beder altså om, når man citerer det, at man husker, at hele regeringens tale, som jeg lagde den frem i tirsdags, er en tale, der er præget af forslag, ideer og tanker om, hvordan vi kan gøre noget trods alle vanskelighederne. Trods det, at vi ikke isoleret kan løse arbejdsløshedsproblemet, skal vi alligevel gøre alt, hvad der er menneskeligt og økonomisk muligt, for at formindske arbejdsløsheden, for at modvirke den flodbølge af arbejdsløshed, som ruller over hele den vestlige verden med dens liberale økonomi. Vi skal gøre, hvad vi kan, for at dæmme op for dette.

Når jeg skal svare hr. Erhard Jakobsen, kan jeg vist ikke blive helt alvorlig. Hr. Erhard Jakobsen sagde noget om, at regeringen har ret til at være her, og det vil jeg sige tak for. (*Erhard Jakobsen (CD)*: Det har jeg aldrig sagt!). Ikke nogen »Linje 3-snak« her. Hr. Erhard Jakobsen sagde også, at jeg skulle have sagt, at de små partier må bøje sig. Det er mildt sagt ikke rigtigt citeret. Jeg har sagt, at små partier naturligvis, når de er inde i et samarbejde med socialdemokratiet, som altså er et stort parti, må tage rimeligt hensyn til det. Og jeg kan da vist tillade mig at sige: socialdemokratiet har mange, mange gange – nogle siger for mange gange – vist åbenhed, samarbejdsvilje, modtagelighed over for de argumenter, der er fremført af centrum-demokraterne, ikke mindst via hr. Arne Melchior og andre fra det parti, som

[Statsministeren]

har deltaget i forhandlingerne, og også over for de radikale og over for kristeligt folkeparti. Vi har endog gjort det, at vi har haft regeringssamarbejde – nå, I kender det jo godt – med partiet venstre, så ingen kan sige, at vi ikke har vist samarbejdsvilje. Spørgsmålet er stadig væk, hvor langt man kan og skal strække sig, ikke bare hvor langt vi skal, men også hvor langt I skal strække jer, for at et samarbejde kan komme i stand.

Hr. Erhard Jakobsen sagde én ting, som jeg synes er noget af det mest interessante, der er sagt i dag – og nu bliver jeg alvorlig. Hr. Erhard Jakobsen sagde, at på hans prioritetsliste over de økonomiske problemer var punkt 1 valutaproblemet og punkt 2 arbejdsløsheden, og så langt nede som nr. 7 kom underskuddet på finansloven. Det synes jeg er en interessant udtalelse, som firkloverpartierne skulle snakke meget grundigt om, for det er ikke de toner, jeg har hørt fra venstre og konservative. De synes i øjeblikket – måske fordi der ikke er så forfærdelig mange andre angrebepunkter – at dette er lige ved at være det største og alvorligste problem. Jeg er enig med hr. Erhard Jakobsen – eller jeg vil hellere sige det lidt mere moderat og derfor lidt mere kedeligt: jeg vil sige, at hr. Erhard Jakobsen tager lidt for overlegent eller lidt for let på dette problem, men til gengæld synes jeg ganske afgjort, at venstre og konservative tager næsten krampagtigt på dette problem. Det tror jeg er noget af det, vi kommer til at drøfte alvorligt igennem.

Må jeg sige til hr. Niels Helveg Petersen, at jeg er enig i den betragtning, at arbejdsindsatsen mod ungdomsarbejdsløsheden må koordineres. Jeg synes, vi skal hjælpe hinanden med at finde ud af, hvordan vi mest effektivt kan gøre det. Jeg ved udmærket, at det først og fremmest er en regeringsopgave, og den skal vi også nok søge at tage på os.

Jeg er glad for, at hr. Niels Helveg Petersen sagde, at det finansieringsreformforslag eller den skitse, som blev lagt frem den 20. december 1981, var en skitse, som er brugbar, og som der vil kunne laves en finansieringsreform på.

Hr. Chr. Christensen noterede, at regeringen havde fulgt op nogle af de ting, der var en naturlig følge og en videreførelse af det forlig, som den tidligere regering havde indgået med de tre mindre partier. Det er en rigtig iagttagelse, og det er også helt bevidst,

at regeringen har gjort det. Jeg mener i virkeligheden, at vores handlingsprogram på langt, langt de fleste områder er et naturligt oplæg til en videreførelse, ikke mindst af en række af de ting, som de tre partier tidligere har kunnet være enige med regeringen om. Men jeg bemærkede også, at hr. Chr. Christensen ikke ville have tvang. Jeg skal kun sige – nej, vi venter, til den sag kommer til debat senere.

Jeg behøver ikke sige så meget til hr. Steenholdt og hr. Preben Lange, for deres indlæg har Grønlandsministeren gjort bemærkninger til og har svaret på de spørgsmål, der blev rejst. Begge nævnte fiskeriproblemerne, og dem kom også hr. Lindenskov fra Færøerne ind på. Hr. Lindenskov sagde, at EF ikke viser forståelse nok for de fiskeriproblemer, som de færøske fiskere har. Jeg vil i denne forbindelse sige, at regeringen skal gøre alt, hvad vi kan, for at støtte færingerne – i øvrigt også grønlænderne – med hensyn til de problemer, man har med fiskeriet. Men det er jo interessant, at det ene sted får man at vide, at medlemskabet af EF gør det vanskeligere for grønlænderne at løse deres fiskeriproblemer, og det andet sted får man at vide, at Færøerne, som er uden for EF, har lige så store problemer – eller måske i øjeblikket større fiskeriproblemer end grønlænderne. Jeg synes, det både for grønlænderne og for færingerne er værd at tage med ind i overvejelserne, når man vurderer, hvad der er den egentlige årsag til, at vi i dag har disse mange fiskeriproblemer.

Jeg kan positivt sige, at regeringen vil medvirke til at finde en fornuftig løsning på råstofproblemet. Vi er villige til at deltage i forhandlinger med Færøernes landsstyre om det, og det samme gælder tilskudsreformen. Jeg vil dog bede hr. Lindenskov om at sige derhjemme, hvad man nu godt ved i forvejen, at det er egentlig regeringen, der venter på en reaktion fra landsstyret med hensyn til, hvordan en finansieringsreform kunne være. Men når det er sagt, tror jeg, vi kan gå i gang med forhandlinger og forhåbentlig også finde en løsning.

Det allersidste, jeg vil sige, er: jeg siger tak for den debat, der har fundet sted indtil nu. Jeg synes ikke, den har været så skarp, som man måske kunne vente at den ville blive. I hvert fald ventede regeringen, at debatten i dag ville blive skarpere. Jeg siger dette, fordi

[Statsministeren]

det var mit indtryk umiddelbart efter rege-
ringsdannelsen. Når man læste aviserne og
hørte radio og så TV og hørte udtalelser fra
oppositionens ledere – og for resten også fra
mange, der ikke var ledere, men som repræ-
senterede partierne – så fik den nye regering
jo i den grad en ordentlig omgang, at jeg
egentlig havde ventet, at det blev en vældig
skarp og hård debat i dag. Det er det som
sagt ikke blevet indtil nu. Der har været en
stærk markering af synspunkter, men den
gennemgående tone har egentlig ikke lagt op
til, at det nødvendigvis skal ende med, at vi
ikke kan enes om ret meget.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Vi går derefter til anden omgang, hvor
taletiden for ordførere er 10 minutter og for
øvrige medlemmer 5 minutter.

Gert Petersen (SF):

Jeg skal ikke forlænge debatten og vil der-
for kun gøre en ganske kort bemærkning,
men jeg er nødt til at sige til statsministeren,
at han lider under illusioner, hvis han mener,
at SF er i gang med en nyorientering. Han
har åbenbart ikke fulgt ordentligt med. Jeg
husker også, at han i 1977 sagde: ja men de
SFere kender jeg jo slet ikke. Derefter fik vi
på mange områder et ganske fornuftigt sam-
arbejde i gang om en række lovgivninger. SF
er gået til valg på et bestemt program, det er
kendt af offentligheden, det er også kendt af
statsministeren. Det er det program, vi arbej-
der ud fra. Vi agter at holde vore valglofter,
så enkelt er det.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg må bekende, at jeg i første omgang
kom i tidnød. . . .

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg tror, vi skal have en lille smule mere
ro i salen. Det ville være en fordel i hvert
fald.

Niels Helveg Petersen (RV):

. . . og derfor ikke nåede et afsnit i min
tale, som jeg selv anser for at være væsent-
ligt. Derfor vil jeg benytte mig af min mulig-
hed her i anden omgang. Det skal blive kort.

Den sag, jeg vil berøre, er en sag, som det-
te folketing kommer til at beskæftige sig
stærkt med i løbet af foråret, nemlig vort he-

le skattesystem og muligheden for at gen-
nemføre en skattereform. I løbet af foråret
afgiver Thorkil Kristensen-udvalget en be-
tænkning. I det radikale venstre håber vi, at
betænkningen bliver startskuddet til en virke-
lig konstruktiv debat om vort indkomstkatte-
system. Det er vores opfattelse, at det nuvæ-
rende skattesystem er slidt op, det trænger til
en gennemgribende reform, og det grundlæg-
gende i en sådan reform må være at nå frem
til en stærk nedsættelse af marginalskatte-
ne. De høje marginalskatte har i stribevis af
uheldige virkninger. Målet må være at nå
frem til en meget kraftig forlængelse af pro-
portionalstrækket. Herved opnås lavere be-
skatning af alle former for indkomst, også
renteindkomst, og det opnås endvidere, at
værdien af fradrag bliver nedsat og bliver
ens.

I arbejdet med en sådan sammenhængen-
de skattereform beskæftiger Thorkil Kristen-
sen-udvalget sig med beskatning af de så-
kaldte skattefrie institutioner. Vi er enige i, at
det er nødvendigt at overveje disse institutio-
ners placering i forbindelse med en omfat-
tende skattereform. Det radikale venstre er
klar til at gå ind i sådanne overvejelser, fordi
vi skønner, at det er nødvendigt for at nå
frem til det, der er målet, en forlængelse af
proportionalskattestrækket og først og frem-
mest en nedsættelse af marginalsatten. Vi
ser frem til en konstruktiv skattedebat, når
Thorkil Kristensen-udvalget har afgivet sin
betænkning.

Jeg vil slutte med at sige, at hr. Arne Mel-
chior meget imod sin vane – måske mod sin
vilje – holdt en meget ondskabsfuld tale om
sin egen partiformand.

Han sagde om hr. Erhard Jakobsen, at
han altså ikke var nogen vejrhane, og det
synes jeg er helt i sin orden. Derimod sagde
hr. Arne Melchior, at hr. Erhard Jakobsen
var en vejviser, og det synes jeg er ondskabs-
fuldt, for når man på godt dansk skal beskrive
noget, som man lige så godt kan opgive,
så siger man: det kan du kigge i vejviseren
efter – underforstået, at det er helt håbløst.
Det synes jeg alligevel er hårdt sagt af en
partifælle.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af:

Forslag til finanslov for finansåret 1982.
(Lovforslag nr. L 1. Fremsat 12/1 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:**Første næstformand (Ninn-Hansen):**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 19. januar 1982 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 17.02
